

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ
ХЕРСОНСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ**

**XI Всеукраїнська студентська
науково-практична конференція**

**«ІНОЗЕМНІ МОВИ У СУЧАСНОМУ
КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРІ»**

16 квітня 2020

Херсон 2020

УДК 81-1
ББК 81.2
Н-67

Іноземні мови у сучасному комунікативному просторі: Матеріали XI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (Херсон, 16 квітня 2020 р.). – Херсон: Видавництво ХНТУ, 2020. – 163 с. – Мови: укр., рос., англ., нім.

У збірнику представлені матеріали доповідей студентів на XI Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Іноземні мови у сучасному комунікативному просторі», яка проходила 16 квітня 2020 року на факультеті міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу.

У доповідях особлива увага приділяється питанням теорії та практики перекладу, проблемам розвитку та функціонування мовних систем, мовній картині світу в аспекті професійної комунікації.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

СПІВГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

САВІНА Галина Григорівна – проректор з наукової роботи Херсонського національного технічного університету.

СОФІСНКО Альона Володимирівна – декан факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук.

ЗАСТУПНИКИ:

РАДЕЦЬКА Світлана Валеріївна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та практики галузевого перекладу факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу Херсонського національного технічного університету.

КАЛЩАК Тетяна Тадеївна – асистент кафедри теорії та практики галузевого перекладу факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу Херсонського національного технічного університету.

ЧЛЕНИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

МАЗУР Олена Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та практики галузевого перекладу факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу ХНТУ.

ПОДВОЙСЬКА Оксана Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та практики галузевого перекладу факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу, завідувач кафедри іноземних мов ХНТУ.

КІЩЕНКО Юлія Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської та турецької мов Херсонського державного університету.

СОЛДАТОВА Світлана Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри німецької та романської філології Херсонського державного університету.

ЛІТКОВА Олександра Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської мови в судновій енергетиці Херсонської державної морської академії.

КУДРЯВЦЕВА Наталя Сергіївна – кандидат філософських наук, доктор філологічних наук, професор кафедри теорії та практики галузевого перекладу факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу ХНТУ.

КАРПЕНКОВА Наталія Юріївна – старший викладач кафедри теорії та практики галузевого перекладу факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу ХНТУ.

ВІННИЧЕНКО Марія Юріївна – асистент кафедри теорії та практики галузевого перекладу факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу ХНТУ.

СУХАНОВА Віолетта Сергіївна – старший викладач кафедри теорії та практики галузевого перекладу факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу ХНТУ.

КОЗОРИЗ Ірина Сергіївна – асистент кафедри теорії та практики галузевого перекладу факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу ХНТУ.

ПЕТРЕНКО Євгенія Миколаївна – асистент кафедри теорії та практики галузевого перекладу факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу ХНТУ.

КОЛОСОВА Світлана Олександрівна – асистент кафедри теорії та практики галузевого перекладу факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу ХНТУ.

СЕКЦІЯ № 1

**ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ
МОВНИХ СИСТЕМ**

МЕТАФОРА ЯК ВИЗНАЧНИЙ ЕЛЕМЕНТ ІДЮСТИЛЮ ДЖЕКА ЛОНДОНА (НА МАТЕРІАЛІ ОПОВІДАННЯ «БІЛА ТИША»)

Творчість Джека Лондона визначне явище у світовій літературі ХХ століття. Його твори незмінно продовжують викликати великий інтерес багатьох поколінь. Життя і творчість письменника дослідили Денисова Т.Н., Батурін С. С., Роберт Балтроп, Наливайко Д.С., Білик Н.Д. та ін. Його ідіостиль характеризується посиленням виразності мови, наданням неповторній індивідуальності образам, яке досягається за допомогою метафори. Дослідження поняття «метафори» починається ще з часів Середньовіччя і донині продовжує привертати увагу багатьох дослідників. Явище метафори у своїх роботах розглянули Арістотель, Ньюмарк П., Девідсон Д., Р. ван ден Брок, Склярєвська Г. М., Арнольд І.В., Галич О. А. та ін.

Термін метафора походить від грецького слова *μεταφορά*, що означає перенесення. Першим метафору як спеціальний риторичний прийом використав «батько красномовства», знаменитий афінський оратор Ісократ у творі «Еварог». Надалі видатний давньогрецький поет та філософ Арістотель надав визначення метафори у своїй праці «Поетика»: «Метафора — це перенесення слова із зміною значення з роду на вид або з виду на вид, або з виду на рід, або за аналогією» [5, с. 5].

Ньюмарк П. визначає метафору як переносно вжите слово, яке може бути однослівним або «розширеним», починаючи від словосполучення до цілого тексту [8, с. 104].

Арнольд І. вважає, що метафора зазвичай визначається як приховане порівняння, здійснюване шляхом застосування назви одного предмета до іншого і виявляє таким чином яку-небудь важливу рису другого [1, с. 124].

«Метафорі притаманна наступна естетична особливість: вона змушує читача кожен раз реагувати і відчувати почуття новизни. Попросту кажучи, коли ми використовуємо метафору, у нас є дві думки про два різних предмета, причому ці думки взаємодіють між собою всередині одного-єдиного слова або виразу, значення якого як раз і є результат цієї взаємодії» – вважає Девідсон Д. [6, с. 174].

Метафора найчастіше вживається у текстах художнього стилю. Художній стиль – різновид літературної мови, що, відображаючи особливий тип артистичного мислення, створює іншу дійсність, рівнозначну довколишній [3, с. 565]. Метафора є засобом створення експресії,

досягнення естетичного враження у художньому тексті. Естетичний ефект побудований на певній загадковості предмета, унікальності образів.

Індивідуальний стиль – це спосіб вираження власного бачення і розуміння світу письменника, створення неповторного художнього твору. Він є складною комбінацією світогляду, манери зображення, трактування теми, використання жанрових форм, формально-змістових чинників творів [2, с. 270].

Джек Лондон – видатний американський письменник ХХ століття. У своїх творах він описував свої враження, почуття, емоції, новий досвід після пережитих ним життєвих подій. Основні теми, які висвітлюються у творах Джека Лондона – це теми природи і людини, соціальні проблеми. У творчості Джека Лондона переплітаються два стилі: романтизм і натуралізм. Він писав у багатьох жанрах, таких як оповідання, повість, роман, нарис. Провідним жанром його творчості вважається оповідання. В оповіданнях Джека Лондона розповідь ведеться від особи автора чи оповідача, перемежуючись діалогами чи окремими репліками, дія розгортається в хронологічній послідовності й охоплює невеликий проміжок часу. Герої Лондона діють у полі високої емоційної напруги, яке виникає через присутність у тексті різких контрастів та змістових опозицій. Джек Лондон у своїх оповіданнях використовує різні художні засоби, але, на нашу думку, саме завдяки використанню метафор його твори неперевершені, вони вирізняються виразністю та емоційністю образів і подій.

Оповідання «Біла тиша» посідає видатне місце у його творчості. У даному художньому творі метафори широко використовуються для створення вражаючого ефекту, посилення емоцій та думок головних героїв, надання природі людських якостей.

Завдяки метафорі можна відчути напругу, у якій діють головні герої оповідання: «*No more conversation; the toil of the trail will not permit such extravagance*» [7, с. 300] – «Розмови припинилися. Знегоди шляху не дозволяють такої розкоші» [4, с. 25]. На нашу думку, саме завдяки метафорі, автор зображує головну ідею оповідання – боротьбу між природою і людиною, яка триває протягом усього твору: «*Then the great tree, burdened with its weight of years and snow, played its last part in the tragedy of life*» [7, с. 302] – «А потім величезне дерево, схилене під тягарем років і снігу, виконало свою останню роль у трагедії життя» [4, с. 27]. Автор позиціонує природу як живу істоту, яка може вплинути на долю людини, яка не має жалю: «*The silence of gloom is merciful, shrouding one as with protection and breathing a thousand intangible sympathies; but the bright White Silence, clear and cold, under steely skies, is pitiless*» [7, с. 307] – «Мовчання темряви милосердне, воно ніби огортає людину невидимим покривом співчуття; але сяюча Біла тиша, прозора крижана пуста під сталевим небом, не знає

жально» [4, с. 32]. Також автор, окрім природи, яскраво змальовує почуття живих людей, які можна відчути на собі: «...*the exhausted man crawling into camp, lighthanded, heavyhearted* [7, с. 305]—«він, знесилений, приплетався до стоянки з порожніми руками та важким серцем [4, с. 30]; «*The woman threw off her gloom at this, and in her eyes welled up a great love for her white lord*» [7, с. 299] – «Жінка, почувши ці слова, трохи повеселішала, і її очі засвітилися любов'ю до її білого володаря» [4, с. 24].

Отже, метафора – це перенесення ознаки одного предмета на інший. У текстах художнього стилю вона зображує предмет у незвичному ракурсі, підкреслює його неповторність та індивідуальність. Можемо стверджувати, що метафора – одна із складових індивідуального стилю Джека Лондона на прикладі оповідання «Біла тиша», адже твір винятковий, емоційний, наповнений вражаючими подіями та образами.

Література

1. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык. Москва: Флинта, 2002. 384 с.
2. Білоус П. В. Вступ до літературознавства. Київ: Академія, 2011. 336 с.
3. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 2 Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. К.: ВЦ «Академія», 2007. 624 с.
4. Лондон Д. Північна одісея: новели: пер. з англ. Харків: Бібколектор, 2013. 410 с.
5. Скляревская Г. Н. Метафора в системе языка. Санкт-Петербург: Наука, 1993. 152 с.
6. Теория метафоры: Сборник: пер. с англ., фр., нем., исп., польск. яз. Общ. ред. Н. Д. Арутюновой и М. А. Журиной. Москва: Прогресс, 1990. 512 с.
7. London J. Novels and Stories. New York, 1982. 1021 с.
8. Newmark P. A Textbook of Translation. Longman, 2003. – 292 p.

Агап'єв В.Д., студент
Петренко Є.М., викладач
Херсонський національний технічний університет

ЛІНГВІСТИЧНА ВІДНОСНІСТЬ

Однією з основних та, мабуть, наймасштабніших тем для досліджень у мовознавстві є проблема співвідношення та зв'язку мови і мислення, впливу мови на світосприйняття народів світу, на їх культуру та процес пізнання. Спроби дослідження та осмислення цієї проблеми мали місце з давніх часів.

Одними з тих, хто намагався розкрити це питання були американці Едуард Сепір та його учень Бенджамін Уорф. Згодом, концепція, викладена Сепіром та розвинена Уорфом стала відомою як гіпотеза лінгвістичної відносності або гіпотеза Сепіра – Уорфа.

Короткий її зміст полягає в тому, що мова є тим чинником, що найбільше впливає на світосприйняття, пізнання та членування дійсності на структурні одиниці її носіями, і при цьому картини світу у різних народів є різними: «Він [принцип відносності] полягає в тому, що подібні фізичні явища дозволяють створити подібну картину всесвіту тільки за подібності або принаймні за співвідносності мовних систем» [1, с. 121]. Слід зауважити, що ця концепція має принаймні два способи трактування [3, с. 131]. Сутність першого трактування полягає у тому, що визначення світогляду мовою відбувається завдяки унікальній лексичній класифікаційній системі. Друга ж стверджує, що граматичні категорії та будова певної мови нав'язують її носіям особливе уявлення про членування та структуру навколишнього світу в цілому, і, оскільки граматична структура мов є різноманітною, картини світу у носіїв різних мов не є тотожними: «Ми бачимо, чуємо і взагалі сприймаємо навколишній світ саме так, а не інакше головним чином завдяки тому, що наш вибір у його інтерпретації визначається мовними звичками нашого суспільства» [1, с. 117]. Це судження Едуарда Сепіра однаковою мірою справедливе для обох трактувань, хоча друге, звісно, більш близьке до справжніх уявлень авторів.

Тим не менш, в обох твердженнях певною мірою прослідковуються лінгвістичні погляди німецького лінгвіста Вільгельма фон Гумбольдта. На думку Гумбольдта, у мові закладено певне світобачення, яке відображає духовний світ народу — носія мови. Так, зокрема, у своїй праці «Про різноманітність будови людської мови та її вплив на духовний розвиток людства» він писав: «Можна вважати загальновизнаним фактом, що різні мови є органами оригінального мислення та світосприйняття націй [...] у сутності, мова, що передається нащадкам — тільки не у вигляді фрагментарних звуків та мовних конструкцій, а у своєму активному, живому бутті, — мова, що не є чимось зовнішнім, але саме внутрішнім, мова у своїй єдності з існуючим завдяки їй мисленням, ця мова являє собою саму націю і націю взагалі» (переклад наш — прим. авт.) [2, с. 324–325]. Така схожість не є випадковою: наробок саме цього видатного лінгвіста був взятий за основу та суттєво розширений американськими дослідниками.

Що стосується співвідношення мови та культури, судження Сепіра та Уорфа є досить суперечними. Оцінки їх зв'язку відрізняються навіть серед основоположників гіпотези. Наприклад, Сепір стверджує, що історія мови та культури розвиваються паралельно, а також заперечує будь-яку кореляцію між фонетичною та граматичною структурами мови та власне

культурою. На його думку, з культурою пов'язаний лише лексико-семантичний рівень мови, тобто її зміст. Виходячи з цього, культура народу може бути вивчена шляхом дослідження культурної лексики. Уорф надає набагато більшого значення мові у процесі розвитку культури народів, підкреслюючи при цьому необхідність врахування умов їхнього життя та побуту. Однак досить складно зрозуміти, що з цього дослідник вважає первинним, бо у своїх розвідках висуває низку суперечливих тверджень: 1) мова впливає на культуру і, таким чином, є первинною; 2) мова і культура розвиваються паралельно, впливаючи одне на одного; 3) відмінності в мові спричинені відмінностями в культурі; а у своїй статті «Наука і мовознавство» і взагалі категорично стверджує про цілковиту первинність мови.

Незважаючи на деякі правильні положення у гіпотезі, наприклад, про різну категоризацію світу мовами, одразу після оприлюднення її зустріли з гострими суперечками та критикою. Так, наприклад, частина опонентів, відштовхуючись у своїй критиці вчення про лінгвістичну відносність від його крайнього формулювання, вказували на неможливість знаходження взаєморозуміння між представниками різних народів при різних картинах світу. Деякі дослідники відштовхувались у критиці (здебільшого другої інтерпретації гіпотези, згаданої раніше) від двох основних суджень: 1) кожна мова, окрім граматичних структур, містить також і лексичний склад, що відносно швидко змінюється та поповнюється, компенсуючи розбіжності у граматиці, тож сукупність лексичних і граматичних значень є приблизно однаковою у всіх мовах. Незначні мовні розбіжності, що без сумніву мають місце, визначаються зовнішніми факторами; 2) наука анулює категоризацію та членування світу формами природної мови, пояснюючи процеси та явища дійсності безвідносно до граматичних форм різних мов. «Буденна» класифікація навколишнього світу, пов'язана з лексикою природної мови, замінюється класифікацією науковою, що здійснюється на основі наукової термінології [3, с.131–132].

Тим не менш, незважаючи на критику, нині гіпотеза лінгвістичної відносності є ще популярнішою, ніж за часів життя її авторів. Велика кількість вчених-мовознавців намагаються віднайти об'єктивні методи підтвердження або спростування гіпотези, накопичують факти для обґрунтування її правильності. Судження Едуарда Сепіра та Бенджаміна Уорфа значною мірою загострили проблему виявлення співвідносності мови та мислення, мови та процесу пізнання, поставили питання про зв'язок культури, мови і картин світу.

Наразі лінгвістами проводяться дослідження та розвідки не стільки задля повного доведення гіпотези, але з метою встановлення конкретного зв'язку та меж між мовою, мисленням та культурою, опису ступеня та видів

їх взаємодії. Одним із перспективних видів досліджень у цьому напрямку є створення штучних мов з ускладненою та строго впорядкованою граматиною, таких як, наприклад, ложбан, що має на меті виявити схильність їх носіїв до розвитку та поліпшення логічного мислення. Отже, як було сказано раніше, гіпотеза окреслила низку проблем, пов'язаних з когнітивними процесами, що й досі залишаються актуальними.

Література

1. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник. Київ : Академія, 2010. 464 с.
2. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию / пер. с нем. / общ. ред. Г. В. Рамишвили. Москва: Прогресс, 2000. 400 с.
3. Васильев С. А. Философский анализ гипотезы лингвистической относительности. Київ : Наукова Думка, 1974. 136 с.

Антоненко Т.О., студент
Цапів А.О., к. філол. н., доцент
Херсонський державний університет

ЛІНГВОКУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА АВСТРАЛІЙСЬКИХ ЛІТЕРАТУРНИХ КАЗОК

Лінгвокультурологія знаходиться на перетині лінгвістики та культурології, за основу ставить схему «мова–свідомість–культура» і рухається у напрямку від культури до людини [1, с. 224; 6, с. 69]. Лінгвокультурологія – інтегративна галузь мовознавства, яка вивчає взаємозв'язок і взаємодію культури та мови в її функціонуванні й узагальнює цей процес як цілісну структуру одиниць у єдності мовного й культурного змісту за допомогою системних методів з орієнтацією на сучасні пріоритети, суспільні цінності та норми культури. Тобто репрезентація у мові фактів культури. Мова і культура віддзеркалюють світогляд людини, особливості менталітету народу, його національних цінностей, духовного світу. У менталітеті етносу закладено його когнітивні, емотивні та поведінкові стереотипи, глибинні структури його свідомості як конгломерату лінгвокультурних, соціокультурних, географічних та економічних факторів її становлення [1, с. 130; 6, с. 69–70]. У мові та мовленні віддзеркалено особливості менталітету народу, вірування та смаки, релігійні, соціальні, історичні, правові стандарти лінгвокультури. Через мову можна осягнути та експлікувати концептуальну сутність свідомості.

Основою лінгвокультурологічного аналізу слугує співвідношення форм мовної сфери із формами культури [2, с. 228]. Об'єктом вивчення лінгвокультурології постають вітальні (життя, здоров'я, якість життя), соціальні (соціальний статус, професія, сім'я), політичні (законність, свобода слова), моральні (любов, дружба, честь), релігійні (Бог, віра, спасіння), естетичні (краса, гармонія, стиль) цінності як особливі культурологічні категорії.

Дитяча література Австралії має свою національну індивідуальність. Вона проявляється як у виборі тем і персонажів, так і в засобах їх конструювання у тексті. Особлива риса такої літератури – свідомо і дуже активна участь у вихованні молодого покоління. Література допомагає молодим читачам усвідомити себе австралійцями, вселити їм гуманну думку про єдність австралійського народу, що вібрала в себе елементи культури білих переселенців і корінного населення [3]. Основу сучасної дитячої літератури Австралії складають твори реалістичні, правдиві, пройняті любов'ю до людини і вірою в її можливості. Для літератури в цілому характерно не прикрашання минулого і сьогодення. Дітям і підліткам розповідають про життя, не лише про добро, але і про зло, навчаючи як з ним боротись. Кількість вагомих тем збільшується. До них належать теми, пов'язані з проблемами соціально-економічного і расового характеру [4, с. 154].

Морріс Глайцман – один з найбільш популярних дитячих авторів в Австралії. Він відомий завдяки своїм книгам, у яких серйозні теми автор вдало пояснює гумором. Яскравим прикладом є: “Two Weeks with the Queen”, “Second Childhood” [8, с. 923]. М. Глайцман співпрацював з іншим не менш відомим австралійським дитячим письменником, Полом Дженнінгсом. Він відомий своєю збіркою “Unreal!” (1985р).

Від самого початку у творчості письменниці, на честь якої було названо літературну премію, Патрісії Райтсон [5, с. 416], переважають мотиви пов'язані з фольклором австралійських аборигенів. Поетичний таланти П.Райтсон найбільш повно розкрився в її головному творі – трилогії «Пісня про Вірруна».

Сесилія Мей Гіббс була англійською і австралійською дитячою письменницею, ілюстратором, карикатуристом. Вона найбільш відома завдяки своїм персонажам – Евкаліптовим малюкам (також відомі як «малюки з Буша» або «Феї з Буша»), а також книгою «Снагглот і Каддлпай» (“Snugglepote and Cuddlepie”). Не будучи корінною австралійкою, Гіббс дивовижно описувала австралійську природу і розповіла про неї людям усього світу [7].

Дитяча література Австралії має свою національну індивідуальність. Вона проявляється як у виборі тем і персонажів, так і в їх текстовому

конструюванні. Це унікальна література, яка пов'язує людину з природою і базується на повазі та любові до навколишнього середовища .

Література

1. Алефиренко Н.Ф. Лингвокультурология. Ценностно-смысловое пространство языка : учебное пособие. Москва : Флинта, Наука, 2010. 224с.
2. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов. Москва : Языки славянской культуры, 2001. 288 с.
3. Детская литература Австралии. URL: <https://australialife.ru/detskaya-literatura-avstralii/> (дата звернення 18.01.2020).
4. Детская литература сегодня : сборник научных статей. Екатеринбург : УрГПУ, 2010. 154 с.
5. Качак Т.Б., Круль Л.М. Зарубіжна література для дітей : підручник. К. : Академвидав, 2014. – 416 с.
6. Цапів А.О. Міфопоетика австралійських літературних казок крізь призму їх нарративної структури : лінгвокультурологічний аспект. *SCIENCE and EDUCATION a NEW DIMENSION: Philology*. 2018. Issue 177. P. 69–72.
7. Gibbs May Snugglepote & Cuddlepote: their adventures wonderful . URL: <http://www.maygibbs.org/stories-andcharacters/#&gid=1&pid=1> (дата звернення 18.01.2020).
8. Hunt Peter International Companion Encyclopedia of Children's Literature. Routledge Ltd, 2004. 923 с.

Базенко К.Г., студентка
Цапів А.О., к. філол. н., доцент
Херсонський державний університет

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНА СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ ЧАРІВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ (НА МАТЕРІАЛІ КАЗКОВИХ НАРАТИВІВ Р. ДАЛА)

Знання, що накопичуються людством протягом багатьох тисячоліть, знаходять своє відображення в поняттях про мовну картину світу. «Мовна картина світу - це особливе утворення, що постійно бере участь в пізнанні світу і задає зразки для інтерпретації сприйманого» [3, с. 47].

Індивідуально-авторська картина світу це результат концептуалізації та категоризації свого світовідчуття певною мовною особистістю [1, с. 72]. Опосередковуючись через мову й авторське розуміння навколишнього світу, вона матеріалізується в процесі розумово-мовленнєвої діяльності письменника, тобто під час написання ним художніх творів [6, с. 175].

Для казок Р. Дала характерним є тонка, інколи невловима, межа між реальним світом і фантастичним. Чарівний світ, у якому опиняються головні герої, надзвичайно подібний до людського, а схожість полягає не лише в мові, звичках і якостях персонажів, а й у середовищі їхнього існування [2, с. 74].

Простір як один із найважливіших елементів організації дитячих творів Р. Дала характеризується розмаїтістю. Для максимальної достовірності автор залучає ті географічні об'єкти, що є звичними для пересічного читача [5, с. 13]. Фантастичний простір, накладаючись на реальний, створює відчуття можливості існування чудес у повсякденному житті людини.

Так, історія Чарлі Бакета, головного героя казки «Чарлі і шоколадна фабрика», починається зі знайомства читачів із родиною маленького хлопчика та умовами його життя, замкненого між хатинкою на краю великого міста (a small wooden house on the edge of a great town). Автору вистачає кількох рядків для влучного змалювання атмосфери повної убогості існування родини Бакетів:

“ There were only two rooms in the place altogether, and there was only one bed.” [7].

«Мала хатинка всього дві кімнатки й однісіньке ліжко.» [4].

У перекладі ця буденна сірість і безнадійність звучать ще більш жалібно завдяки демінутивним суфіксам, що посилюють експресивне навантаження повідомлення.

Для посилення ефекту реальності автор наділяє шоколадну фабрику різноманітними цехами, кожен із яких має свою назву та особливе устаткування, серед якого – шоколадомішалка (chocolatemixing barrel), казан для помадок (fudge boiler), дивні залізні апарати (strange iron machines), велетенська духовка (gigantic oven), важільці та ручечки (knobs) тощо.

Автор надає особливого значення найменуванню кожного цеху, послуговуючись при цьому квазіреаліями, побудованими на основі антитези та гри слів, що зберігаються й у перекладі: toffee-apple trees for planting out in your garden – all sizes (ірискові яблуні для вашого саду – всіх розмірів) тощо.

Дослідивши чарівний хронотоп на матеріалі казки Р. Дала, ми доходимо висновку, що відтворення в перекладі реального та фантастичного просторів максимально наближене до авторського задуму, досягаючи поставлених цілей письменника під час написання першотвору, а відтак адекватно відтворюючи картину світу автора в перекладі.

Література

1. Алефиренко Н.Ф. Поэтическая картина мира и ее отражение в языковом знаке. *Художественный текст и языковая личность: тезисы докл. IV Всерос. науч. конф.*, 27–28 сентября 2005 г. Томск, 2005. С. 67–72.
2. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка. М.: Просвещение, 1990. 300 с.
3. Гарбовский Н.К. Теория перевода : учебник. М.: Изд-во Моск. унта, 2004. 544 с.
4. Дал Р. Чарлі і шоколадна фабрика. URL: http://ae-lib.org.ua/texts/dahl_charlie_and_the_chocolate_factory_ua.htm (дата звернення 15.01.2020).
5. Зворыгина О.И. Русская литературная сказка: речевые параметры жанра: автореф. дисс. ... докт. филол. наук : спец. 10.02.01 / Уральский федеральный университет имени первого Президента России Б.Н. Ельцина. Екатеринбург, 2012. 35 с.
6. Маслова В.А. Поэт и культура: концептосфера Марины Цветаевой : учебное пособие. М. : Флинта, 2004. 256 с.
7. Ніконова В.Г. Концептуальний простір трагічного в п'єсах Шекспіра: поетико-когнітивний аналіз: дис. ... докт. філол. наук : спец. 10.02.04 / Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2008. 558 с.
8. Dahl R. Charlie and the chocolate factory. URL: <http://www.readanybook.com/online/127> (дата звернення 15.01.2020).

Балабух В., студентка
Радецька С.В., к. пед. н., доцент
Херсонський національний технічний університет

СТАТТІ У ГЛЯНЦЕВИХ ВИДАННЯ ЯК ОКРЕМИЙ ПІДСТИЛЬ ПУБЛІЦИСТИКИ

Глянцева публіцистика стала невід'ємною частиною сучасної публіцистики. Можна сказати, що цей вид публіцистики набуває рис окремого підстилю, який відрізняється насиченістю мовних засобів. У даній статті, ми припускаємо можливість виокремлення глянцевого журналу як окремого підстилю у публіцистиці, до якої входять інформаційні та художньо-публіцистичні жанри.

Глянцевий журнал – це журнал для певної читацької аудиторії і основною метою такого журналу є формування у читача певного стилю життя, а також допомога у досягненні успіху, шляхом висвітлення різних

аспектів діяльності у сучасному місті, фокусуючись на красі та гендерних комунікаціях [2, с. 98].

Перші глянцеві журнали були створені у Європі на початку XVII ст. Це були журнали з модними картинками. Але гляцевими вони стали пізніше. Спочатку вони були жовті та шершаві, а картинки в них були просто розмальованими. Пізніше коли паперова промисловість та розвиток технологій поліграфії дозволили паперу стати блискучим, у них з'явилися не картинки, а фотографії. Із самого початку журнали були створені для того, щоб мода з подіумів, так би мовити, "йшла в народ". Отже, гляцеві журнали – це один з найпростіших та розповсюджених шляхів переходу модних тенденцій у маси.

Класифікація гляцевих журналів здійснюється шляхом аналізу їх змістової спрямованості. Багато таких видань обмежені гендерними рамками, тобто адресовані аудиторії певної статі. У зв'язку з цим цікаво розглянути особливості змісту жіночих та чоловічих гляцевих видань [3].

Основні сюжети жіночого журналу стосуються догляд за собою, догляд за будинком, сім'ї, подорожей, кар'єри і формування певного способу життя.

Ще однією характерною особливістю жіночого гляцевого журналу є так звана драматизація життя. Цей ефект виникає внаслідок появи на журнальних сторінках численних "жіночих історій" у рубриках з назвою "Крик душі", "Зізнання" і т.п.

Традиційний інформаційно-розважальний зміст є характерним майже для всіх жіночих журналів: "Elle", "Marie Claire", "Glamour", "Cosmopolitan", а на топ-рівні це "Vogue", "L'Officiel", "Harpers Bazaar", та ін.

Зміст чоловічих гляцевих журналів ("Playboy", "MAXIM", "XXL" та ін.), як правило, протилежний змісту видань, орієнтованих на жінок: поради щодо спілкування з протилежною статтю, інформація про автомобілі і т.п. Усі інші матеріали призначені для створення "правильних" переваг та смаків у читача журналу, які часто направлені на ті ж самі продукти, які рекламує видання.

У порівнянні з вищеназваними журналами, певну оригінальність змісту мають гендерно-нейтральні спеціалізовані, вузькопрофільні видання, присвячені певній темі, а не певній статі. Наприклад комп'ютерам, автомобілям, зброї, інтер'єру приміщень та офісів і т.п.

Іще більшою не тривіальністю змісту у порівнянні з жіночими та чоловічими журналами, аніж спеціалізовані видання, відрізняються професійні журнали. Хоча рекламний матеріал у них все ще присутній, він розбавлений великою кількістю текстової інформації. Для них характерна значна інформаційна насиченість, націлена на чітко визначену аудиторію, конкретність змісту [1, с. 32].

З лінгвістичної точки зору, такий вид публіцистичних видань як глянцева журнал є достатньо насиченим. Під час перекладу таких текстів перекладач може зіткнутися з таким прийомом як інтерстильове тонування, тобто використання лексичних одиниць обмеженої сфери вживання: жаргон, просторіччя, сленг, занижена та ненормативна лексика, запозичення. Також у таких текстах часто присутня інтертекстуальність – вкраплення в текст інших текстів у вигляді цитат, алюзій та ремінісценцій. Як і в будь-яких видах публіцистики, у глянцева видань є особливий лексичний склад, особливий стиль написання. Він має чітке експресивне забарвлення як спосіб привернення уваги читача, спосіб виявлення ставлення до інформації, що передається, спосіб оцінювання. У глянцева публіцистиці є певний відсоток стійких та клішованих висловів, різноманітних журналістських штамів, стандартних термінів та назв. Безперечно, тексти таких видань насичені різноманітними реаліями суспільного, політичного та культурного життя. Образна фразеологія та ідіоматична лексика (як літературна, так і розмовна), "деформовані" ідіоми, гра слів, каламбури, прислів'я та приказки (часто навіть у "деформованому" вигляді) є невід'ємною складовою текстів глянцева видань. Притаманними є також такі стилістичні засоби, прийоми та фігури мовлення як гіпербола, літота, образне порівняння, метафора, метонімія, атракція, алегорія, евфемізми.

Таким чином, підсумовуючи все вищезазначене, змістове та лексичне наповнення значної частини сучасних глянцева журналів покликано служити досягненню головної мети, яку мають такі видання – розважати масового читача, занурювати його у світ ілюзій і гарного життя, задавати стандарти поведінки і життя в цілому. Метою нашого поглибленого дослідження буде визначення ефективних способів перекладу статей глянцева видань та досягнення їх прагматичної адаптації.

Література

1. Блумер Г. Коллективное поведение. Американская социологическая мысль / Г. Блумер. – М.: 1994. – С. 32.
2. Зверева В. Позывные гламура [Електронний ресурс] / Зверева В. // Искусство и кино. – Режим доступу до джерела:
<http://www.kinoart.ru/magazine/11-2006/now/vera1106>.
3. Фрумкина Р. Ода глянцевым журналам [Електронний ресурс] / Р. Фрумкина // Русский журнал. – 14 марта 2000. – Режим доступу до джерела:
http://old.russ.ru/ist_sovr/20000314_frum-pr.html.

ЗАПОЗИЧЕННЯ У НІМЕЦЬКОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ТЕКСТІ: ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Як кожна сучасна розвинена мова світу, німецька не стоїть на місці та запозичує багато нових різноманітних іншомовних слів. Ставлення до такого феномену дуже неоднозначне. Саме тому ця тема актуальна нині та має велике практичне і наукове значення.

Запозичення є дуже своєрідним та цікавим рухом. Воно проявляється на різноманітних рівнях мови. Процес запозичення є поетапним та багатоплановим, тому саме його деякі лінгвісти вважають найяскравішою рисою мовної еволюції. Все це свідчить про неминучість мовних процесів, а також могутність культурного впливу у світі.

Сучасне мовознавство не має стійкого визначення поняття запозичення. Крисін Л.П. вважає, що запозичення – це процес переміщення різних елементів з однієї мови в іншу. Під різними елементами маються на увазі одиниці різних шарів мови – фонології, морфології, синтаксису, лексики, семантики [1].

Блумфілд Л. вважає, що запозичення – це певний вид мовних змін і розрізняє такі запозичення як: діалектні запозичення, що проникають у літературну мову з діалектів; понять культури; «внутрішні запозичення», яке відбувається в результаті мовних контактів, зумовлених територіальною та політичною близькістю [2].

Проаналізувавши всі вищенадані визначення, можна дійти висновку: запозичення – це певний процес переміщення слова від мови-продуцента до мови-реципієнта, який зумовлюється певними мовними змінами. Звернемо увагу, що основними ознаками публіцистичного стилю, в якому часто використовуються запозичення, є: динамічність, прагнення до нової інформації, суспільна, політична оцінка; переконливість, емоційність, доступність і простота. Публіцистичний стиль дуже швидко розширюється, а підстили публіцистичного стилю вже мають підстави бути окремими стилями (журнальним, газетним, телевізійним тощо) [3].

В Україні дослідженням запозичень займалися такі вчені: М.П. Кочерган, О.О. Потебня, Б.М. Ажнюк та інші.

Основні функції запозичень у публіцистичному тексті: демонстрація явища за відсутності відповідного еквіваленту в рідній мові, відображення іноземного колориту, уникнення повторів, уточнення, контрастність, експресивність та ін.

Розглянемо декілька прикладів запозичених мовних одиниць в текстах

публіцистичного стилю німецької мови, а саме їх функціональні особливості.

«*Falls Ihr **Provider** PAP oder CHAP verlangt, müssen Sie einen anderen Weg einschlagen.*» [4] – «*Якщо ваш **провайдер** використовує PAP або CHAP, потрібно використовувати іншу процедуру*». Провайдер (англ. *provide* - забезпечувати) – організація, яка надає послуги з користування глобальних мереж і систем. Дане запозичення виконує номінативну функцію. При перекладі лексеми українською ми використали транскрипцію.

Стрімко увійшло в українську мову, витіснивши український еквівалент, англійський іменник «*image*». Імідж (англ. *image* – образ) – 1. образ ділової людини, уявлення про неї, що складається у оточуючих, репутація; 2. образ товару, фірми, послуг, що забезпечує положення компанії на ринку. «*Geld für eine Stiftung könnte das Image des Unternehmens verbessern.*» [4] – «*Благодійна діяльність може допомогти поліпшити імідж компанії*». В даному випадку використано англійське запозичення «*Image*» щоб додати експресивності та сучасності. Переклад виконаний з допомогою транскрипції.

Наступним прикладом використання запозичення, що виконує номінативну функцію, уточнюючу, а також експресивну є наступне: «*Die größten Hersteller von Schutzkleidung und Masken hätten am Freitag ihre Arbeit wieder aufgenommen, sagte **Vize-Gouverneur** Cao Guangjing.*» [4] – «*Найбільші виробники захисного одягу та масок відновили роботу у п'ятницю, – зазначив **віце-губернатор** Цао Гуанцзін.*». У наведеному прикладі зустрічаємо французький іменник, що має латинське походження та позначає посаду керуючого.

«*Mit dem Schritt in die Rente sagen Arbeitnehmer nicht nur Fabrik oder Büro **adieu**...*» [4] – «*Виходячи на пенсію, працівники не лише говорять фабрикам чи офісам «**Адйос**» ...*». У даному випадку запозичення «*adieu*» використовується автором статті з метою надання більшої експресивності та передачі емоцій працівників. При перекладі ми використали транслітерацію, щоб зберегти прагматичну настанову.

Отже, запозичена лексика часто зустрічається в публіцистичному стилі. Саме публіцистичний стиль висвітлює проблеми та зміни в політичному, соціальному та економічному житті людства, звертає увагу на розвиток у інформаційно-комунікативній та в науково-технічній галузі сфері.

При перекладі запозичень треба звернути увагу на їх особливість, функції, меседж та особливості їх перекладу. Від усіх цих факторів залежить сприйняття та розуміння читачем, а також точність передачі інформації іноземною мовою.

Література

1. Крысин Л. П. Иноязычные слова в современном русском языке / Крысин Л. П. – М. 1968. – 207 с.
2. Блумфилд Л. Язык. / Блумфилд Л. М. – М.: Прогресс, 1968. – 608 с.
Шор Р.О. Язык и общество / Р. О. Шор ; предисл. В. М. Алпатов. 3-е изд., испр. и доп. М. : Либроком, 2010. 160 с.
3. Мацько Л. І. Стилїстика української мови: підручник / Л. І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько / За ред. Л. І. Мацько. К. : Вища шк., 2003. 462 с.
4. Welt online [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журналу: <http://www.welt.de>

Дворянська А. І., студент
Радецька С. В., к.пед.н., доцент
Херсонський національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ ОБСЦЕННОЇ ЛЕКСИКИ ТА ЇЇ ЛІНГВІСТИЧНА СУТЬ ЗОКРЕМА

У сучасній художній літературі ненормативна лексика все частіше стала проникати у твори іноземних та українських письменників. На цю тему з'явилося чимало публікацій, велика кількість людей укладають словники нецензурної мови, багато вчених-лінгвістів займаються дослідженнями цієї теми. Тож, ми можемо сказати, що **актуальність** обраної теми дослідження визначається необхідністю усестороннього вивчення ненормативної лексики, зокрема її лінгвістичної суті, класифікації та функції у порівнювальних мовах, а саме англійській та українській.

Для того щоб збагнути природу обсценної лексики взагалі та її лінгвістичну суть зокрема, для початку нам потрібно зрозуміти, що таке ненормативна лексика та підібрати найбільш вдале визначення до неї.

Саме через те що ненормативна лексика мінімалізовано розглядалась науковцями, остаточного терміну до неї ми звісно не маємо, але саме тому, що ця тема є однією з найпопулярніших, є багато визначень які нам надали лінгвісти як і українського походження так і закордонні.

На думку Е. Берна, лайка – це найсильніші непристойності що стосуються запаху і смаку, а також слизького дотику, в той час як найслабші – це літературні слова, які набагато відстають від первинних образів і повністю дезодоровані [1, с. 320].

Так наприклад, Ентоні МкЕнері, один із найбільших британських спеціалістів у галузі нецензурної лексики, відштовхуючись від інвективної функції (це є порушення норм мовленнєвого етикету) вважає, що

«ненормативна лексика (bad language) означає будь-яке слово або фразу, яка при використанні в так званій ввічливій бесіді може викликати образу» [2, с. 400].

Отже, якщо врахувати усе вищеперераховане, ми можемо дійти висновку, що ненормативна лексика або обценна лексика (також нецензурна лексика, лихослів'я) – це табуйована (неприпустима) лексика, яку носії мови сприймають як відразливу, непристойну [3].

У це визначення входять такі поняття, як блюзнірство, прокльони і лайка. Така мова перебуває поза нормативним стилем спілкування.

Теорія походження основної матірньої лайки немає остаточної відповіді, тому і з часом набула подальшого розвитку й уточнення. З етнічної точки зору обценна лексика ґрунтується на національній самобутності кожної етнічної групи, визначається її світосприйняттям, світобаченням й стилем життя [4].

Ненормативна лексика є сегментом лайливої лексики різних мов, що включає невічливі, непристойні, вульгарні та лайливі вирази. Використання ненормативної лексики має чіткі національні, культурні та соціальні ознаки і суттєво відрізняється в різних культурах та соціальних групах [5].

Кожне суспільство визначає окремо, що належить до ненормативної лексики, або лайки, і формулює своє ставлення до неї.

Обценна лексика охоплює такі основні групи слів та їх похідні :

1. Найменування «непристойних», соціально татуйованих частин тіла-«сороміцькі слова» : *хуй, тизда, мудло, срака*.
2. Найменування процесу здійснення статевого акту: *їбати*.
3. Назви повії, продажної жінки: *блядь*.
4. Найменування фізіологічних функцій (відправлень): *срати, сцяти*.
5. Назви «результатів» фізіологічних відправлень: *гівно*[6].

Незважаючи на неоднозначний підхід дослідників, можна сказати, що за семантичною ознакою розрізняють кілька розрядів зниженої лексики [7]. В.Д. Девкіна, дає нам таку класифікацію зниженою лексики української мови:

- 1) фамільярну лексику (типові для середовища близьких знайомих);
- 2) грубу лексику (поняття, що зазвичай передаються евфемізмами);
- 3) вульгарну лексику (позначає застосування брутальних слів не за прямим їх призначенням, а для негативних характеристик того, що в нормі називається нейтральним, пристойним);
- 4) лайливу лексику (супроводжується лайливою лексикою, що має, як правило, нечіткий, загальнонегативний контур значення);
- 5) нецензурну лексику (позначає табуйовану, заборонену лексику) [8].

Проте в англійській мові виділяють декілько відмінну від запропонованого В.Д. Девкіна класифікацію зниженої мови. Так, В.Д. Аракін виділяє:

- 1) грубу лексику (rough): «*bloody - проклятий*»;
- 2) презирливу лексику (contemptuous): «*srown - плодиться*»;
- 3) зневажливу лексику (scornful): «*a sad drunkard - гіркий п'яниця*»;
- 4) розмовну лексику (colloquial): «*to hike - гуляти ходити пішки*»[6].

Класифікація функцій обценної лайки за прагматичними настановами охоплює такі різновиди:

1. Посили, семантичним ядром яких є відсторонення адресанта від адресанта з позначенням місця відсилання- «чужого» простору, а саме тілесного низу (*пішов на хуй, іди в сраку*);
2. Матірні формули ,що містять дієслово на позначення здійснення статевого акту і спрямовуються на матір адресата або на нього самого: *йоб твою матю, їбати мене в дишло*.
3. Відмови – я відмовляю тобі в тому, що ти просиш,заодно прагнучі образити тебе: *хуй тобі в сраку*;
4. Індиферентиви – виражають байдужість, само відсторонення, неохочу згоду: *єбись конем, хуй з тобою*;
5. Пейоративи – це власне лайлива лексика, яка переважно у сполученні з прикметниками, передає оцінку розумових,моральних властивостей людини, рис її характеру, вдачі тощо: *мудак, тизда,тичодайка та інші*.
6. Божба- клятви,заповнення в істинності сказаног: *глядь буду, щоб хуя я ніколи не побачила*.
7. Прокльони: *Бодай тебе коні їбали!*;
8. Вигуки і вставні слова : *йокелемене глядь* [9].

Проаналізувавши усе вищевказане, можна зробити наступний висновок, що питання про те, які функції та класифікація має знижена (ненормативна) лексика залишається відкритим, тому що ця тема тільки набирає свою популярність і наразі є мінімалізовано вивчена. На сьогодні знижена лексика є активною складовою як англійської, так і української мови.

Література

1. Anderson L. G. Trudgil P. Bad Language / L. G. Anderson. – Oxford : Basil Blackwell LTD., Bailey L.A., 1990. . – 320 с.
2. McEnery T. Swearing in English: bad language, purity power from 1586 to the present / T. McEnery . – London; New York: Routledge, 2006. – 400 с.
3. Венгренівська М.А. Ще раз про мовну культуру перекладу // М.А. Венгренівська, А.Д. Гнатюк. Творча майстерня перекладу: Навч. посібник. – К.: РВЦ «Київський університет», 1998. – С. 3–6.

4. Дьяков А.И. Функциональные особенности англицизмов и их дериватов в русском молодежном жаргоне / А.И. Дьяков. – Москва, 2001. – 324 с.
5. Етимологічний словник української мови / [Т. Б. Лукінова, Г. П. Півторак, О. Д. Пономарів, В. Г. Скляренко, О. Б. Ткаченко, та ін.]. – К. : РВЦ “Наукова думка”, 1982 . – 240 с.
6. Жельвис В.И. Поле брани . Сквернословие как социальная проблема в языках и культурах мира / В.И. Жельвис. – Москва, 2001. – 670 с.
7. Ставицька Леся. Українська мова без табу. Словник нецензурної лексики та її відповідників: Обсценізми, евфемізми, сексуалізми / Леся Ставицька. – Київ, 2008. – 456 с.
8. Шарифуллин Б. Я. Обсценная лексика: терминологические заметки [Електронний ресурс]. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: [//http://library.krasu.ru/ft/ft/_articles/0070226.pdf](http://library.krasu.ru/ft/ft/_articles/0070226.pdf)
9. Яковлева М.А. Компенсация при передаче стилистически сниженных высказываний на разных уровнях текста: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.20 / Яковлева Мария Александровна. – М., 2008. – 130 с.

Кравець А. В., студентка
Петренко Є. М., викладач
Херсонський національний технічний університет

РОЗВИТОК ЗНАЧЕННЯ МОВИ. МЕТАФОРА ТА МЕТОНІМІЯ

Слово є системою кодів, які забезпечують переведення пізнання людини у новий вимір, дозволяє здійснити стрибок від почуттєвого до раціонального. Талановитий майстер слова в процесі художнього освоєння світу знаходить такі мовно-виражальні форми, які були б основою для створення конкретних образів та служили б джерелом емоційно-оцінного змісту. З цього походить висновок що здатність слова не тільки викликати асоціації, але й, проникати глибше у властивості предметів, абстрагувати й узагальнювати їх ознаки.

Основною функцією слова є його роль як такого, “що позначає”, яку Лев Виготський назвав “власне значенням”, цю особливість поетичної мови помітила і оригінально сформулювала Ліна Костенко: “Поезія – це завжди неповторність, якийсь безсмертний дотик до душі” [4, с. 14]. Народженню нових оригінальних образів та значень сприяють тропи, до найвідоміших з них належать метафора, метонімія. У їх основі лежить перенесення назви з одного предмета (явища, дії, ознаки) на інший. Проте, на нашу думку, ці два тропи суттєво відрізняються один від одного.

Метафора, у лінгвістичному словнику за редакцією Вікторії Ярцевої, це – троп або механізм мови, який полягає у вживанні слова, що позначає деякий клас предметів, явищ і т.п., для опису та найменування об'єкту, що входить в інший клас, або найменування іншого класу об'єктів, аналогічного даному в якомусь відношенні [1, с. 520]. Процес метафоризації відбувається за певними законами і має регулярні вияви. До основних видів метафоричних переносів належать такі: перенесення з істоти на неістоту (грають блискавок шаблі), з істоти на істоту (під призьбою лежить замислений собака), з істоти на неістоту (смуток білої берези; пролісків перших блакитні отари). Варто зауважити, що цей поділ було зроблено ще античним мислителем Квінтіліаном.

Метонімія (гр. *metonimia* – “перейменування”) полягає в перенесенні назви певного предмета або класу предметів на інший предмет або клас на основі суміжності. Наприклад: Несе Полісся в кошиках гриби (тобто люди, що проживають на території Полісся); Ішли музики із весілля. Цимбали, бубон і скрипаль (тобто музиканти, що грають на відповідних інструментах); Флоренція плаче йому навздогін (тобто жителі Флоренції) [5, с. 10] Метонімія, яка розглядається Джорджем Лакофом як засіб заміни одного об'єкта іншим або його частиною, на думку вченого не є лише поетичним чи риторичним засобом, а натомість активно функціонує у культурній свідомості мовця та дозволяє зосередитись на певних аспектах і характеристиках особи, яку названо метонімічно. У свідомості носія англійської мови побутують, на думку цього вченого, такі метонімії як: **THE PART FOR THE WHOLE, PRODUCER FOR PRODUCT, OBJECT USED FOR USER, THE PLACE FOR INSTITUTION, INSTITUTION FOR PEOPLE RESPONSIBLE** та інші [2, с. 28].

Метафора, хоч і не має суворих позиційних обмежень, все ж, виконуючи характеристичну функцію, тяжіє до позиції предиката, тоді як метонімія, основна функція якої ідентифікаційна, співвідноситься з підметом, додатком та звертанням. Досліджуючи два основні типи афазії (афазія – “повна або часткова втрата здатності говорити або розуміти мову внаслідок ураження мовних центрів”), один з яких зумовлений порушенням асоціацій за подібністю, а другий – асоціацій за суміжністю, Роман Якобсон показав відмінність і навіть протилежність метафори та метонімії. На думку вченого, метафора належить до парадигматичної осі мови, а метонімія до синтагматичної [3, с. 5]. Специфіка цих двох тропів проявляється також у їх сполучуваності з іншими словами. У реченні метафора, зокрема субстантивна, має означення, яке характеризує її реальний денотат, а присудок узгоджується з фіктивним денотатом і метафоризується. Метонімії ж властиве сполучення з уточнювальним означенням до певної

деталі, а не до всього об'єкта, присудок при цьому належить до референта, який “виведено” за межі контексту.

Отже, кожен окремо взятий троп характеризується певними специфічними ознаками. Метафору та метонімію об'єднує спрямованість на розширення словесного вираження образу, його сприйняття, вони є важливими засобами розуміння культурних концептів, специфіка цих двох тропів проявляється також у їх сполучуваності з іншими словами.

Таким чином можемо стверджувати, що тропи розкривають суть зображуваного предмета, явища, вони є засобом індивідуалізації персонажа, виявляють ставлення автора до зображуваного. Тропи надають мові образної виразності, емоційності. Аристотель вважав, що вміння створювати тропи є ознакою таланту письменника.

Література

1. Лингвистический энциклопедический словарь. Гл. ред. В. Н. Ярцева.:Советская энциклопедия, 1990. 685 с.
2. Lakoff G. Metaphors we live by. London. The University of Chicago Press, 2003. 277 p.
3. Иванов В. Поэтика Романа Яacobсона 1987. 10 с. URL: <http://philology.ru/literature1/ivanov-87.htm>
4. Костенко Л. 300 поезій. Українська Поетична Антологія , Київ. 2012. 416 с
5. Костенко Л. Поезія. Українська Поетична Антологія , Київ. 2016. 18 с.

Кравчук А.В., студентка
Петренко Є.М., викладач
Херсонський національний технічний університет

ПРОБЛЕМА СПІВВІДНОШЕННЯ МОВИ І МИСЛЕННЯ

Незважаючи, що проблему взаємозв'язку мови і мислення досліджують майже від виникнення писемності до сьогодення, вона далека від свого розв'язання. Те, що мові притаманна мислеоформлююча функція, свідчить про зв'язок мови з мисленням. За міркуваннями О.О.Потебні мова є необхідною умовою “мислі”. Метою нашого дослідження є виявлення проблеми співвіднесення мови до мислення. Дана тема є актуальною в наш час, тому що й досі не має відповіді на запитання: “Чи є чітка грань між мовою та мисленням?”. Предметом дослідження виступає співвідношення мови та мислення. Об'єктами виступають мова та мислення. Матеріалом, на підставі якого ми здійснювали дослідження, були наукові роботи та

збірники таких науковців, як М.П. Кочерган, Ф. де Соссюр, О. Есперсен, С. І. Дорошенко та ін. Мова – це основний засіб, яким від покоління до покоління передається досвід і духовні надбання народу. Вона є, з одного боку, унікальним явищем, складовою й виразником національної культури, з іншого, – універсальним накопичувачем історії, культури та етносу. Мислення – це узагальнене відображення дійсності в свідомості у формах понять, суджень й силогізмів; це вища форма активного відображення об'єктивної реальності, яка полягає в цілеспрямованому, опосередкованому й узагальненому пізнанні суб'єктом відношень предметів і явищ, у творчому продукуванні нових ідей, прогнозуванні подій [6, с. 391].

У сучасній філософській, логічній, психологічній і лінгвістичній літературі дають різні, інколи навіть взаємозаперечні відповіді на питання про співвідношення цих феноменів.

У різні часи зв'язок між мовою і мисленням ставав предметом дослідження філософів і мовознавців, таких як Аристотель, В. фон Гумбольдт, О. Потебня, А. Шлейхер та інших. У зв'язку з виникненням і розвитком когнітивної лінгвістики зросли практичні потреби в методологічному окресленні вивчення зв'язку мови й мислення. На наш погляд, виникнення мови було б неможливим без існування мислення. Тому, що саме потяг до вираження своїх думок змусив, тоді ще малорозвинену, людину зробити перші вигуки. Але існування мислення без можливості викладу думок у суспільство було б марним.

Тому, на нашу думку, це два тісно пов'язаних феномена. Людина мислить, відчуває і живе тільки в мові, вона має спочатку сформуватися завдяки мові для того, щоб навчитися розуміти мистецтво, що діє окремо від мови.

У науці існували два протилежні й неправильні погляди – ототожнення мови й мислення (Д. Шлейермахер, Й.-Г. Гаман) і відривання мови від мислення (Ф.-Е. Бенекє). Представники першої точки зору вважали, що мова – це всього лише форма мислення. Відомо, що кожне явище має форму і зміст, тому мова й мислення разом становлять один об'єкт. Представники протилежного погляду стверджували, що мова й мислення між собою абсолютно не пов'язані, мислення не залежить від мови, воно здійснюється в інших формах. Насправді мова й мислення тісно пов'язані між собою, але цей зв'язок не є простим, прямолінійним, тому єдність мови та мислення не є їх тотожністю. Немає слова, словосполучення, речення, які б не виражали думки. Однак мова – це не мислення, а лише одне з найголовніших знарядь, інструментів мислення. Якщо колись вважалося, що мислення невіддільне від мови і здійснюється лише в мовних формах, згадаймо хоча б таке висловлення Ф. де Соссюра: “Мову можна порівняти з аркушем паперу. Думка – його лицевий бік, а звук – зворотний, не можна розрізати лицевий

бік, не розрізавши зворотного. Так і в мові не можна відділити ні думку від звука, ні звук від думки, цього можна досягнути лише шляхом абстракції” [2, с. 145], то нині поширена концепція, за якою мова і мислення пов’язані між собою діалектичними відношеннями й утворюють взаємозумовлену єдність, але не тотожність. Можна також стверджувати про відносну незалежність мови від мислення і мислення від мови. Форми реалізації зв’язку мови і мислення можуть бути найрізноманітнішими: від наявності безсумнівної єдності до боротьби між ними. Про те, що єдність мови і мислення не означає їх тотожності, свідчать і такі факти:

1) мислення характеризується певною самостійністю: воно може створювати поняття і втілювати їх в образи, які не мають відповідних конкретних предметів і явищ у дійсності (домовик, мавка, русалка тощо);

2) мова – матеріально-ідеальне явище, тоді як мислення – ідеальне;

3) мова – явище національне, мислення – інтернаціональне;

4) будова і закони розвитку думки і мови неоднакові.

Якщо основними одиницями мови є фонема, морфема, лексеми, словосполучення, речення, то основними одиницями мислення є поняття, судження й умовиводи. Не збігаються логічні й лінгвальні категорії, як, наприклад, поняття і значення слова, речення й судження. Так, зокрема, значення слова не зводиться до поняття, хоча має його передумовою.

Поняття – це лише ядро мовного значення. Обсяги значення і поняття перехрещуються, але не збігаються. Значення слова ширше від поняття, поняття глибше від значення слова. Значення може мати різні конотації, тобто емоційно-оцінні й експресивні відтінки. Крім того, існують слова (вигуки), які не передають поняття, а лише емоції. Нарешті, слова та їх значення – категорії національні, тоді як поняття – загальнолюдські.

Щодо співвідношення судження і речення правильною залишається традиційна сентенція, що будь-яке судження є речення, але не кожне речення є судження. Так, зокрема, слова-речення не є судженнями. Структура суджень і речень є різною. У складному реченні може бути декілька суджень. Якщо судження складається з трьох компонентів (суб’єкта, предиката і зв’язки), то в реченні їх може бути безліч. Синтаксичне й актуальне (логічне) членування речення не накладаються одне на одного. Структурні типи речень значно багатші й різноманітніші, ніж логічні судження. До того ж суб’єкт судження не завжди відповідає граматичному підметові, оскільки він може виражатися не тільки підметом, а й додатком (Музика написана композитором) і просто закінченням (Читаю).

Складні зв’язки існують між логічними і граматичними категоріями (пор. граматичну категорію роду і поняттєву категорію статі). Деякі граматичні категорії відображають не відмінності в об’єктивній дійсності, а різні відношення людини до цієї дійсності (категорія стану, модальності,

способу). Граматичні категорії в різних мовах не збігаються (вид, відмінок тощо). Як бачимо, між категоріями мови і логіки немає повного паралелізму, але немає й розриву. О. Єсперсен писав: "Установити всі ці синтаксичні поняття і категорії можна не виходячи за межі граматики. Однак як тільки ми запитуємо, що ці категорії і поняття відображають, тут же зі сфери мови потрапляємо у сферу зовнішнього світу або у сферу мислення" [3, с. 56]. Далі це положення Єсперсен розкриває на прикладах категорій числа і часу. На думку вченого, відповідність між зовнішніми і граматичними категоріями ніколи не буває повною; всюди ми знаходимо дуже дивні і несподівані перехрещення і взаємоперетини [3, с. 57].

На підставі вище зазначених фактів, досліджень науковців та власне моїх спостережень, дійдемо висновку, що мова і мислення єдині, але не тотожні; вони нерозривні, але не злиті в одне, певною мірою автономні і мають свої специфічні риси, які вимагають спеціального вивчення.

Література

1. Кочерган М.П. Загальне мовознавство: підручник. Київ: Академія, 2010. 464 с.
2. Ф. де Соссюр Праці з мовознавства: збірник. Москва: Прогрес, 1977. 696 с.
3. Єсперсен О. Філософія граматики: підручник. Москва: Видавництво іноземної літератури, 1958. 400 с.
4. Дорошенко С. І. Загальне мовознавство: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр навч. л-ри, 2006. 283 с.
5. Філософський енциклопедичний довідник. Гл.ред.: Л. Ф. Іллічов, П. Н. Федосєєв, С. М. Ковальов, В. Г. Панов. Москва: Видавництво радянської енциклопедії, 1983. 391 с.

Лапіцька Н. С., студентка
Гончаренко Н.В., асистент
Херсонський національний технічний університет

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ТА ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ (НА ПРИКЛАДАХ З ПІДРУЧНИКА З ПАТОЛОГІЧНОЇ АНАТОМІЇ)

Мова наукових текстів є основним способом демонстрації наукових знань і представлення їх широкому загалу. Мова науки відображає рівень прогресу, допомагає описати, стандартизувати і узагальнити процес і результати наукових досліджень чи явищ дійсності та презентувати їх [1]. Як і будь-який інший стиль мовлення вона має свої особливості:

одноманітність і складність лексики, абстрактна лексика, насиченість термінами, велика кількість схем, таблиць, графіків, цитат, посилань тощо [4].

Найбільш типовою лексичною ознакою наукового стилю є насиченість його термінами, термінологічними словосполученнями, а також наявність лексичних конструкцій, скорочень, абревіатур. Широко використовується наукова лексика:

1) слова-терміни з різних галузей знань (лінгвістика, математика, медицина, хімія, біологія): *phonetics, sinus, atom, тромб, вегетація* та ін.;

2) загальнонаукові терміни: *analysis (аналіз), synthesis (синтез), research (дослідження), systematization (систематизація), classification (класифікація)* та ін.

Також розповсюджене вживання вузькогалузевої термінології, у нашому випадку тієї, що стосується патології: *aplasia (агенезія), vasculitis (васкуліт), eosinophilia (еозинофілія), sarcoma (саркома)* тощо [5;6].

Слова, як правило, вживаються у прямому значенні, обмежене вживання фразеологізмів, експресивно-емоційне забарвлення лексики використовується надзвичайно рідко [1; 2].

Науковий стиль характеризується розгалуженою системою семантико-синтаксичних конструкцій для вираження логічної залежності між явищами, процесами, ситуаціями. Під час передачі умови, причини, наслідку використовуються відповідні синтаксичні й лексичні засоби. Це, наприклад, складнопідрядні речення із сполучниками *якщо, якби, внаслідок чого, if, when, as a result*, характерні структури із часткою *нехай* і формою майбутнього часу, у якій виступає присудок, речення, у яких значення умови, причини виражається лексичними й синтаксичними засобами. Серед характерних слів із прямим лексичним вираженням значення умови, причини, наслідку можна назвати дієслова *зумовлювати, спричиняти, сприяти, залежати, впливати*, звороти *при цій умові, в цьому випадку, в результаті* тощо. Висновок подається результативною часткою *отже* (чи прислівниками *therefore, hence*), яка виступає характерною ознакою книжно-писемного мовлення. [3, с. 129].

Основою образності в наукових текстах виступає аналогія – схожість предметів чи явищ за якимись ознаками. За допомогою неї відбувається перенесення інформації з одного предмета на інший, з пізнаного об'єкта на об'єкт досліджуваний. Таким чином буди створені терміни, як: *атоми з недобудованими оболонками, вільний пробіг молекул, втеча капіталів, молекулярний ланцюжок, ударна хвиля* тощо. На основі простих аналогій було створено такі медичні терміни, як: *зшивання тупих кінців ДНК*,

вузол, *binding of DNA strands міжзональні нитки, wandering (dementia)* тощо [3, с. 66].

З граматичних, переважно синтаксичних особливостей, мові наукового стилю притаманні:

1. Своєрідна стрункість і стандарт у побудові речень, широке використання простих ускладнених речень (з однорідними членами, узагальнюючим словом, з відокремлюваним членом речення, із вставною одиницею). Наприклад: *Receptor signaling most commonly leads to the formation or modification of biochemical intermediates and/or activation of enzymes* [6, с. 18]./ *Сигналізація рецепторів найчастіше приводить до утворення чи модифікації біохімічних проміжних сполук та/або активації ферментів* [5, с. 16].);

2. Тяжіння до складних синтаксичних конструкцій, зокрема до складнопідрядних речень з кількома предикативними частинами (*CRISPRs are transcribed and processed into an RNA sequence that binds and directs the nuclease Cas9 to a sequences (e.g., a phage), leading to its cleavage and the destruction of the phage* [6, с. 5]./ *CRISPR транскрибуються і вбудовуються у послідовність РНК, яка зв'язує і направляє нуклеазу Cas9 на інші послідовності (наприклад, фаг), що призводить до їх розчеплення та руйнування фага* [5, с. 6].);

3. Переважання граматично повних речень (*Cellular receptors are grouped into several types based on the signaling mechanisms they use and the intracellular biochemical pathways they activate* [6, с. 18]./ *Клітинні рецептори згруповані у декілька типів на основі механізмів сигналізації, які вони використовують, і біохімічних шляхів, які вони активують* [5, с. 16].);

4. Обмежене вживання не по-книжному оформлених конструкцій з розмовним відтінком, які надають емоційного забарвлення науковому викладу.

Отже, наукове мовлення здебільшого позначене книжним ладом, способом викладу, чітко організоване структурно, бо саме це є необхідним для забезпечення однозначності сприймання писемного й усного наукового тексту.

Література

1. Дудик П. С. Стилїстика української мови: Навчальний посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 368 с.
2. Лексико-граматичні домінанти наукового тексту / Н. Г. Іщенко, В. В. Ліпінська // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Серія: : Філологія. Педагогіка. – 2013. – Вип. 1. – С. 32-42.

3. Лексичні та синтаксичні особливості наукового стилю української мови [Текст]: колективна монографія / за заг. ред. С. М. Руденко. – Харків: ХДУХТ, 2013. – 192 с.
4. Мацько Л. І. та ін. Стилїстика української мови: Підручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько; За ред. Л. І. Мацько. – К.: Вища шк., 2003. – 462 с
5. Основи патології за Роббінсом: у 2 томах. Том 1 / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон К. Астер; переклад 10-го англ. Видання
6. Kumar V., Abbas A., Aster J. Robbins Basic Pathology 10th Edition. – Elsevier, 2017. – 910 p.

Ликова І.І., студент
Цапів А.О., к. філол. н., доцент
Херсонський державний університет

НАРАТИВНЕ КОНСТРУЮВАННЯ КАЗОК ЛАЙМЕНА ФРЕНКА БАУМА

Американська дитяча література – одна з найзначніших серед дитячих літератур Європи. Її формування і розвиток, підпорядковане загальним типологічним закономірностям, багато в чому схоже зі становленням таких дитячих літератур, як російська і французька, але в той же час наділене і певними специфічними національними рисами. В англійській казці представлені в основному всі ті казкові жанрові різновиди, які відомі й іншим народам: казки про тварин, чарівні казки, авантюрні казки і побутові казки.

Американська література кінця 19-початок 20 ст. в дитячому читанні представлена насамперед творчістю Джека Лондона. Дуже популярний у американських, англійських і австралійських дітей Лаймен Френк Баум і його серія книг про країну Оз: «Чарівник країни Оз», «Чудова країна Оз» та інші [4].

Автор казок про чарівну країну Оз Френк Баум пройшов довгий і цікавий життєвий шлях, перш ніж знайти своє покликання у вже досить зрілому віці. Френку Бауму було 44 роки, коли «Чарівник країни Оз» був вперше опублікований. Це лише перша книга з циклу, який включає в себе цілих чотирнадцять частин [5].

Наукову роботу присвячено моделюванню образного простору казкового нарративу «Чарівник країни Оз» найпопулярнішого американського дитячого письменника Лаймена Френка Баума. Персонажні образи казкового нарративу розкрито у лінгвостилістичному аспекті. У дослідженні ми послуговуємося теорією мегаметафори (Пол Верт) та

теоретико-практичною базою мегатроп, розроблену польською науковицею Ельжбетою Кржановською-Ключевською. У дослідженні встановлено, що мегаіронія є стрижневою у створенні казкових образів персонажів, зокрема Страшили та Бягузливого Лева.

Мегатропи реалізуються у наративних епізодах, що формують загальний наративний простір художнього тексту. Мегатропи, що є розпорошеними по всьому тексту, постають інструментом реалізації авторської стратегії. Найчастотнішими лексичними одиницями, які фігурують у різноманітних контекстах всього художнього твору є «queer» та «green». У корпусі текстів, ми підраховали, що лексична одиниця «*queer*» зустрічається 11 разів, а «*green*» 107 разів.

У казці «Чарівник країни Оз» яскраво наведені приклади використання іронії, у створенні образу Страшили [2, с. 38]. Тобто, автор розповідає, що Страшило – це опудало, яке було зроблене з соломи для відлякування ворон (*There was a great cornfield beyond the fence, and not far away she saw a Scarecrow, placed high on a pole to keep the birds from the ripe corn.*) [1, с. 249]. Але в казці існує багато прикладів, коли Страшило неодноразово демонструє свій розум або вважає себе людиною. Відбувається навмисне «перейменування», яке виражає глузливе ставлення до Страшили. Наприклад, коли Страшило розповідає про себе, то говорить, що ворони, які літали навкруги нього і відлякувались, думаючи, що він людина, додавали йому впевненості та змушували його думати, що він важлива персона. (*Many crows and other birds flew into the cornfield, but as soon as they saw me they flew away again, thinking I was a Munchkin; and this pleased me and made me feel that I was quite an important person*) [1, с. 257].

Автор неодноразово висміює образ Страшили, наприклад, використовуючи такий вираз: «*One would almost suspect you had brains in your head, instead of straw.*» [3, с. 284]. Відбувається свого роду порівняння дурного Страшили і розумної людини.

Л. Ф. Баум, як представник жанру літературної казки, зробив неоціненний вклад у світову літературу, адже його твори живі, насичені, цікаві, подобаються як дорослим, так і дітям. Слово «казка» у поетиці Френка Баума має споконвічно метафоричний зміст. Воно уособлює чарівну країну щастя, утілених бажань, соціальної гармонії [4].

У науковій роботі з'ясовано екстралінгвістичні фактори, що вплинули на створення казки Л. Ф. Баума «Чарівник країни Оз», а також виявлено лінгвостилістичні засоби створення художніх образів у казках Френка Баума, зокрема мегаіронію, яка є стрижневою у створенні казкових образів персонажів.

Література

1. Баум Л.Ф. The Wonderful Wizard of Oz. Удивительный Волшебник из Страны Оз. К. : Конформ Стайл, 2017. 436 с.
2. Походня С. І. Языковые виды и средства реализации иронии. К.: Наукова думка, 1989. – 123 с.
3. Пропп В. Я. Трансформація чарівних казок. *Фольклор і дійсність*. К.: Генеза. 2005. 184 с.
4. Американська дитяча література URL:
<http://webkonspect.com/?room=profile&id=8503&labelid=12870> (дата звернення 20.02.2020)
5. Лаймен Френк Баум. URL:
https://yandex.ua/search/?text=zarubizhni_pysnennyky_dityam.doc&clid=1993857&win=231&rdrnd=979899&lr=143&redircnt=1557323221.1 (дата звернення 20.02.2020).

Лім Л.О., студентка
Вінниченко М.Ю., асистент
Херсонський національний технічний університет

ПОНЯТТЯ ТА ВИНИКНЕННЯ ПАРАДИГМАТИЧНИХ ВІДНОШЕНЬ В ЛЕКСИЦІ

Найпростіші способи встановлення парадигматичних відношень в лексиці відомі в науці давно: це опис семантики слова через його синоніми. Відповідно, парадигматичні відношення між словами відображено в тлумачних, синонімічних та тезаурусних словниках, де семантику слова описано за допомогою інших, близьких за сенсом, слів, або слова представлено у вигляді певних угруповань, об'єднаних спільною семою або спільним поняттям (синонімічні словники та словники-тезауруси). Тому, у межах таких зв'язків між словами можна виділити: синонімію (відношення смислової подібності), антонімію (відношення смислового протиставлення) та гіпонімію (відношення смислового включення) [1, с. 211].

Синонімія – найяскравіший приклад системних відношень у лексиці; є одним з найважливіших парадигматичних відношень, яке властиве всім мовам світу. Тому її можна вважати універсалією. Синоніми використовують для підвищення виразності мови, що дозволяє уникати одноманітності: *проживати – мешкати, бажати – хотіти* [2, с. 69].

Антонімія, як і синонімія, властива всім природним мовам, тому є однією з головних мовних універсалій. Розрізняють два види протилежності: контрарну (між якими є проміжне поняття: *гарячий – теплий – холодний*) та комплементарну (між якими відсутнє проміжне

поняття *добрий – злий*). Також існують антоніми-евфемізми – це слова, що виражають протилежність м'яко: *розумний – нерозумний* [2, с. 79].

Гіпонімія (гіперо-гіпонімія) – родо-видові відношення в лексико-семантичній системі. Родові слова називають гіперонімами (*береза, яблуня, дуб*), а видові – гіпонімами (*дерево*) [1, с. 206].

Загалом, усі основні методи вивчення парадигматичних відношень у лексиці можна поділити на дві групи – методи, що базуються на аналізі словників (словникових дефініцій), і методи, в основі яких лежить аналіз тексту [3, с. 235].

Зазначимо, що значний внесок в дослідження сполучуваності слова зроблено Н.М. Амосовою, яка вказала, що слово може реалізовувати своє значення в трьох типах контекстів – синтаксичному, лексичному контексті, що складається з “ідеографічної групи” (наприклад, англійський прикметник *blind* + група іменників на позначення емоцій – *кохання, ненависть* тощо) та лексичному контексті, що складається з окремих слів (*blind* + окремі іменники). Ці три типи контекстів одержали пізніше точніше визначення у працях Ю.Д. Апресяна: синтаксична сполучуваність слова (на рівні класу слів), семантична сполучуваність (на рівні підкласу слів) і лексична сполучуваність (на рівні окремого слова). Відповідно, сполучуваність прикметника можна вивчати в моделі [слово] + [підклас слів] або в моделі [слово] + [слово] [4, с. 230].

Проаналізувавши все вищесказане можна зробити висновок, що парадигматичні відношення – відношення між словами на основі спільності або протилежності їх значень. Виділяють три типи зв'язків між словами: синонімія, антонімія та гіпонімія.

Звідси витікає, що для встановлення парадигматичних зв'язків у лексичній мікросистемі необхідно: а) піддавати аналізу достатньо великий обсяг тексту, з якого виписують фрагменти, що дорівнюють мінімум синтагмі, яка складається з досліджуваного слова та його контекстуального партнера; б) розподілити весь корпус контекстуальних наборів обраних слів на семантичні підкласи; в) укласти таблиці, в яких представлено частоти сумісного вживання кожної досліджуваної лексичної одиниці з кожним із виокремлених семантичних підкласів; г) обробити одержані дані за допомогою кореляційного аналізу; д) побудувати схему парадигматичних відношень між обраними словами та інтерпретувати цю схему. Дотримання такої послідовності процедурних кроків у подальшому дасть змогу успішно досліджувати парадигматичні відношення між елементами будь-яких лексичних мікросистем.

Література

1. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник / М.П. Кочерган. –

- Вид.2-ге. – К.: ВЦ «Академія», 2005. – 368 с.
2. Мойсеєнко А.К., Бас-Кононенко О.В., Бондаренко В.В. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фонетика: Підручник. – К.: Знання, 2010. – 270 с.
  3. Плотников Б.А. Дистрибутивно-статистический анализ лексических значений / Плотников Б.А. ; [под ред. А.Е. Супруна]. – Мн. : Выш. школа, 1979. – 136 с.
  4. Апресян Ю.Д. Лексическая семантика. Синонимические средства языка / Апресян Ю.Д. – М. : Наука, 1974. – 367 с.

Ліпська Ю.Д., студентка
Вінниченко М.Ю., асистент
Херсонський національний технічний університет

РЕАЛІЯ У СИСТЕМІ БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ

Як відомо, однією з основних проблем перекладознавства, є проблема культурної неперекладності, яка приводить нас до такого цікавого мовного явища, як безеквівалентна лексика загалом і конкретно реалії.

Безеквівалентна лексика – це проблема, яка хвилює багато лінгвістів та перекладачів. У сучасному мовознавстві немає однастайності у визначенні цього терміна, хоча вивченню безеквівалентної лексики було присвячено багато праць відомих зарубіжних та вітчизняних мовознавців, таких як Є. М. Верещагін, В. Г. Костомаров, М. П. Кочерган, Р. П. Зорівчак, В. С. Виноградов, Т. А. Космеда, Л. К. Латишев, А. В. Федоров, С. Влахов, С. Флорін. Вони намагалися виокремити цей термін серед інших, або, порівнюючи його з поняттями “лакуна”, “реалія”, “фонова лексика”, “екзотизм”, “варваризм”, і “національно маркована лексика”, дати визначення безеквівалентної лексики [1].

Шляхом вивчення теоретичних досліджень, можемо сказати, що безеквівалентна лексика – це слова і словосполучення мови оригіналу, які не мають відповідників у мові перекладу. Варто зазначити, що до безеквівалентної лексики відносять слова, що позначають етнокультурні реалії певних народів, а також і слова певної мови, що позначають предмети, явища, процеси, наявні в іншій мові, проте не мають однослівного вираження, наприклад: *укр. доба – нім. Tag und Nacht, нім. Geschwister – укр. брат і сестра/брати і сестри* [5, с. 25].

Згідно до класифікації Л. К. Латишева, безеквівалентна лексика поділяється на такі групи: слова-реалії, тимчасові безеквіваленти, випадкові безеквіваленти, структурні екзотизми [6].

Науковцями безеквівалентна лексика трактується досить широко тому що до неї зараховують лексичні одиниці з національно-культурними особливостями. Такі слова відображають дійсність і культуру, їх існування у мовах пояснюється розбіжністю існуючих у світі культур. Такі лексичні одиниці називають реаліями.

Важливо відрізнити поняття “безеквівалентна лексика” та “реалія”. Досі багато хто плутає їх, вважаючи синонімами. Насправді ж поняття безеквівалентної лексики є значно ширшим, ніж поняття реалії. Думку про те, що реалії, та безеквівалентну лексику можна вважати синонімами широко критикує Р. П. Зорівчак [4, с. 32]. Вона вважає, що обсяг реалій не можна визначити конкретно, він відрізняється залежно від того, якою мовою здійснюється переклад, і як сильно відрізняється культура носіїв мови оригіналу і мови перекладу.

Класифікуючи безеквівалентну лексику А. О. Іванов зазначає, що “за об’ємом реалії дійсно складають, мабуть, більш ніж 90% усієї безеквівалентної лексики. Але не тільки самі лиш реалії мають ознаки безеквівалентної лексики” [8, с. 162].

Слово реалія походить від латинського прикметника *realia* – *речовий, предметний, дійсний* [7]. Реалії, як і безеквівалентна лексика, були і є предметом дослідження багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців, але єдиної дефініції для них досі немає. Серед поглядів щодо визначення цього терміна, болгарські вчені С. Влахов і С. Флорін [3, с. 43], а також українська дослідниця Р. П. Зорівчак [4, с. 58] з доповненням О. І. Чередниченка, сформулювали найбільш повні визначення поняття.

Таким чином, реалії – це моно- і полілексемні одиниці, які є носіями етнокультурної інформації, яка характерна для однієї мови і культури, і чужа для об’єктивної дійсності іншої мови у даний момент.

С. Влахов і С. Флорін вважають, що реалії входять як самостійне коло слів у рамки безеквівалентної лексики, але також частково виходять і за її межі. Це, наприклад, вигуки і звуконаслідування, екзотизми, аббревіатури, звертання, терміни [3, с. 51-52].

Досі немає однієї конкретної класифікації для реалій, дослідники пропонували та продовжують пропонувати різні їх типи, беручи за основу різні принципи та ознаки. Зараз у науковій літературі існують класифікації реалій за часовими, місцевими, просторовими, семантичними, граматичними, фонетичними та деяким іншим ознаками [3; 4; 2].

У більшості класифікацій вчені схожі тим, що серед інших груп найчастіше виокремлюють ономастичні, етнографічні та суспільно-політичні реалії. Так, прикладами таких реалій будуть: *der Riesling, der Rheingau, die Mosel, die Landeshauptstadt, Dresden, der Schilling, das Fachwerkhaus, das Bundesland, der Bundestag, Deutsche Arbeitspartei, die*

Bundeskanzlerin; Дніпро, Львів, Леся Українка, вишиванка, гривня, копійка, козак, Запорозька Січ, дума, Верховна Рада, область, район, гуцули, кобзар і т. д.

Отже, з усього вищезазначеного можемо зробити висновок, що безеквівалентна лексика загалом і реалії окремо є і будуть проблемою у перекладознавстві. Досі немає конкретного визначення і єдиної класифікації для реалій, їх часто плутають і вважають синонімами з безеквівалентною лексикою. Слід зазначити, що реалії складають близько 90% усієї безеквівалентної лексики, але, незважаючи на це, не кожна безеквівалентна лексична одиниця все ж є реалією. Проаналізувавши визначення реалій, можемо сказати, що реалії становлять підсистему безеквівалентної лексики, але мають свою специфіку. Безеквівалентна лексика не має регулярних еквівалентів у іншій мові й встановлюється у рамках пари мов, у той час як реалії – будуть відрізнятися саме залежно від культури носіїв мов оригіналу і перекладу, вони потребують особливого підходу при перекладі, їхньою основною особливістю є їх національно та/або часове забарвлення.

Література

1. Башук Н. П. Переклад безеквівалентної лексики у публіцистичних текстах : Наукові записки НДУ ім. Гоголя. Філологічні науки., 2016. с. 11-15. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2016_2_4
2. Виноградов В. С. Лексические вопросы перевода художественной прозы. Москва, 1978. 174 с.
3. Влахов С, Флорин С. Непереводимое в переводе. Москва, 1986. 416 с.
4. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад. Львів, 1989. 216 с.
5. Кіяниця К.Ю. Відтворення українських історичних реалій у німецькомовних художніх перекладах ХХ – поч. ХХІ століття. КНУ ім. Шевченка МОН України, Київ, 2017. 232 с.
6. Латышев Л. К. Технология перевода. Учебное пособие по подготовке переводчиков (с немецким языком). М.: НВИ-Тезаурус, 2001. 279 с.
7. Гопчиенко М.В., Данилова И.И. Способы перевода реалий в немецкой публицистике. Современные наукоемкие технологии. 2013. с. 83-84. URL: <http://www.top-technologies.ru/ru/article/view>
8. Гурсунов Ф. М. Реалии – специфическая составляющая безэквивалентной лексики: Ученые записки Худжандского государственного университета им. академика Б. Гафурова. Гуманитарные науки. 2015. с. 162-167. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/realii-spetsificheskaya-sostavlyayuschay>.

ДЖЕРЕЛА ПОПОВНЕННЯ СЛЕНГУ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Німецький сленг це дуже цікавий лінгвістичний феномен, побутування якого обмежене як певними віковими, так і соціальними, часовими і просторовими рамками. Найголовнішою серед відмінних рис сленгу німецької мови є його діалектний характер. Для створення іронічного ефекту в молодіжному середовищі часто використовуються діалектні вкраплення. Так як для німецької мови в силу її історичного розвитку, особливе значення має територіальна диференціація, активність діалектів на німецькому ґрунті набагато відчутніша, ніж у багатьох інших країнах. Це призводить до того, що місцеві особливості німецької розмовної мови виражені сильніше, ніж, наприклад, в українській або англійській мовах.

Великий вплив на сучасний німецький сленг, і мову в цілому, має англійська мова, а точніше запозичення з цієї мови. Вони є одним з основних джерел поповнення лексики сленгу сучасної німецької мови. Прикладом цього процесу можуть бути такі слова, що існують в сленгу німецької мови: «*Lucky*» (від англійського «luck») – людина, якій завжди щастить, «*worken*» (від англійського «to work») – працювати, «*Looser*» – невдаха, тощо [1, с. 13].

Із запозиченнями з інших мов через кримінальну та навколо кримінальну середу пов'язана нова тенденція в мові сучасної німецької молоді, а саме поява мови «*Kanakisch*». Слово «*Kanake*» полінезійського походження і означає «людина». У Німеччині воно стало лайкою, вживаною на адресу іноземців, особливо турецьких емігрантів, що значно підвищують криміногенну обстановку в ФРН. Також активним джерелом поповнення сленгізмів залишається ідиш, що пояснюється тісною дифузиею німецької та гебраїстської культур [2, с. 11].

У молодіжній лексиці представлені всі основні види словотворення: конверсія, афіксація, словоскладання, скорочення, тощо. Розглянемо лише деякі особливості словотворення, які яскраво відображають загальні тенденції в німецькій молодіжній лексиці.

Однією з таких особливостей є вживання всякого роду скорочень, що відображають не тільки тенденцію економії мовних засобів, а також бажання завуалювати сказане. Як раніше, так і зараз найбільш використовуваний тип усічення – апокопа (усічення кінцевих складів): «*Alf*» – *Alfred*, *Hannelore* – «*Hanne*», *Alexander* – «*Alex*», *Maximilian* – «*Max*» [5, с. 34].

Потрібно відзначити, що останнім часом, менш активний тип усічення, афереза (усічення початкових складів), набирає силу. Наприклад: «*der Pott*» – *der Ruhrpott (das Ruhrgebiet)*, «*Birne*» – *Glühbirne*, «*kanisch*» – *amerikanisch*, «*s'geht*» – *es geht*. Фінальний спосіб усічення зустрічається і у власних назвах: «*Bert*» – *Albert*, «*Achim*» – *Joachim*, «*Guste*» – *Auguste*.

Скорочення словосполучень набуло широкого поширення в ХХ столітті. Ініціальні скорочення поділяються на алфаветизми і акроніми:

– алфаветизми (літерні абрєвіатури, де кожна буква читається як в алфавіті): «*OK*» – *o'key* (модний вираз згоди), «*TV*» [*tivi:*] – *Television*;

– акроніми, ініціальні скорочення, в складі яких є голосна фонема, більш характерні для молодіжного лексикону: «*ARGE*» – *Arbeitsgemeinschaft* [3, с. 118].

Ще одним із способів словотворення є словоскладання, телескопічне утворення – це такий спосіб словотвору, при якому частина одного слова зливається, щоб утворити єдине слово з частиною іншого слова або з цілим словом: *Joga + Gymnastik = «Joganastik»*, *Aero + Akrobatik = «Aerobatik»*.

Аффіксація – спосіб творення слів за допомогою афіксів, це ще один із способів утворення сленгізмів, наприклад: «*abfüttern*» – *харчуватися неякісною їжею*, «*einpfeifen*» – *швидко їсти*, «*zubuttern*» – *дати хабар*.

У сучасній німецькій лексиці для створення нових слів активно використовується конверсія. Дослідники, які займалися проблемою конверсії одностайні у визначенні цього виду словотворення, як створення нового слова шляхом включення твірної основи в іншу парадигму, наприклад: «*Dudel*» – *Rundfunkgerät*; «*Schocke*» – *toll, überaus gut*; «*Polen*» – *etwas verstehen (von «Pol» (jug) – Standpunkt, Auffassung)* [3, с. 119].

У німецькій мові метафоризація є найпродуктивнішим способом поповнення словникового складу молодіжної лексики. Особливо поширена антропоцентрична метафора, що пояснюється прагненням молоді порівнювати людину, в тому числі і себе, з навколишнім світом [4, с. 330]. Наявність в молодіжній мові метафор і метонімії пояснюється тяжінням до експресивності і прагненням до конкретних образів: «*die Tomate*», «*der Kürbis*», «*die Melone*», «*die Rübe*», «*die Kappe*», «*die Schüssel*» – *der Kopf*, «*der Käse*» – «*дурниця, нісенітниця*».

У сучасній німецькій мові сленгові назви представляють собою специфічний, аж ніяк не малозначний компонент словникового складу і його фразеології. Це відносно нові утворення, поява яких в плані номінації (ономасіології) мотивується, як потребою позначити нові явища дійсності, так і наміром по-новому назвати явище, яке вже має своє значення. Роль такої лексики дуже важлива, вона є необхідним засобом вдосконалення і гнучкості мовної культури, засобом, де в об'єктивній інформації присутній суб'єктивний людський фактор.

Література

1. Розен Е. В. Новое в лексике немецкого языка. Москва: 1976. 236 с.
2. Росихина М. Ю. Молодежный жаргон в русской и немецкой лексикографии XIX-XXI вв.: автореф. дис. канд фил. наук. 2009. 24 с.
3. Соловьева Т. А. К проблеме сленга. *Вопросы лексикологии английского, немецкого и французского языка*. Москва: 1961. №4 С. 117–126.
4. Христенко О.С. Німецький молодіжний сленг як вияв субкультури молоді. *Мовні і концептуальні картини світу : зб. наук. праць*. Київ: Вид.-полігр. центр “Київський університет”, 2008. Вип. 24. Ч.ІІІ. С. 329–335.
5. Heusinger S. Die Lexik der deutschen Gegenwartssprache. München: Wilhelm Fink Verlag, 2004. 302 S.

Павперова Т.О., студентка
Петренко Є.М., викладач
Херсонський національний технічний університет

ПРОБЛЕМА ПОХОДЖЕННЯ МОВИ

Проблема походження мови є дуже складною. Припущення про походження мови робляться умоглядно шляхом міркувань, бо первісна мова не має пам'яток письма [1]. Вчені, лінгвісти та філософи ламають голови над питанням походження мови з тих самих пір, як Дарвін висунув свою теорію еволюції. З цього походить висновок, жодна з безлічі запропонованих ними теорій появи мови не в змозі задовільно пояснити таке унікальне явище, як людське спілкування.

У 1866 році – через сім років після виходу у світ праці Дарвіна “Про походження видів” – Паризьке лінгвістичне товариство заборонило полеміку про походження мови. “Паризькі лінгвісти, безсумнівно, усвідомлювали, що домисли, не підкріплені переконливими доказами, лише створять підґрунтя для нерозв'язних суперечок і розбіжностей, яких вони зі зрозумілих причин прагнули уникнути” [2, с. 23]. В античній філософії виокремилися дві основні теорії до витлумачення цієї проблеми: 1) теорія штучного походження мови, згідно з якою мова була створена Богом або людьми штучним шляхом, “за встановленням” (“теорія тесей”); 2) теорія природного походження мови, яка пояснює походження мови природним шляхом, “від природи” (“теорія фюсей”) [3, с.516]. У XVII-XIX ст. з'явилося кілька гіпотез походження мови – звуконаслідувальна, звукосимволічна, вигукова, соціального договору, трудових вигуків, жестів та ін. На нашу

думку, походження мови не є суто лінгвістичним питанням, тому й відповіді на нього однозначно наразі неможливо, але можна розглянути теорії походження мови.

Звуконаслідувальна гіпотеза. Полягає в тому, що мова виникла шляхом наслідування людиною звуків природи. Відтворення ревіння звірів, крику птахів, шуму води, вітру зумовлювало появу перших слів, наприклад, му, гав-гав, дзінь-дзінь. Ця гіпотеза була започаткована ще Демокритом і Платоном. Згідно зі звуко-символічною гіпотезою між почуттями й емоціями людини та звуками є певний прямий зв'язок. Звуками людина передає свої враження про навколишній світ. Підтримували цю гіпотезу німецькі вчені Готфрід-Вільгельм Лейбніц, Вільгельм Гумбольдт, Якоб Грім, Гейман Штейнталь. Вигукова гіпотеза. Суть її в тому, що предмети навколишнього світу викликали в людини певні почуття, і вона мимоволі вимовляла звуки, які стали першими словами. А отже, слово — дзеркало душевного стану людини. Започаткували цю теорію епікурейці Давньої Греції (IV—III ст. до н.е.) Гіпотеза соціального договору. Її основоположником вважають Діодора Сицилійського. Гіпотеза трудових вигуків виникла в другій половині XIX ст. Висунув її Людвіг Нуаре. За цією гіпотезою, інстинктивні вигуки супроводжували колективні трудові дії. Гіпотеза жестів. Її відстоював російський учений Микола Якович Марр (1864—1934). За цією гіпотезою, спочатку виникла мова жестів, а потім на її основі звукова мова. Гіпотеза походження мови Ф. Енгельса. Набула широкого розповсюдження у країнах, які перебували під впливом комуністичної ідеології. За цією гіпотезою, багато тисячоліть тому в Південній Азії жила високорозвинена порода людиноподібних мавп — австралопітеки, після яких згодом з'явилися гомо сапієнс. Теорія моногенезу — вчення про походження всіх мов світу від однієї мови. Ця теорія пов'язана з біблійним ученням, з ідеями італійського мовознавця Альфредо Тромбетті. Теорія полігенезу — протилежний моногенезові погляд. Пов'язана з ідеєю декількох різних центрів походження людини й відповідно різних мов. Цей погляд зараз вважається менш імовірним [4]. Гіпотеза Ф. Енгельса не може дати відповіді на низку запитань. Як експресивні викрики мавп перетворилися у людські слова? Як нечленороздільні звуки стали членороздільними? У якому напрямку йшов розвиток мовлення? Чому за всю історію людства цей експеримент жодного разу не повторився? Отже, ця гіпотеза не розв'язує, а ще більше заплутує проблему. Очевидно, треба погодитися з академіком АН Росії Ю. А. Овчинниковим, який вважає, що в людини, на відміну від приматів, є ген мови. Значить, людина походить від людини, а не від мавпи. Адже жодну мавпу навчити вербальному мовленню неможливо [5, с. 39-44].

Гіпотезу соціального договору можна заперечити хоча б тим фактом, що щоб домовитися про мову треба вже мати її. Серйозно сприймати

гіпотезу звуконаслідування не варто, адже згідно з нею, мова виникла випадково, а не за необхідністю. До того ж слів, які були створенні шляхом звуконаслідування дуже мало, а в кожній мові вони різні. Наприклад: *кукуріку, гав-гав, бух, ляп*. Як переконливо довів ще Гумбольдт, мова — не тільки зовнішній засіб спілкування людей у суспільстві, адже вона закладена в природі самих людей і необхідна для розвитку їх духовних сил та формування світогляду. Тож залишається гіпотеза божественного, чи інопланетного (космічного), походження мови. Нині чимало вчених повертаються до біблійного пояснення походження мови. Бог створив людину і дав їй мову. Наприклад, О. О. Реформатський шукає суперечності у Святому Писанні, бо, там спочатку розповідається про те, що Бог навчив першу людину говорити, а потім привів до неї всіх тварин, щоб вона дала їм імена. Можливо, рацію мав Григорій Нісський (IV ст. н.е.), який писав: “Бог дав людині дар мови, але не відкрив їй назви предметів” [6, с. 121]. Гіпотезу божественного походження мови підтверджує і теорія моногенезу мов, до якої останнім часом схиляється все більше мовознавців. Але й цю гіпотезу ми не можемо вважати достовірною [там само].

Отже, коли і як саме утворилася мова цікавить людей з найдавніших часів, проблема походження мови наразі залишається відкритою і навіть конгрес вирішив, що це не є суто лінгвістичним питанням, але перспектива подальших досліджень у цьому напрямку вбачається у детальному вивченні звукозображальної лексики. Розвиток мови загалом супроводжується змінами на мовних рівнях. Розвивається мова за своїми законами й усі зміни у ній зумовлені двома основними чинниками (зовнішніми та внутрішніми), які мають об’єктивний характер, тобто не залежать від волі людей. Погоджуючись з А. Білецьким, в наших інтересах зберегти та розвивати мову такою, щоб вона не тільки оминула загрозу вмирання, але й дійшла до нащадків у такому вигляді, який дасть можливість її ще неодноразово досліджувати з різних боків [7, с.44-48].

Таким чином можна стверджувати, що еволюціоністи висунули безліч теорій зародження і розвитку людської мови, але жодна з цих теорій не дає прийнятне пояснення її незвичайному розмаїттю і складності, а саме порівняння різних гіпотез походження мови дає багатий матеріал для роздумів.

Література

1. Проблема походження мови. *Навчальні матеріали он-лайн: веб-сайт.* URL:https://pidruchniki.com/1787022848053/dokumentoznavstvo/pohodzhennya_rozvitok_movi (дата звернення: 16.11.19).
2. Corballis M. *From Hand to Mouth: The Origins of Language*, Princeton University Press, Princeton, NJ, 2002, 272p. (Last accessed: 16.11.19).

3. Немченко В. Н. Введение в языкознание: учебник для вузов. Дрофа: 2008. 703 с.
4. Теорії походження мови. *Бібліотека українських підручників 2010 – 2018*: веб-сайт. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/9711-13-pohodjennya-rozvitok-movi.html> (дата звернення: 16.11.19).
5. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ: 2001. 368 с.
6. Сепир Э. Язык. Введение в изучение речи: монография/пер. с англ. Сухотин А. М. Москва, 2019. 211 с.
7. Білецький А. О. Про мову і мовознавство: навчальний посібник для студентів філол. спец. ВНЗ. Київ: 1996. 224 с.

Пойкан Т.Є., студентка
Петренко Є.М., викладач
Херсонський національний технічний університет

РОЗВИТОК І ФУНКЦІОНУВАННЯ МОВ У РІЗНІ ІСТОРИЧНІ ЕПОХИ

З часу появи первісної мови минуло не менше ніж кілька десятків тисяч років. Для первіснообщинного суспільства характерні об'єднання, як рід і плем'я. Кожне з яких використовувало свій діалект. В ті часи існувала нечисленна кількість носіїв мови, через розпад об'єднань. У зв'язку з цим у Дагестані і на півночі Азербайджану, де досить довго зберігалися родоплемінні відносини, є 6 крупних народів із своїми мовами. Племінні діалекти і мови племінних союзів мали обмежене функціонування. Вони були лише засобом розмовно-побутового спілкування [3]. З цього доходимо висновку, що від "первісної" мови не залишилося ніяких реальних деталей, що підлягали б вивченню.

Питання виникнення мови завжди цікавить людей, починаючи з найдавніших часів. З цього приводу вчені висували багато різних гіпотез. Ось деякі з них: *Звуконаслідувальна теорія*, яку розробляли давні греки, а потім підтримали Г. Лейбніц та В. Гумбольдт; *Вигукова теорія*, прихильником якої був давньогрецький філософ Епікур і яку обстоювали Ж.-Ж. Руссо, Ч. Дарвін, О. Потєбня; *Гіпотеза трудових вигуків* виникла в другій половині ХІХ ст., висунув її Людвіг Нуаре (1829—1889), підтримував Карл Бюхер (1847—1930); *Гіпотеза соціального договору*, її основоположником вважають Діодора Сицилійського [4, с. 14], [1, с. 39-45].

Слід розглянути як функціонували мови в конкретні історичні періоди. Почнемо з *феодальної роздробленості*. В цей час з'являються помісно-

територіальні діалекти. Через роздрібнення держави утворювалися багато нових діалектів. Прикладом цього є Німеччина, на території якої в період феодалізму існувало багато князівств. М. Ломоносов зауважив, що “баварський селянин мало розуміє макденбурзького або бранденбурзький швабського” [3]. В наші часи діалекти німецької мови різняться між собою набагато більше, ніж окремі мови. З історії науки можна навести багато прикладів, коли діалектне членування мови не відповідає племінним. Наприклад, територія поселення давньоруських племен і сучасне членування української мови мають різні межі. У феодальному суспільстві створення наддіалектної мови було необхідне для державних потреб (законодавство, наука, література тощо). Тому використовували будь-яку мертву писемну мову. Наприклад, у країнах Сходу — арабська (мова Корану) і давньоєврейська (іудейське богослужіння), а в Західній Європі — латинська мова, для слов'ян — старослов'янська [2].

В епоху Відродження люди починають цікавитися культурними й науковими пошуками Давньої Греції, давньогрецькою мовою, а згодом давньоєврейською та навіть живими національними мовами. Слід зауважити те, що в цей час починають перекладати Канонічні тексти Біблії з давньоєврейської (Старий Заповіт) і давньогрецької (Новий Заповіт) на живі літературні мови. Також починають з'являтися граматики європейських мов — іспанської та італійської (XV ст.), англійської, німецької, французької (XVI ст.). Спочатку в Італії та Іспанії, а пізніше у Франції та інших країнах Європи виникають академії, які вивчають мови з метою їх нормування. В ті часи мова повинна була мати спрощену граматику, тобто побудова слів без винятків, один спосіб відмінювання та дієвідмінювання, щоб звичайна людина могла швидко оволодіти нею.

Під час **капіталізму** формуються нації. Для цих об'єднань спільна мова — це необхідність, яка є вирішальною в становленні нації. Прийнято вважати, що першою нацією була італійська. Із творчістю поета Аліг'єрі Дайте (1265-1321), який уперше почав використовувати в своїй творчості живу італійську мову, пов'язують становлення італійської національної мови. Слід зазначити, що національною мовою може бути лише жива мова. Також вона обов'язково повинна мати літературну форму (вироблені й прийняті суспільством норми як усного, так і писемного різновидів). З поширенням літературної мови з'являються і поширюються нові соціальні діалекти [3].

В часи СРСР на усій території відбувається русифікація, тобто російська мова вводилася як мова викладання в навчальні заклади на всій території без виключень, що підтримувалося за рахунок державного фінансування. Наприклад, вчителі російської мови отримували 30-відсоткову надбавку до зарплатні. А для вивчення російської мови в

республіках класи поділяли на групи. Варто зазначити, що *внаслідок тоталітарного комуністичного режиму* зникло близько 93 мов. Загроза зникнення мов нависала й над іншими мовами народів СРСР. Усіх, хто захищав рідну мову, жорстоко карали ув'язненням у тюрмах і концтаборах. Також на пострадянському просторі, крім зниклих, існували “хворі мови” (мови, які втрачали своє значення як засіб спілкування, тобто вони поступово відмирали). Наприклад, керецькою мовою в 1991 році розмовляли лише 3 особи у Чукотському національному окрузі [2].

Отже, розвиток мови супроводжується постійними змінами в залежності від певного проміжку часу. Тому будь-яке мовлення залежить від економічного ладу держави та розвитку самого суспільства. На наш погляд, розвиток та стан будь-якої мови спирається на стан громади. Однак можливість цілеспрямованого впливу обмежуються деякими сферами (орфографія, термінологія, стилістична система).

Таким чином, можемо стверджувати, що мова має потенційну можливість безперервно розвиватися, але потреби громади та коло застосування можуть як забезпечити так і загальмувати розвиток мови. На нашу думку, в перспективі потрібно проводити дослідження щодо своєрідності та наслідків впливу суспільних чинників на функціонування та внутрішньоструктурний розвиток мови задля прогресивного розвитку мови.

Література

1. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: підручник. Київ : Академія, 2000. 361 с.
2. Лекція на тему *Походження і розвиток мови* : веб-сайт. URL: <http://lecture.in.ua/lekciya-tema-pohodjennya-i-rozvitok-movi.html> (дата звернення: 10.11.2019).
3. *Розвиток і функціонування мов у різні історичні епохи* : веб-сайт. URL: <https://studfiles.net/preview/1583502/page:13/> (дата звернення: 10.11.2019).
4. Ющук І. П. Вступ до мовознавства: навч. посібник. Київ : Рута, 2000. 126 с.

Пухальська Є.Г., студентка
Петренко Є.М., викладач
Херсонський національний технічний університет

ПИТАННЯ ПРО ПРОГРЕС У РОЗВИТКУ МОВ

Уперше зробили спробу пояснити розвиток мови представники порівняльно-історичного мовознавства, оскільки вони вважали, що

історичний розвиток мови – це спосіб її існування. Ідея про походження всіх індоєвропейських мов із однієї прамови і еволюційна теорія Ч. Дарвіна породили натуралістичний напрям у мовознавстві. Його представники - А. Шлейхер, Ф.М. Мюллер та інші твердили, що мова як живий організм у своєму розвитку переживає два періоди: період розвитку, який належить до доісторичних часів, і період розкладу, деградації (історичний період). Причина цього - відкриті ними факти багатства форм давньоіндійської мови (санскриту) і бідності форм (порівняно із санскритом) у сучасних індоєвропейських мовах. Однак уже Р. Раск зауважив, що простота мовної структури має деякі переваги порівняно із складною мовною структурою.

Пізніше лінгвісти простежили в деяких мовах тенденції, які засвідчують прогрес у їх розвитку. Так, зокрема, В. Гумбольдт стверджував, що для мови характерне постійне вдосконалення, яке пов'язане з прогресивним рухом суспільства, з духовним удосконаленням народу. На його думку, три типи мов - кореневі, аглютинативні і флективні засвідчують поступальний рух людського духа від примітивних форм розвитку до більш досконалих.

Прогрес у мовних змінах вбачали І. О. Бодуен де Куртене та О. Єсперсен. На підтвердження своєї думки Бодуен де Куртене наводив такі факти: 1) пересунення вперед більш задніх артикуляцій, що робить мовлення членороздільнішим, чіткішим; 2) скорочення довжини слів, як це сталося в більшості мов, особливо англійській; 3) спрощення граматичних систем. Єсперсен, як і Гумбольдт, пов'язував прогрес із морфологічними типами мов. Найдосконалішими вважали аналітичні мови. Переваги аналітичних мов вбачали в тому, що форми стали коротшими (їх легше вимовляти), їх стало менше (їх легше запам'ятати), утворення форм стало регулярнішим (не потрібно запам'ятовувати аномалії, винятки), аналітичний спосіб вираження граматичних значень є зручнішим від синтетичного (легше виражати значення), відсутність узгодження полегшило користування мовою (не стало повторень у вираженні того самого граматичного значення).

Ідеї Єсперсена свого часу були підтримані В. М. Жирмунським, який твердив, що аналітична система відповідає вищій стадії в розвитку мислення. Подібні думки про різні морфологічні типи мов як послідовні стадії в їх розвитку пропагували М. Я. Марр та його послідовники. На їхню думку, розвиток мов пов'язаний з розвитком економічних формацій, виробництва. Маррівська теорія єдиного глотогонічного процесу називає такі стадії в розвитку мов: аморфну, аморфно-синтетичну, аглютинативну, флективну. Ці стадії відповідають суспільно-економічним формаціям, а перехід від однієї до іншої має стрибкоподібний характер. Однак переважна більшість мовознавців, які досліджували цю проблему, вважають, що тип

мо-ви абсолютно не впливає на її досконалість. І флексія, і аналітизм, і аглютинація можуть адекватно виразити будь-яку, навіть найскладнішу, думку. Теорії Єсперсена і Марра, як і Гумбольдта, створюють сприятливий ґрунт для неправильних уявлень про якусь ієрархію мов. Крім того, історії відомий і зворотній розвиток мов від аналітизму до синтетизму (наприклад, такі тенденції помічені в китайській і тибетській мовах).

Деякі лінгвісти не пов'язують прогрес у мові з аналітизмом, але вважають, що мови в своєму розвитку тільки прогресують. П. Я. Черних розцінює як безсумнівний прогрес те, що, наприклад, у російській мові зникли форма двоїни, кличний відмінок, три форми минулого часу, короткі відмінювані прикметники то-що. Тільки прогрес у мові визнає український мовознавець С. В.

Семчинський, який, відштовхуючись від положення О. О. Потебні, що «прогрес у мові є явище безсумнівне», зазначає, що «мова весь час удосконалюється, хоч ніколи не досягає ідеальних форм», і прогрес у мові навіть зводиться до загальної її закономірності. Одним із доказів прогресу вчений вважає розвиток словникової системи (втрата застарілих і поява нових слів, розвиток абстрактних значень), спрощення граматичної системи, розвиток різних типів речень тощо [1].

Однак, як свідчать реальні факти, немає прямої висхідної лінії в розвитку мов. Поширена в мовознавстві думка про те, що мова тільки прогресує, пояснюється тим, що вчені не розмежовують такі поняття, як розвиток і зміна. Часто зміни яких-небудь одиниць мови, їх зв'язків та відношень тощо, які зовсім не сприяють удосконаленню мови, вони розглядають як її розвиток. Якщо б усі мовні зміни засвідчували вдосконалення мовної системи, то мова давно б досягла ідеального стану. Але в процесі розвитку мови часто діють процеси, які перекреслюють раніше досягнуті результати. Нині у мовознавстві прийнято розрізняти абсолютний і відносний прогрес. У мові переважає відносний прогрес. Його передусім пов'язують із мовною технікою. Мають рацію ті вчені, які вважають, що поява аналітичної будови в різних мовах світу є вдосконаленням, однак це всього лише вдосконалення мовної техніки, що ні в якому разі не відображає вище абстрактне мислення, як це стверджували Єсперсен, Жирмунський та ін. Абсолютний прогрес пов'язаний не зі змінами в техніці, а з розвитком можливостей виразити мовний зміст. Він виявляється передусім у розширенні словникового складу, у збільшенні значень слів, у вдосконаленні стилістичних можливостей мови (стилістичній спеціалізації мовних засобів), а також у впорядкуванні синтаксису, який у давніх мовах не мав такої багатой і чіткої системи засобів.

Отже, прогрес у мові не можна пов'язувати з типом граматичної будови. Немає єдиного напрямку типологічного розвитку мов. Усі мови здатні однаковою мірою виконувати свої суспільні функції, однак різні можливості розвитку мов залежать від соціальних чинників. У мові одночасно діє відносний і абсолютний прогрес, через що вона, вдосконалюючись, ніколи не досягає довершеності.

Від мовного розвитку треба відрізнити мовне функціонування (реалізацію мови в мовленні). Функціонування мови і її розвиток взаємопов'язані: розвивається тільки та мова, яка функціонує, а функціонує та, яка розвивається.

Література

1. Томсен В. Історія мовознавства до кінця XIX століття. М.: 1938. С. 51-79.
2. Ковалик І.І., Самійленко С. П. Загальне мовознавство: Історія лінгвістичної думки. К.: 1985. С. 91–188.

Сенчук І.М., студентка
Петренко Є.М., викладач
Херсонський національний технічний університет

РОЛЬ МОВИ У ПРОЦЕСІ ПІЗНАННЯ

Мова як суспільне явище, як найважливіший засіб людського спілкування так чи інакше пов'язаний з іншими явищами суспільного характеру. Особливий інтерес вчених викликає питання про взаємовідносини мови і мислення. Обговорення цієї проблеми, не сходила з порядку денного протягом усього розвитку наукової думки [2, с. 25]. **Мова і мислення** – два нерозривно пов'язаних вида суспільної діяльності, що відрізняються один від одного за своєю сутністю і специфічними ознаками.

Мова – не тільки форма, в якій відкладаються результати думки, але вона є і засіб самого розумового процесу, чуттєве, звукове виявлення цього процесу. Помилково припускати, що мова тільки реєструє вже сформовані без допомоги мови думки, закріплює в звуках вже здійснені операції мислення. Мова є виявлення самого процесу мислення, реальність цього процесу [3, с. 16]. Мова виконує свою функцію, існує як матеріальне явище, як звукова система, організована по конкретним законам граматики. Така матеріалізація, пов'язана з певною формою фізичної природи, становить відмінну рису мови і виділяє її як відносно самостійну сторону в єдності мови і мислення. **Мова** – реальне існування думки. Без мови, поза нею, думка не проявляється і взагалі не існує. Думку можна досліджувати,

вивчати лише на базі мови. Прийнято говорити, що мова є матеріальна оболонка думки. Це вірно лише за тієї умови, що “оболонка” розуміється не як щось зовнішнє щодо думки, а внутрішнє, органічно з нею пов'язане. Справа в тому, що у думки не може бути різних “оболонок”, як вважають деякі вчені. Кожна мова є безпосередня дійсність думки і, навпаки, будь-яка безпосередня дійсність думки є мова. Деякі мовознавці іноді посилаються на те, що мова виражає не тільки думки, а й емоції, волю, почуття і що через це її можна вважати безпосередньою дійсністю також цих психічних процесів. Вірно, звичайно, що в мові виражаються емоції, почуття, воля. Однак така вербалізація здійснюється через думки, поняття [3, с. 17-18].

Людина може виявляти свої думки, своє мислення, різними способами (звуками, жестами, фарбами, знаками, діями, виробами, поведінкою і т.д.) однак універсальним засобом мислення є мова.

Розумова, інтелектуальна діяльність, процес абстрагування, знаходження загальних властивостей речей і явищ, вимагають слів, мовного втілення. У мові людина матеріалізує свою розумову діяльність і може розглядати її результати як об'єкти (наприклад, художній твір, наукова праця тощо).

У XVIII ст. Джеймс Монбоддо і Готфрід Гердер у своїх працях розглядають вплив мислення на мову різнобічно. Особливу увагу ролі мови в процесах пізнання приділив В. фон Гумбольдт. За Гумбольдтом, вивчення нової мови рівнозначне набуттю нового погляду на попереднє світосприйняття. Люди, що розмовляють різними мовами, бачать світ по-різному, бо кожна мова членує навколишній світ по-своєму і в кінцевому підсумку вона є своєрідною сіткою, що накидається на пізнаваний світ. Оскільки, за Гумбольдтом, мова – це орган, який утворює думку, то сприйняття й діяльність людини залежать від мови, зумовлюються мовою. Ще далі в питанні про вирішальну роль мови в процесах пізнання пішли американські вчені Едуард Сепір і Беджамін Уорф – автори так званої гіпотези лінгвальної відносності. Вивчаючи своєрідність культури і мов американських індіанців, вони дійшли висновку про глибокий вплив мови на становлення світоглядних категорій [1, с. 192].

Роль мови в процесах пізнання полягає в тому, що:

1) мова закріплює результати пізнавальної діяльності. О.О. Потебня зауважував, що “мова відноситься до всіх інших засобів прогресу, як перше й основне” [4, с. 211];

2) мова є основним інструментом пізнання. Засвоюючи мову, людина оволодіває й основними формами та законами мислення. Водночас мова дала змогу людині вийти за межі безпосередніх чуттєвих сприймань, які для тварин є основним джерелом інформації [1, с. 192].

Отже, мова і мислення, незважаючи на наявність тісних зв'язків і взаємин між ними, представляють собою явища відносно самостійні. Кожне з них функціонує і розвивається за своїми власними законами. У той же час вони взаємодіють, обумовлюють одна одну. Мислення як явище ідеальне вимагає для вираження своїх категорій матеріального втілення, мовних форм вираження, останні в свою чергу сприяють реалізації мислення, його розвитку та вдосконалення. В цьому проявляється дія основного закону діалектики – закону про єдність і боротьбу протилежностей.

Пізнання світу людиною необмежено, на відміну від тварин. Кожного дня людина дізнається про щось нове, і передає ці знання іншим. Завдяки мові людство може передавати знання для інших поколінь. Мова – найважливіший засіб спілкування і пізнання для людини.

Література

1. Кочерган М.П., Загальне мовознавство : підруч. для студ. філол. спец. ВНЗ. Вид. 2 ге, переробл. і допв. Київ : “Академія”, 2006. 463 с.
2. Немченко В.Н., Введение в языкознание : учебник для вузов. Изд. 2-е, перераб. и допол. Москва : Издательство Юрайт, 2015. 679 с.
3. Колшанский Г.В., Логика и структура языка. Изд. 3-е. Москва : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2012. 240 с.
4. Потебня А. А. Эстетика и поэтика. Москва : “Искусство”, 1976. 614 с.

Скібчик А., студентка
Радецька С.В., к.пед.н., доцент
Херсонський національний технічний університет

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

На сучасному етапі розвитку лінгвістики вивчення фразеологізмів не представляється можливим без вивчення національно-культурної специфіки, без розгляду ролі фразеологічних одиниць у формуванні культури народу. У зв'язку з цим в сучасному мовознавстві простежується тенденція до переходу від лінгвістики «внутрішньої», структурної, до сучасної «зовнішньої» антропологічної, що вивчає проблеми взаємодії мови в тісному зв'язку з людиною. Розвиток мови нерозривно пов'язаний з культурою та історією народу і зміни, які відбулись, завжди залишають відбиток на лексичному і фразеологічному складі мови.

Фразеологічна одиниця – це стійке поєднання слів з ускладненою семантикою, яке не утворюється за структурно-семантичними моделями змінних поєднань [3, с. 45]. У вітчизняному й світовому мовознавстві дана тема завжди викликала інтерес у науковців. Досліджуючи її ми з'ясували,

що до найбільш вживаних класифікацій фразеологічних одиниць належить семантична класифікація, опрацьована В. В. Виноградовим. Академік виділив три типи фразеологічних одиниць: фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності і фразеологічні сполучення [1, с. 49].

Зберігши три основні класи фразеологічних одиниць за схемою В. В. Виноградова, М. М. Шанський виділив четвертий клас – фразеологічні вирази. Ми вважаємо, що це доповнення робить класифікацію більш чіткою.

Як відомо, фразеологізми виникають з вільного поєднання слів, яке вживається в переносному значенні. Поступово переносність забувається, стирається, і поєднання стає стійким. Залежно від того, наскільки стираються номінативні значення компонентів фразеологізму, наскільки сильно в них переносне значення. Спираючись на це фразеологізми поділяють на:

– **фразеологічні зрощення** (також називають **ідіомами**, що притаманне англійській мові) – це абсолютно неподільні, стійкі поєднання, загальне значення яких не залежить від значення слів, які входять в поєднання: *Johnny-on-the-spot* (Джонні-напоготові) – застарілий американізм, так називають людину, яка завжди готова допомогти; *kick the bucket* (розм.) – загнутися, померти; *протягнути ноги*; *to rain cats and dogs* – лити як з відра (про дощ); *як Пилип з конопель* – несподівано, бити байдики, точити ляси [5].

– **фразеологічні єдності** – це такі стійкі поєднання слів, в яких за наявності загального переносного значення чітко зберігаються ознаки семантичної роздільності компонентів: *to spill the beans* - *видати секрет*; *to burn bridges* - *спалювати мости*; *тримати язик за зубами*.

– **фразеологічні сполучення** – це усталені звороти, до складу яких входять слова і з вільним, і з фразеологічно пов'язаним значенням: *Adam's apple* – *адамове яблуко*, *a Sisyfean labor* – *Сизифова праця*, *rack one's brains* – *ламати голову (посилено думати, згадувати)* [5].

– **фразеологічні вирази** – це такі стійкі в своєму складі і вживанні фразеологічні звороти, які цілком складаються із слів з «вільним номінативним значенням і семантичною подільністю». Їх єдина особливість – відтворюваність: вони використовуються як готові мовні одиниці з постійним лексичним складом і певною семантикою: *live and learn* – *вік живи, вік учись*; *tapu tep, tapu mind* – *скільки голів, стільки й умів*[2, с. 53].

Орієнтуючись на класифікацію Ш. Баллі американські лінгвісти розробили класифікацію фразеологічних одиниць за структурою:

– **іменні** (субстантивні), що позначають особу, предмет, явище: *Murphy's law* – *закон Мерфі (все що може піти не так, піде не так)*, *адамове ребро* – *жінка, дочка Альбіона* – *англійка*;

– **дієслівні**, позначають дію, стан як процес: *Let George do it* – нехай це зроблять інші, *send someone to Coventry* – відправити когось в Ковентрі (бойкотувати когось), *осідлати Пегаса* – стати поетом; *розрубати Гордіїв вузол* – сміливо розв'язати складне питання [5].

– **атрибутивні**, що позначають властивості, ознаки особи, предмета, явища: *as wise as Solomon* – мудрий як Соломон (дуже мудрий).

– **адвербіальні**, що позначають властивості, якості, ознаки дії: *Jack of all trades* – майстер на всі руки, *об'ївся як Митро Матяш меду* (надмірно наївся);

– **вигуківі**: *Elementary, my dear Watson* – Елементарно, Ватсон!; *For the love of Mike* – від Майка з любов'ю [4, с. 105].

Розглянувши класифікації фразеологічних одиниць можна сказати, що їх дослідження є дуже цікавою та актуальною темою. Наступний етап вивчення даних одиниць ми вбачаємо у дослідженні їх в публіцистичному тексті а також перекладі.

Література

1. Виноградов В. В. Лексикология и лексикография. Москва : Наука, 1997. 311 с.
2. Гаврилова Т. *Ономастика фразеологізмів: універсальне та етнічне*. Українська мова. 2004. С. 52–63.
3. Кунин А. В. Фразеология современного английского языка. Москва : Международные отношения, 1972. 289 с.
4. Кунин А. В. Курс фразеологии современного английского языка. Дубна : Феникс+, 2005. 488 с.
Longman Idioms Dictionary. 1st Edition. Longman Publishing Staff, 2011. 460 p.

Тихоненкова Д., студентка
Карпенкова Н.Ю., ст. викладач
Херсонський національний технічний університет

ЛІНГВІСТИЧНИЙ СТАТУС ТОРГОВИХ МАРОК

Торгові марки вивчаються в рамках таких дисциплін, як економіка, юриспруденція, рекламна справа, дизайн, філологія. Незважаючи на те, що ці науки розглядають торгові марки з абсолютно різних ракурсів, всі вони використовують єдину номенклатуру. Це ускладнює визначення терміна «торгової марки» і його диференціацію серед таких близьких за змістом понять, як «товарний знак», «прагмонім / прагматонім», «рекламне ім'я»,

«бренд». Існування подібної понятійної невизначеності пояснюється, перш за все, тим, що назви торгових марок досліджуються в рамках мовознавства порівняно недавно, і тому процес формування пов'язаного з ними термінологічного апарату поки не можна назвати завершеним.

Для дослідження торгових назв необхідно визначити їх лінгвістичний статус, приналежність до термінології, номенклатури чи до власних назв. Суперанська О. В. відносить торгові назви до номенклатури, а не до власних назв (онімів), оскільки останні даються індивідуальним об'єктам, а не класу об'єктів, які мають рису спільну для всіх об'єктів у класі [4, с. 212].

Стадунська Н. О. зазначає, що торгові назви, як і власні назви не є первинними до загальної лексики (апелятивів), а секундарними утвореннями, що можуть бути створені на основі як загальних, так і власних назв інших типів [3, с. 95].

Євсюкова Т. В. підтримує таку точку зору, зазначаючи, що торгові назви належать до особливого рівня ономастики, оскільки дані вторинні номінації, визначені екстралінгвістичними факторами, вирізняють серії товарів не для їх класифікації, а для індивідуалізації та диференціації [1, с. 57].

Спираючись на проведені дослідження, ми спробуємо надати перелік лінгвістичних компонентів назв торгових марок, використовуючи різні критерії мовознавства (табл. 1.1.).

Таблиця 1.1.

Лінгвістичні компоненти назв торгових марок

Лінгвістичні засоби	Визначення і / або приклад
1. <i>Фонетичні засоби</i>	
1.1. Алітерації	Однакові початкові склади кореневих складів, що є під наголосом (Coca-Cola)
1.2. Асонанс	Співзвуччя, повторювання голосних (Hin und Mit)
1.3. Чоловіча рима	Односкладова рима, рима в кінці (Max Paх)
1.4. Ономатопоія	Звуконаслідування; звучання складів подібно рекламованому продукту (Frosch)
1.5. Перекручення слова	Наприклад, “Chevy” для Chevrolet

1.6. Вибухові приголосні на початку слова	P, t, k, d, q, b (наприклад, Braun, Bauknecht)
<i>1. Орфографічні засоби</i>	
2.1. Незвичайне або неправильне читання / вимова за літерами	Kool-Aid
2.2. Скорочення	Y-3
2.3. Акроніми	Eduscho
<i>1. Морфологічні засоби</i>	
3.1. Афіксації	Доповнення (Jell-0)
3.2. Поєднання	Afri-Cola
<i>1. Семантичні засоби</i>	
4.1. Метафори	Blue Motion

Створення ефективних найменувань торгових назв є одним із основних завдань сучасних маркетингових, рекламних, мерчандайзингових підприємств. Дослідження найменувань торгових назв становить інтерес і для лінгвістів, ураховуючи той факт, що торгова назва є своєрідною знаковою системою, яка не має практично нічого спільного зі споживчими властивостями продукту, проте настільки пов'язана з маркетинговою та рекламною діяльністю, що, нарешті, стала невід'ємною семіотичною особливістю продукту.

Підсумовуючи все вищевикладене, зазначимо, що слідом за П. Карленом і К. Февр-Перм, визначаємо найменування торгової марки як сукупність букв, цифр і розділових знаків, що служить для номінації товарів народного споживання [2, с. 23]. Використовуваний нами термін легко корелює з загальноприйнятим понятійним апаратом, який застосовується в роботах зарубіжних і вітчизняних вчених.

Таким чином, торгова назва – це поєднання назви та символу, що позначає певний товар чи послугу та ідентифікує конкретного виробника, особливостями якого є широка відомість і стійка позитивна фіксація в масовій свідомості, що відповідно спонукає покупця надати перевагу тому чи іншому товару. Лінгвістичне вираження торгової назви – це асоціація, основне значення якої пов'язане з певним образом.

Література

1. Евсюкова Т. В. Лингвистический анализ товарных знаков (на материале номенклатуры английского и американского

- машиностроения) : дисс... канд. филол. наук: 10.02.19 / Т. В. Евсюкова. – М.: 1982. – 160 с.
2. Исакова А. А. Эволюция прагмонимического пространства: структура, семантика, прагматика (на материале современной механонимии): Автореф. дис. ... доктора филол. наук: 10.02.19 – теория языка. – Краснодар, 2008. – 45 с.
  3. Стадульская Н. А. Функционально-прагматическая направленность и лингвистический статус товарных знаков (на материале английского языка): Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. – германские языки. – Пятигорск, 2003. – 187 с.
  4. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного. 2-е изд., испр. / А. В. Суперанская. – М. : Издательство ЛКИ, 2007. – 368 с.

Хмильовська А.В., студентка
Петренко Є.М., викладач
Херсонський національний технічний університет

ПРОБЛЕМА ГРАМАТИЧНОЇ КАТЕГОРИЗАЦІЇ СВІТУ

Лінгвістична категоризація протягом усього історичного розвитку мовознавства завжди була об'єктом дослідження науковців. Категоризація у найзагальнішому сенсі – це процес систематизації засвоєних знань. В статті «Наука і мовознавство» (1940) є визначення, надане Бенджаміном Урфом [13]: «The background linguistic system (in other words, the grammar) of each language ... is itself the shaper of ideas, the program and guide for the individual's mental activity, for his analysis of impressions...» – «Основа лінгвістичної системи кожної мови (тобто, граматики) ... сама по собі є тим, що формує думку, програмою і керівництвом розумової діяльності індивіда, його аналізу вражень...» [пер. – Н. К.], [7]. Отож, у сучасній лінгвістиці використання когнітивного підходу до вивчення граматичних явищ мови набуває все більшої актуальності, бо за його допомогою стає можливим установлення зв'язків граматичних категорій з когнітивною діяльністю людини, дослідження ступеня відповідності між граматичними категоріями і вираженою ними реальністю, аналіз особливостей формування мовної картини світу тощо [4].

Класичне тлумачення категорій і категоризації тривалий час домінувало у лінгвістиці, а сформовані й «скам'янілі» категорії за інерцією інтегрувались у нові граматичні вчення, оскільки власне процес «скам'яніння» [hardening], а також зростаюча автономія логіки і риторики, довгий час сприяли тому, що граматики була чи не єдиною цариною і водночас джерелом категоризації. Граматична категоризація світу

позначила свою наявність у когнітивних доменах, а також в аспекті кореляцій між граматичними категоріями[2].

Наприклад, дослідження варіантності граматичної категорії роду іменника, розкриває варіантні зміни в морфології іменника, зокрема, в його морфолого-граматичних категоріях, нині зумовлюють не лише розхитування чинної мовної норми, а й виявляють тенденцію до зміни морфологічних норм [1]. У сучасній українській мові іменник виявляє тенденцію до мовної варіантності, в основі якої, як зазначає М.Д. Карп'юк, - «лежить співіснування паралельних засобів мови, які мають спільне лінгвістичне, у тому числі й граматичне значення, але різняться сферою поширення»[6]. Ця особливість іменника виявляється на всіх мовних рівнях: лексичному, синтаксичному, словотвірному. Особливо це стосується динаміки граматичних категорій зі змінними іменниковими формами, до яких і належить категорія роду, що потребує стратифікації як «класифікаційна самостійна морфологічна категорія, яка в типових виявах має диференційовану сукупність афіксів (флексій і суфіксів) для свого вираження, поєднує семантико-граматичний зміст» назв істот на ґрунті їхнього стосунку до біологічної статі або недорослості та формально-граматичний зміст назв неістот і складається з граем чоловічого, жіночого і середнього роду [3].

Роль дієслівної граматичної категоризації у формуванні мовної картини світу підлягає категоризації насамперед у свідомості кожного носія мови [5]. Мова репрезентує світ розділеним на різні сутності - об'єкти, події, ознаки, явища і процеси; мова членує дійсність, оскільки її членує наша свідомість, і ділить на такі складові, які вона виділила і - визнала, тобто виконує категоризацію світу. У свідомості носіїв української мови важливо насамперед наголосити на тому, як конкретний носій мови думає, вибудовує мовленнєву стратегію, керує відомою йому інформацією, коли говорить або пише[10]. У пошуках найбільш усвідомлюваних компонентів категорійної семантики дієслова є звернення до свідомості носіїв певної мови, яка має два способи вираження: практичне володіння мовою і здатність мовця розмірковувати про мову[9].

Особливої популярності набула сформована на межі граматики та когнітології – когнітивна граматика (Р. Лангаккер, Дж. Лакофф, У. Чейф, Р. Джекендофф), мета якої – створення когнітивних, концептуальних моделей граматичних явищ мови та дослідження динамічного аспекту когнітивної карти граматичних категорій[5], а також граматика ономазіологічного спрямування, що вивчає граматичну категоризацію і властивості номінативних одиниць мови з позицій ономазіологічних категорій. Граматичні категорії виявляють безпосередній зв'язок з когнітивною діяльністю людини. Можна виділити низку положень когнітивної

лінгвістики, які є основними, базовими для досліджень у цьому напрямку: 1) автор і користувач системи (мови) є необхідними її елементами, тобто носія мови не можна уявляти як несвідомого користувача, що володіє мовним механізмом, але не усвідомлює його; 2) носії мови виступають розпорядниками мовного механізму, оскільки вони роблять свідомий вибір мовних засобів в екстралінгвістичній ситуації; 3) процеси концептуалізації, відображені в мові, є одними з основних у мисленні людини, бо це певний спосіб узагальнення людського досвіду, який мовець реалізує у висловленні [Там само, 5].

Як зазначає Кудрявцева Н.С. [8] – «Прояви уорфіанського ефекту в основних когнітивних доменах: структурна відносність. Сплеск досліджень лінгвістичної відносності в 1990-і рр., ... пов'язаний як з розвитком сучасної когнітивної лінгвістики, так і з результатами нових експериментальних робіт, які чітко позначили наявність уорфіанського ефекту в сприйнятті когнітивних доменів простору, часу, руху, причини, кольору, а також в аспекті кореляцій між деякими граматичними категоріями і особливостями людської поведінки». Наприклад, структурно-орієнтований підхід у дослідженні релятивізму починається з установлення структурних відмінностей між мовами, маючи на меті з'ясування наявності відповідних кореляцій зі структурами мислення [12]. Класичним прикладом у дослідженні граматичних категорій, структурно-орієнтованим підходом, є піонерська робота Б. Уорфа [13]. Він вивчав порівняння англійської й хопі в аспекті способів вираження темпоральних відношень. Серед інших розвідок подібного спрямування слід назвати присвячені розгляду співвідношень між граматичним числом і когніцією, фонетичними особливостями числівників і швидкістю математичних операцій, пасивною дієслівною формою японської мови та розумінням її носіями причинно-наслідкових зв'язків, граматичною категорією роду і різними когнітивними процесами, особливостями класу числівників і здатністю рахувати, а також дослідження синтаксично зумовлених релятивістських ефектів [12]. Дж. Лакофф не тільки розвинув власну версію теорії прототипів, а й виявив, що для найкращого прикладу поняттевої (концептуальної) категорії (наразі категорії причинності) є типовим маркування граматичною конструкцією або морфемою, а поняття причинності, яке є одним з фундаментальних людських понять, кодується в мові граматично. Слід додати, що саме на такій «убудованості» в граматику мов основних людських понять наголошував Б. Уорф у своїх порівняльних дослідженнях хопі та англійської [13]. Важливий внесок у розвиток ідей, пов'язаних з проблемою співвідношення мовної, зокрема граматичної, і мисленнєвої категоризації, зроблено в концепціях О.О. Потебні, І.О. Бодуена де Куртене, І.І. Мещанінова та інших видатних мовознавців. Дж. Лакофф також був

першим з когнітологів, хто безпосередньо звернувся до розгляду питання про лінгвістичну відносність, подавши його в світлі так званої «несумірності» (incommensurability) різномовних поняттєвих систем. Теоретичну базу сучасних релятивістських проєктів складають деякі з найраніших робіт, виконаних у межах когнітивного підходу до мови. Одним з перших досліджень, яке експліцитно пов'язало когніцію і граматичну систему, стала низка робіт Л. Телмі, присвячених потенційно універсальним мовним структурам [10]. Хоча Л. Телмі уникав жодних заяв щодо впливу лінгвістичних категорій на нелінгвістичні, але він виголосив постулат про мову як одну з багатьох «когнітивних систем», граматична структура якої складає підґрунтя поняттєвої системи і, у такий спосіб, визначає її організацію [13].

Підводячи підсумки, у дослідженні цієї теми, ми можемо стверджувати, що граматична категоризація світу наявна у когнітивних доменах, а також у різних сферах кореляцій між граматичними категоріями. Підтвердженням цього є існування в реальному світі матеріальних передумов граматичних явищ і їхня здатність виражати позамовну дійсність. Вже відомо, що виділення частин мови багато в чому має когнітивне підґрунтя, а самі частини мови з притаманними їм граматичними категоріями є – проєкціями у світі мови, які впливають на спілкування носіїв мови.

Ми вбачаємо перспективу подальшого дослідження у більш глибокому вивченні граматичних концепцій у різних мовах, тому це лише доводить важливість зазначеної проблеми граматичної категоризації. Основні мисленнєві сутності відображено у граматиці мов, саме граматична категоризація створює каркас для розподілу усього концептуального матеріалу, вираженого лексично. Отож, й формування картини світу відбувається на ґрунті певного набору базових понять граматики або категорій. Це свідчить про потребу в подальшому дослідженні цих категорій.

Література

1. Ахманова О. С. Очерки по общей и русской лексикологии: монография. Москва: Гос. уч.-пед. изд-во мин-ва просвещения РСФСР, 1957. 295 с.
2. Вежицкая А. Семантика, культура и познание: общечеловеческие понятия в культуроспецифичных контекстах. "Thesis": Москва, 1993. Вып. 3. С. 185-206.
3. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови: Академічна граматики української мови. Київ: Унів. вид-во "Пульсари", 2004. 398 с.

4. Голубовська І. О. Етнічні особливості української національно-мовної картини світу “*Studia Linguistica*”, 2010. 450 с.
5. Дудко І. В. Роль дієслівної граматичної категоризації у формуванні мовної картини світу: : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. Вип. 4. С. 231-236.
6. Карп'юк М.Д. “Паралельна форма”, “дублет” чи “варіант”? *Культура слова*. 1978. Вип. 15. С. 70-75.
7. Кудрявцева Н. С. Лінгвістична відносність: проблеми перекладу філософської термінології: монографія. Київ: Видавничий дім Д. Бураго, 2017. 458 с.
8. Кудрявцева Н. С. Гіпотеза лінгвістичної відносності: варіанти інтерпретації. ”*Ученые записки*” Таврического національного університета ім. В. И. Вернадского. Серія: Филологія. Соціальні комунікації. Симферополь: Тавр. нац. ун-тет, 2010. Т. 23. № 2. Ч. 2. 539 с.
9. Лангаккер Р. Модель, основанная на языковом употреблении. *Вестник Московского университета*. Сер. 9: Филология. 1997. С. 101 - 124.
10. Лакофф Дж. Мышление в зеркале классификаторов. *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. 23: Когнитивные аспекты языка. Москва: Прогресс, 1988. С. 12 – 51.
11. Потебня А. А. *Из записок по русской грамматике*. Москва: Просвещение, 1977. Т. 4. Вып. II. 406 с.
12. Lucy J. A. Development of the linguistic relativity hypothesis in America: Whorf Language diversity and thought: a reformulation of the linguistic relativity hypothesis. Cambridge, Cambridge: University Press, 1992. P. 25–68.
13. Whorf B. L. The punctual and segmentative aspects of verbs in Hopi Language, thought and reality. Cambridge, MA: MIT Press, 1956. P. 51–56.

Шаповалова Г. О., студентка
Карпенкова Н. Ю., ст.викладач
Херсонський національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЕННЯ ТА СЕМАНТИКИ ІМЕННИКІВ ЖІНОЧОГО РОДУ (НА ПРИКЛАДІ НІМЕЦЬКИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ)

Незважаючи на неоднозначне ставлення до гендерного фактору як предмету і об'єкту наукових досліджень, інтерес до нього продовжує

зростати. Більш того, багато досягнень науки, в тому числі гендерної лінгвістики, знайшли практичне застосування. Гендерна нейтральність, гендерна рівноправність і гендерна коректність сьогодні є предметом розгляду мовознавства, соціології та політології [2, с. 116].

Зупинимося на деяких мовних засобах німецької мови, використання яких створює рівність, а текст, що містить їх, є гендерно коректним, а саме:

1. Парні форми. Паралельне функціонування форм жіночого і чоловічого роду для позначення осіб:

- *Mann und Frau sind gleichberechtigt* [6];

- *Die Krankenkassen mit Ausnahme der landwirtschaftlichen Krankenkasse erstatten den Arbeitgebern, die in der Regel ausschließlich der zu ihrer Berufsausbildung Beschäftigten nicht mehr als 30 Arbeitnehmer und Arbeitnehmerinnen beschäftigen, 80 Prozent ...* [5].

Парні форми можуть фігурувати як повні, так і скорочені. Повні форми – це нескорочені форми іменників, що вживаються паралельно. Наприклад: *Der Senat besteht aus dem Präsidenten oder der **Präsidentin**, dem Vizepräsidenten oder der **Vizepräsidentin**, den Direktoren oder den **Direktorinnen** der Sektionen sowie bis zu vier weiteren Mitgliedern der Akademie, die ...* [5].

Якщо ж в тексті присутність жінок підкреслюється, форма жіночого роду повинна передувати формі чоловічого роду:

***Die Arbeitnehmerin und die Arbeitgeberin** sowie ihre Organisationen haben das Recht, sich zum Schutz ihrer Interessen zusammenzuschließen, Vereinigungen zu bilden und solchen beizutreten oder fernzubleiben* [5].

З фонетичної точки зору вживання форми жіночого роду перед формою чоловічого роду має ритмічні переваги. Оскільки елементи з великою кількістю складів повинні, згідно з правилами, йти перед елементами з меншою кількістю складів [3, с. 223].

Короткі парні форми є скороченими повними парними формами, які використовуються в цілях економії в письмових текстах. Замість мовних виразів, в даному випадку, використовуються графічні символи, які при читанні розшифровуються і прочитуються повністю. Наприклад: *die / der Richter (замість die Richterin oder der Richter), die / der Vorgesetzte ...*

Існує різне графічне позначення скорочених форм:

- за допомогою слеш, напр.: *Sachbearbeiter / in*;

- за допомогою дефіса, напр.: *Sachbearbeiter / -in*;

- за допомогою Великої «I» (*BinnenI*), напр.: *SachbearbeiterIn* [4, с. 49].

Некоректним є використання дужок при вживанні скорочених форм, як, наприклад: *Gesuchsteller(in)*. У дужки, як правило, береться те, що не важливе для безпосереднього засвоєння сенсу, і тому, може бути пропущено при читанні. В такому випадку, використання дужок порушує мовну коректність.

Короткі форми можливо вживати тільки в тих випадках, коли їх розшифровка не представляє ніяких труднощів при читанні. В основному, вони використовуються, якщо форми слова чоловічого і жіночого роду мають один і той же корінь: *Lehrer / innen* [1, с. 52].

Таким чином, використання жіночого роду в публіцистиці створює мовну рівноправність, оскільки називає жінок експліцитно і створює мовну симетрію між позначеннями осіб жіночої та чоловічої статі. Однак велика кількість парних форм в тексті, як у повній, так і в скороченій формі, ускладнює сприйняття тексту, оскільки перевантажує його. Пор.: *Der / die Mitarbeiter / in, welche / r seine / ihre Arbeitszeit ...* [6]

2. Використання позначень, які не вказують на рід позначуваних осіб.

Позначення осіб в німецькій мові, як правило, мають гендерно специфічне мовне значення – їх граматичний рід збігається з біологічним. Поряд з цим, однак, існують позначення осіб, які мають граматичний рід, але не мають гендерно специфічного значення. Їх граматичний рід не має ніякого відношення до біологічного. Вони можуть використовуватися для позначення як жінок, так і чоловіків, оскільки з точки зору гендеру є гендерно абстрактними. Такими позначеннями є, наприклад, *die Person, der Mensch, das Mitglied, das Opfer, die Geisel i in.: - Mit der Adoptionsvermittlung dürfen nur Fachkräfte betraut werden, die dazu auf Grund ihrer Persönlichkeit, ihrer Ausbildung und ihrer beruflichen Erfahrung geeignet sind* [5]; – а також слова з певними суфіксами: *-kraft (Führungskraft, Lehrkraft, Hilfskraft), -hilfe (Haushaltshilfe, Aushilfe), -ling (Flüchtling): Deutscher im Sinne dieses Grundgesetzes ist vorbehaltlich anderweitiger gesetzlicher Regelung, wer die deutsche Staatsangehörigkeit besitzt oder als Flüchtling oder Vertriebener deutscher Volkszugehörigkeit oder als dessen Ehegatte oder Abkömmling in dem Gebiete des Deutschen Reiches nach dem Stande vom 31. Dezember 1937 Aufnahme gefunden hat* [6].

Вживання таких позначень дозволяє уникнути використання великої кількості парних форм і полегшує сприйняття тексту. При вживанні таких позначень слід брати до уваги той факт, що, незважаючи на те, що стать особи вони не називають, в певному контексті вони можуть набути гендерно специфічного забарвлення. Наприклад, при згадці *Haushaltshilfe* ми, швидше за все, представляємо жінку.

3. Гендерно нейтральне позначення. Гендерно нейтральними є субстантивовані прикметники і прислівники, пор.: *fremd – die Fremden; stimmberechtigt – die Stimmberechtigten*. У таких випадках позначення осіб жіночої та чоловічої статі різняться вживанням відповідного артикля. Пор.:
- *Bedürftige werden von ihrem Wohnkanton unterstützt* [5] – субстантивований прикметник;

- *Wohnungssuchende für sich und ihre Familie eine angemessene Wohnung zu tragbaren Bedingungen finden können* [6] – субстантивований прислівник;
- *Wahlberechtigte, die voraussichtlich am Wahltag verhindert sein werden, ihre Stimme vor der Wahlbehörde abzugeben ...* [6] – субстантивований прислівник.

Вживання гендерно нейтральних позначень можливо в текстах з великою кількістю позначень осіб, а також для того, щоб уникнути зайвого вживання парних форм і перевантаження тексту

4. Колективні позначення. Використання колективних позначень дозволяє говорити про групу людей безвідносно до їх статі: *Personal, Besatzung, Abteilung* і ін. Наприклад: *Das Schweizervolk und die Kantone ... bilden die Schweizerische Eidgenossenschaft* [5]. Частина з них вживається тільки у формі множини: *die Eltern, die Leute*. Як і субстантивовані частини мови, вони називають особи тільки у множині: *Das Gericht erforscht den Sachverhalt von Amtes wegen und würdigt die Beweise nach freier Überzeugung. Osobistivst' jak taka vidkhodit', v takomu vipadku, na druguij plan. «Sud», a ne konkretna liudina, vinis rishennja.*

Граматичний рід в німецькій мові є характерною ознакою іменників. Категорія граматичного роду в німецькій мові – стійка історична категорія, вона існувала на ранніх етапах розвитку мови, пройшла тривалий шлях історичного розвитку і широко використовувалася при словотворі і синтаксичному узгодженні в різні періоди історії німецької мови. Як і в українській мові, граматичний рід похідних іменників виражається в німецькій мові різними способами афіксації (суфікси, префікси) і історичним чергуванням кореневих голосних (аблаут).

Література

1. Гринюк О. С. Афіксальні віддієслівні іменники на позначення дії у сучасній німецькій мові: семантика, парадигматика та синтагматика: автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.04 / О. С. Гринюк ; Донец. нац. ун-т. Донецьк: 2010. 20 с.
2. Кирилина А. В. Гендер: лингвистические аспекты. Москва: Ин-т социологии РАН, 1999. 189 с.
3. Мацкевич Е.Э. Влияние гендерного фактора на просодические параметры в немецком языке // *Наука. Инновации. Технологии*. 2010. № 1. С. 220–227.
4. Москальская О. И. Теоретическая грамматика современного немецкого языка. Москва: Издательский центр «Академия», 2004. 352 с.

5. «Focus» [Electronic resource] // Focus.de / Robert Schneider. – Berlin : 2019. Mode of access: <https://www.focus.de>.
6. «Süddeutsche Zeitung» [Electronic resource] // Sueddeutsche.de / Kurt Kister, Wolfgang Krach. München: 2018. Mode of access: <http://www.sueddeutsche.de>.

Шелемеха В.В., студент
Подвойська О.В., к.філол.н., доцент
Херсонський національний технічний університет

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ НА ПОЗНАЧЕННЯ РИС І ЯКОСТЕЙ ЛЮДИНИ В НІМЕЦЬКОМОВНИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ

Фразеологізми в німецькомовних публіцистичних текстах, незважаючи на інтенсивність та тривалість їх вивчення, залишаються об'єктом багатьох сучасних досліджень. Фразеологізми є специфічними мовними формулами, картинками світу із закодованою інформацією про минуле, наших предків, їхній спосіб сприйняття світу та оцінку всього суцього. Фразеологічні одиниці ввібрали історичні події й соціальне життя. Фразеологізми – скарбниця поетичних уявлень народу. Саме тому вивчення фразеології не втрачає актуальності [1].

Дослідженням фразеологізмів свого часу займалися такі вчені: Ф. Буслаєв, І. Срезневський, О. Потебня, П. Фортунатов, О. Шахматов та інші.

Сучасне мовознавство не має стійкого визначення поняття фразеологізму. М. Ф. Алефіренко вважає, що фразеологізм – це аналітичний за структурою, але семантично цілісний і синтаксично неподільний мовний знак, який утворюється внаслідок інтеграційної дифузії лексичних і граматичних значень свого вільносинтаксичного генотипу, зумовленої процесами вторинного семіозису" [1]. Мовознавець А. Рей, в свою чергу, дає наступну дефініцію: "Фразеологізм є цілісним невмотивованим лінгвістичним знаком, "довільним" стосовно до своїх компонентів і повністю непередбачуваним" [8]. Я. А. Баран підкреслює, що фразеологізм – це віртуальний знак мови на зразок словосполучення і речення з повним або частковим переосмисленням компонентів, призначення якого – виконання номінативно-експресивної функції" [5]. Дослідники вважають, що фразеологізми – це знаки мовної культури. Наприклад, О. Галинська розглядає фразеологізми як особливі мовні знаки, як засоби зберігання і передачі культурної інформації [2, с. 72]. Проаналізувавши всі вище згадані визначення, можна надати узагальнене визначення, а саме, фразеологізм – це семантично цілісний і синтаксично неподільний мовний знак, що виконує номінативно-експресивну функцію.

Структурно-семантичний аналіз фразеологічних одиниць на позначення якостей характеру людини уможливорює їх поділ на наступні семантичні групи:

1. ФО з власними назвами: *schön wie Adonis, wie David und Goliath, falsch wie Judas sein*; при цьому найчастіше вживаються імена з грецької міфології та Біблії.

2. ФО, які містять у своєму складі назви частин тіла: *ein heller Kopf, ein findiger Kopf, einen Schwarm im Kopf haben*; найчастіше складовою таких фразеологізмів виявляється саме лексема «Kopf», тому що голова є центром мисленнєвої діяльності людини, її пам'яті та психоемоційних станів.

3. ФО з назвами тварин: *stur wie ein Ochse, leben wie Hund und Katze, ein Wolf im Schafspelz, ein schlauer Fuchs*; найчастіше вживається образ лисиці (хитрість), вовка (жорстокість), собаки (вірність), та осла (дурість) [6].

У результаті компонентного аналізу встановлено, що до фразеологізмів, що виражають риси характеру людини, належать наступні:

1. Негативні: *j-n über die Achsel ansehen – дивитися на когось з висока, er ist keine gute Ader an ihm – у нього немає жодної позитивної риси, kurz angebunden sein – бути нелюб'язним*;

2. Позитивні: *Gerechtheit üben – діяти справедливо, er kommt mit dem Glockenschlag – він пунктуальний, eine offene Hand haben – бути щедрим*;

3. З нейтральною оцінкою: *ein toller Christ - дивак, ein Mensch sein, wie zwölf aufs Dutzend gehen – бути самою звичайною людиною*.

Найбільш численною групою є фразеологізми на позначення характеру, в змісті яких переважає негативна конотація. Це може бути пояснено більш різкою емоційною та розумово-мовною реакцією людей саме на негативні явища, а також характерною для стресових, тобто різко негативних емоційних станів, тенденцією до використання стійких словесних комплексів.

Фразеологічні одиниці на позначення рис характеру людини представлені такими моделями: фразеологічна модель «прикметник + іменник»: *ein leibhafter Teufel, gemeiner Ohrwurm*, фразеологічна модель «іменник + іменник у родовому відмінку»: *Kalb Moses, Tochter Evas*, фразеологічна модель «іменник + іменник-ім'я»: *Hans Quast, Bruder Leichtfuß*, фразеологічна модель «іменник + прийменник + іменник»: *eine Einfalt vom Lande, ein Mensch von Charakter*, фразеологічна модель «сполучник + іменник + іменник»: *weder Fisch noch Fleisch* [6].

Відображаючи актуальні проблеми суспільного життя, публіцистика відзначається багатством мовних засобів, яскравою експресивністю й оцінним характером. А.П. Коваль зазначає, що серед функціональних стилів публіцистичний стиль виділяється тим, що добір і використання мовних

засобів характеризується в ньому поєднанням обох вимог – прагненням до посилення як логічного, так і емоційного боку висловлення [7].

Фразеологізми слугують для виразності мовлення, її образності, яскравості і точності. Вживаючи фразеологізми, ми надаємо розповіді емоційність, афористичність і навіть метафоричність.

Фразеологічні одиниці доволі поширені в публіцистичному стилі, семантично і структурно різноманітні. Найуживанішими є фразеологізми на позначення психологічного стану людини та позитивної та негативної оцінки діяльності людей. Вивчення фразеологізмів у публіцистичному мовленні переконує в тому, що вони виступають:

1. Засобом найяскравішої виразності: *Der blaue Engel. Mythos Marlene Dietrich. Der einzige deutsche Weltstar ist als preußische Madonna im Kino auferstanden* [9]. Переклад: *Блакитний ангел. Міф про Марлен Дітріх. Єдина німецька зірка світу кіно стала відома як прусська мадонна.*

2. Завуальювання інформації: *Der Verfassungsschutz hat vor der Entstehung einer rechten Terrorszene gewarnt. Derzeit werden die daran beteiligten Personen als "braune Terroristen" bezeichnet* [10]. Переклад: *Управління захисту конституції попередило виникнення правої терористичної сцени. Наразі людей причасних до цього називають "коричневими терористами".*

3. Засобом оцінки: *Im Moment sind die ukrainischen Politiker schlau wie Füchse, weil sie einen weiteren EU-Kredit aufnehmen wollen* [11]. Переклад: *Наразі політики України хитрі як лисиці, тому що хочуть взяти черговий кредит у ЄС.*

Отже, сучасне мовознавство досі не має стійкого визначення поняття фразеологізму. Фразеологізми часто зустрічаються в німецьких публіцистичних текстах. Найбільш численною групою є фразеологізми на позначення характеру, в змісті яких переважає негативна конотація. Вони виступають засобом найяскравішої виразності, завуальювання інформації та засобом оцінки.

Література

1. Алефіренко, М.Ф. Теоретичні питання фразеології. Харків: Вища школа, 1987. 136 с.
2. Галинська О. М. Фразеологізми як знаки культурної інформації. К.: КНЛУ, 2011. 72-76 с.
3. Гамзюк М. Особливості лексико-семантичних шляхів утворення фразеологічних одиниць. К.: КДЛУ, 2000. 296 с.
4. Кашароков Б. Т. Пословицы русского, немецкого и кабардиночеркесского языков – источник изучения культурно-языкового сознания, Черкесск: КЧ РИПКРО, 2003. 246 с.

5. Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української мови. К.: Вища школа, 1978. 375 с.
6. Фразеологічний словник української мови / уклад. В. М. Білоноженко та ін. К.: Наук. думка, 1993. 528 с.
7. Я. А. Баран. Фразеологія у системі мови. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997. 175 с.

Шишко І.М., студент
Стеценко Н.М., к.пед.н, доцент
Херсонський національний технічний університет

ВПЛИВ МОВИ КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР НА СУЧАСНИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ

У молодіжному середовищі постійно використовується сленг, оскільки для молоді він дуже часто є ознакою сучасності, «просунутості», приналежності до певної групи. Сленгові слова часто також використовуються з метою приховати зміст того, про що йде мова від інших людей, або показати, що ти розумієшся у тонкощах певної справи.

Більшість сучасних сленгових слів походять з так званого гейм-середовища, що об'єднує любителів комп'ютерних ігор.

Сучасні дослідники Горшков П.А., Щербина В.Є., виділяють декілька способів утворення сленгових слів, зокрема – калька, скорочення, фонетична мімікрія. Розглянемо кожен з цих способів окремо.

Калька означає запозичення, що не перекладаються українською мовою, а запозичуються разом із вимовою і значенням. Кожен звук у запозиченому слові заміщується відповідним звуком української мови з урахуванням фонетичних особливостей.

Прикладом таких сленгових слів, утворених шляхом калькування, можуть бути наступні слова, що достатньо часто зустрічаються у англomовних комп'ютерних іграх:

- Аддон – від англ. Add-on (додавання, доповнення) – додатковий матеріал до певної гри. Зазвичай до складу аддону входять нові рівні гри, режиму, зброя, продовження сюжету тощо.

- Аккаунт – від англ. Account (рахунок, облік) – обліковий запис – спеціальний запис у базі даних, що співвідносить реальну людину та її віртуальне майно – персонаж, екіпіровка, підписка на додаткові послуги та ін. Прикладом використання цих сленгових слів може бути таке речення: “Зайди у свій аккаунт та встанови аддон”. (Зайди у свій обліковий запис і встанови додаток).

- Геймовер (гамовер) – від англ. Game over (кінець гри); грифер – від англ. Griefer (шкідник) – гравець, який отримує задоволення від того, що псує гру інших людей; баг – від англ. Bug – (жук) – помилка у роботі гри або якоїсь програми; нуб – від англ. Noob – новачок, гравець, який не має досвіду у цій грі; скіл – від англ. Skill – навичка – певна здібність або уміння. Це слово можна також часто зустріти у соціальних мережах; левел – від англ. Level – рівень – рівень майстерності персонажу; квест – від англ. Quest – пошук – це слово в ігровій спільноті має два значення : 1 – жанр гри, у якій головним завданням гравців є розв’язання логічних завдань-головоломок, часто пов’язаних із необхідністю знайти певні предмети у визначених локаціях, а потім знайти їм застосування; 2 – завдання, що видається гравцеві. У сучасному повсякденному житті найчастіше це слово використовується у своєму першому значенні.

Чисельність сленгових слів, що походять із комп’ютерних ігор і утворені шляхом калькування, дуже велика і постійно збільшується, оскільки збільшується і кількість самих ігор та урізноманітнюються правила, завдання і персонажі в них.

Другий спосіб утворення сленгових слів це скорочення, що пов’язано із бажанням не бути зрозумілим для іншого середовища, а також тенденцією до економії часу і мовленнєвих засобів. Прикладами таких сленгових слів можуть бути наступні: Rolf – скор. від англ. Rolling on (the) laughing floor – кататися від сміху. Часто використовується у чатах та іграх для вираження сміху.

Крім того, часто використовуються такі скорочення: Progs – від Programs – комп’ютерні програми; Char - від англ. Character, що означає персонаж певного гравця із своїми здібностями.

Bot - скор. від robot і використовується для визначення комп’ютерних програм, що самостійно виконують рутинні завдання.

Третій спосіб утворення сленгових слів – фонетична мімікрія. Цей спосіб заснований на співставленні семантично несхожих загальновикористовуваних слів та англійських ігрових термінів. Слово, що переходить в сленг, набуває зовсім іншого значення.

Наприклад, шаровар – від англ. Shareware – (випробувальна версія програми) – умовно безкоштовне програмне забезпечення.

Васик – від англ. Васік (основний) – у комп’ютерній грі означає базову або автоматичну атаку.

Кряк – від англ. Crack (удар) – спеціальний файл, програма, що дозволяють запускати неліцензовану версію гри.

До названих способів утворення сленгових слів, на нашу думку слід додати також аббривіатури, що широко використовуються під час гри. Наприклад – ББ – від англ. Bye-bye; ГГ – від англ. Good game; НП - від

англ. No problem; КК – від англ. ОК – найчастіше зустрічається серед гравців «League of Legends», ГЛ - від англ. Good luck та інші.

Таким чином – комп'ютерні ігри є постійним джерелом утворення сленгових слів, що широко використовуються сучасною молоддю у повсякденному житті.

Література

1. Щербина В. Е. Язык геймеров как компонента молодежного сленга [електронний ресурс]/ В. Е. Щербина// Филологические науки. Вопросы теории и практики Тамбов: Грамота, 2018. № 3(81). Ч. 2. С. 395-398. ISSN 1997-2911. Режим доступа до джерела: www.gramota.net/editions/2.html
2. <https://de.wikipedia.org/wiki/Frag> (дата звернення: 05.02.2020).
3. <http://www.gamepro.de/community/gppinboard/showthread.php?101663-was-bedeutet-boosten> (дата обращения: 05.02.2020).

Шупрудько Д.В., студентка
Петренко Є.М., викладач

Херсонський національний технічний університет

ДО ПИТАННЯ ПРОБЛЕМИ ПОХОДЖЕННЯ МОВ

Питання про прогрес у розвитку мов в різні періоди трактувалося неоднаково. Таким чином, проблема розвитку мови – одна із найскладніших дискусій. Ще до нашої ери проблема походження мови була предметом для філософських дискусій. Відповідно назви предметам даються не довільно, а відповідно до їх природи, що свідчить про природний характер мови і, відповідно, закономірну біологічну зумовленість її виникнення. Також назви предметів потрібні людям для передавання їх думки про предмети іншим і в результаті встановлюються домовленості тобто певне спілкування. Це є свідченням того, що й мова виникла свідомо, за домовленістю. Виходячі з цього, існує звуконаслідувальна та звуко символічна гіпотези, за допомогою яких мова виникла шляхом наслідування людиною звуків природи. Відтворення ревіння звірів, крику птахів, шуму води, вітру зумовлювало появу перших слів, тобто мови в цілому.

Наприклад, *му, гав-гав, дзінь-дзінь, бац, кап* тощо, від яких потім утворилися похідні типу гавкати, гавкання, гавкіт; капати, капання, капля тощо. Інколи подібні за звучанням звуконаслідувальні слова властиві декільком мовам: зозуля по-чеськи звучить кукачка, по-французьки куку, по-іспанськи куко.

Проте зазвичай звуконаслідувальні слова в різних мовах не збігаються та не є схожими. Ця гіпотеза була започаткована ще Демокритом і Платоном в V столітті до н. е. Та у XIX ст. її підтримував Вільям Уїтні.

Та на нашу думку ця гіпотеза є досить правдива. Та спираючись відповідно на гіпотезу можна подумати, що мова виникла не випадково, а за необхідністю для взаємопрозуміння та імітування звуків природи дало змогу надати певним об'єктам певних назв, і тому існування суспільства для її виникнення мови обов'язковим. Але за спостереження слів, утворених шляхом звуконаслідування, дуже мало, причому в розвинених мовах їх значно більше, ніж у нерозвинених. І звучать вони в різних мовах, як було досліджено, неоднаково. Так, скажімо, українцям чується, що качка кричить кря-кря, англійцям – квак-квак (“крякати”).

Теорія звуконаслідування (ономатопоетична теорія) пояснює походження мови тим, що людина імітує звукові (і незвукові) ознаки об'єктів, які називає. Прибічники цієї теорії, як правило, розуміють звуконаслідування широко – і як наслідування звуком звуку, тобто відображення в звучанні слова звукової ознаки об'єкта, тобто як власне звуконаслідування (“бах”, “ква-ква”, “мяу”); і як наслідування звуком не – звуку, тобто відображення у звучанні слова якоїсь певної незвукової ознаки об'єкта, як звукосимволізм (наприклад, “бублик”, “губа” — з губними звуками, характерними для позначення чогось круглого, вип'яченого; *lieben* [нім.] (любити) звучать м'яко, приємно). Пізніше теорія звуконаслідування знайшла відображення у працях Г.В.Лейбніца, І.Г.Гердера, В. Гумбольдта та інших. Усі вони визнавали існування зв'язку між звуком і значеннями і визнавали цей зв'язок природним. Противники теорії звуконаслідування критикували цих учених за те, що вони применшували роль соціальних умов виникнення мови. Проте дослідження другої половини XX ст. доводять, що звуконаслідування і звукосимволізм відігравали важливу роль при виникненні мови.

Звукосимволічна гіпотеза. Вона є близькою до звуконаслідувальної. Деякі вчені навіть ототожнюють, порівнюють їх. Але оскільки в основу цієї гіпотези покладено не звуконаслідування, а звукосимволізм, що, безумовно, є іншим явищем, то цілком виправдано цю гіпотезу виокремлювати. Згідно зі звукосимволічною гіпотезою між почуттями й емоціями людини і звуками є певний прямий зв'язок. Звуками людина передає свої враження про навколишній світ. Ще давній мислитель Аврелій Августин говорив, що слово *mell* “мед” приємне для слуху, а асер “гострий” – неприємне.

Зокрема, наприклад, дослідники вважають, що звук [l] виражає щось м'яке і вказує на швидкість: нім. *leben* “жити”, *lieben* “любити”, *Lauf* “біг”, *Lowe* “лев”, *Luchs* “рись”. За спостереженнями, звукосполучення передає уявлення про те, що ніби ллється (*Lied* “пісня”, *Licht* “світло”), а звук [w]

асоціюється із неспокоєм, невідомістю (wehen “віяти”, Wind “вітер”, Wolke “хмара”, Wunsch “бажання”).Що стосується міри вияву звукосимволізму в мові, то Лейбніц зазначав, що з розвитком мови сфера його дії стає все обмеженішою. Критики цієї гіпотези як контраргумент наводять приклади, де ці “приємні звуки” служать для вираження не завжди приємних понять: лай, балда, дилда тощо. Однак дослідження 80-х років ХХ ст. свідчать на користь того, що власне звукосимволізм відіграв велику роль у виникненні мови [1,с.39-41].Деякі вчені приділили багато уваги семантичній класифікації звукона-слідувальних слів. І.В.Арнольд наголошує, що теоретично звуконаслідувальні слова розподіляються на кілька конкретних груп за джерелом звуку [3, с. 32]

Наприклад, звуки, створені живими істотами в процесі спілкування чи у вираженні своїх почуттів: babble – лепетати, giggle – хихикати, whisper – шепотіти, mutter – бурмотати, whine – хихикати; звуки, створені тваринами, птахами, комахами: buzz – дзижчання, croak – каркання, moo – мукання, rrrr – муркотіння; звуки води: bubble – булькотіння, splash – сплеск; шум металевих речей: clink – дзвін, tinkle – дзвякання; гучний рух: whack – сильний удар, clash – брязкіт (зброї), гул (дзвонів), crash - гуркіт, тріск.

Отже, ми вважаємо, гіпотези звуконаслідування і звукосимволізму є найімовірнішими, адже в процесі еволюції людського суспільства вони стали першим способом обміну думками з собі подібними. Таким чином, мова виникла шляхом наслідування людиною звуків природи. Відтворення ревіння звірів, крику птахів, шуму води, вітру та у відображенні в звучанні слова звукової ознаки об’єкта, тобто власне звуконаслідування зумовлювало появу перших слів.

Література

1. Білецький А. Ф. Про мову і мовознавство: навч. посібник для студентів. Київ : АртЕк, 1996. 224 с.
2. Дорошенко С. І. Вступ до мовознавства: навчальний посіб. Київ : Вища шк., 1974. 294 с.
3. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: навчальник посіб. Одеса : Либідь, 1991. 279 с.
4. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. Київ : Академія, 2008. 368 с.
5. Бондарко А.В. Теории морфологических категорий и аспектологические исследования. Москва : Языки славянской культуры, 2005. 624 с.

СЕКЦІЯ № 2

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ

НІМЕЦЬКІ ТЕХНІЧНІ ТЕРМІНИ ТА ЗАСОБИ ЇХ ВІДТВОРЕННЯ У ТЕКСТАХ АВТОМОБІЛЬНИХ ІНСТРУКЦІЙ

Однією з провідних галузей промисловості багатьох країн, і Німеччини в тому числі, в ХХІ столітті є автомобілебудування. Термінологія даної галузі і способи її відтворення в інших мовах стають все більш затребуваними. У процесі професійної діяльності термінологія має одну з ключових ролей. Без знання спеціальної лексики і певної номенклатури на сучасному етапі розвитку науки і техніки не можливо вивчати і розвивати жодну галузь знань. Науково-технічне середовище стрімко розвивається, що спричинює як появу нових термінів, так і має зміну значення вже існуючих термінів. Виникає безліч питань, вирішення яких набуває серйозного практичного значення для професійної діяльності. Термінологію необхідно постійно стандартизувати і систематизувати, оптимізувати процес перекладу термінів з однієї мови на іншу. При цьому під перекладом термінів у такому разі розуміють саме аспект технічного перекладу.

Технічний переклад – це переклад з іноземної мови на українську мову і навпаки різної науково-технічної документації. Залежно від спеціалізації технічний переклад має безліч напрямків: переклад інструкцій, креслень, техпаспортів, сертифікатів, технічних звітів та ін.

Під терміном у нашому дослідженні ми, слідом за Архиповим А. Ф, розуміємо слово або групу слів, які служать для позначення певного поняття в будь-якій області науки або техніки [1, с. 45], наприклад:

der Freischnitt - заготівельна різка;

die Kupplung – зчеплення;

der Spannungsregler – регулятор напруги.

Складність роботи перекладача в області технічного перекладу визначається багатьма факторами, зокрема: численністю технічних термінів, бо ані перекладач, ані фахівець технічного профілю не можуть знати всі терміни. Крім того, технічні терміни стрімко розвиваються разом з розвитком науки і техніки, і випуск галузевих спеціальних словників або словників технічних термінів, що відображають нові терміни, завжди відстає на кілька років. Залишається також не вирішеною проблема уніфікації термінів. Терміни вузькопрофесійної області зрозумілі тільки невеликому колу перекладачів, зазвичай тим, які є професійними перекладачами цієї галузі. Проблема варіативності технічних термінів теж зумовлює певні труднощі при перекладі [6].

Як слушно зауважує Люткін І. Д., термінологія будь-якої галузі знань чи професії – це не довільна сукупність окремих слів, словосполучень, символів, а певна і достатньо визначена система, бо ж незалежно від своєї структури термін має своє значення тільки як компонент певної термінологічної системи [5, с. 123].

Цілком природно, що жоден зі словників не може включити в себе всі наявні у даній галузі терміни, що налічують десятки тисяч слів для кожної галузі науки і техніки [2, с. 58-59].

Всі науково-технічні терміни в німецькій мові можуть бути умовно розділені за способом будови на такі групи [4, с. 103]:

1) Терміни – загальноживані слова. Вони утворені способом термінологізації. Наприклад: *Leistung* – виконана робота, (електротех.) потужність, (машин.) корисна дія; або збігаються за звучанням із загальноживаними словами, більша кількість яких складаються з грецьких та латинських елементів, з однаковою легкістю утворюються в багатьох мовах, причому форми їх побудови є дійсно міжнародними.

2) Інтернаціональні терміни: *der Motor* – мотор, двигун; *das Ventil* – вентиль; *das Chassis* – шасі; [3, с. 87]. Складність перекладу таких слів полягає в необхідності правильного добору значення слова, яке відповідало б змісту конкретного тексту, бо серед багатьох інтернаціоналізмів існує велика кількість хибних друзів перекладача. Саме контекст ліквідує багатозначність слова і забезпечує конкретизацію того чи іншого значення.

3) Терміни, утворені афіксацією, зокрема суфіксацією: *bündeln* – *Bündelung* – фокусування; *tragen* – *Träger* – балка; *automatisieren* – *Automatisierung* – автоматизація, контроль;

4) Терміни, утворені префіксацією: *der Überlack* – лак (поверхневий); *das Hinterachsgetriebe* – головна передача.

5) Терміни, утворені абрєвіацією: *die Kardangelenkkupplung* – карданний механізм; *das Ölfilter* – масляний фільтр.

6) Терміни, утворені конверсією: *die Anspringen* – *anspringen* – запуск двигуна; *die Bremse* – *bremsen* – гальмувати.

7) Терміни – складні слова та термінологічні словосполучення.

Waagebalkensystem – балансірна система;

Xenonscheinwerfer – ксенонова фара.

8) Скорочені терміни, утворені скороченням або усічення термінів або їхніх складових частин.

F-Kopf – головка циліндра зі змішаним розташуванням клапанів;

A-Säule – передня стійка кузова;

P.I.V. - Getriebe – безступінчаста коробка передач.

9) Запозичення: *der Tank* (англ. tank) – бак; *der Bordcomputer* (англ. board computer) – бортовий комп'ютер.

Для правильного перекладу науково-технічної термінології особливе значення має, по-перше, співвідношення між буквальним та термінологічним значенням терміна, по-друге, знання законів словотвору німецької мови, а отже правильне розуміння їх структури. Основними процесами, що спостерігаються сьогодні у термінології, є тенденція до інтенсифікації процесу запозичення, інтернаціоналізації, яка веде до утворення гібридних термінів, а також аббревіація, що полегшує спілкування фахівців. Для технічної мови властива наявність великої кількості термінів, різних видів скорочень.

Література

1. Архипов А. Ф. Письменный перевод с немецкого языка на русский язык – М.: КДУ, 2008. – 45 с.
2. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу / А. Я. Коваленко. – К.: 2002. – 58-59 с.
3. Кривцов А. Немецко-русско-немецкий словарь по робототехнике Polyglossum – 1999. – 87 с.
4. Кияк Т. Р. Лингвистические аспекты терминоведения: УМКВО, 1989. – 103 с.
5. Люткин И. Д. Научно-технический перевод с русского языка на английский. Методическое пособие для переводчика-практика. 1991. – 123 с.
6. Элективный курс по немецкому языку "Особенности перевода научно-технических текстов с немецкого языка на русский".
http://www.alcor-center.ru/article_german_to_russian.html

Багинська Д. А., студентка
Крилова Т. В., к. філол. н., доцент
Національний Авіаційний Університет

ЯВИЩЕ ДЕПЕРСОНАЛІЗАЦІЇ В АСПЕКТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МЕДІА-МОВИ

Важливим аспектом лінгвістичних досліджень є етнокультурні дослідження. Мовна картина світу неоднакова у різних народів, і це проявляється в принципах категоризації дійсності, матеріалізуючись в лексиці і граматиці.

З точки зору лінгвокультурології привертає увагу значна розбіжність в англійських та українських засобах вираження категорії деперсоналізації. Дана категорія, пов'язана з комунікативною функцією усунення агенсу з поверхневої структури висловлювання, належить до універсальних мовних

категорій. Насамперед варто зазначити, що для передачі значень деперсоналізації в українській мові переважно використовуються односкладові конструкції (безособові, неозначено-особові і узагальнено-особові), в той час як в англійській мові дана категорія виражається двоскладовими конструкціями. Це зумовлено більшою формалізованістю структури англійського речення, що виявляється в її формально вираженій бінарності – типовій тенденції аналітичних мов до неодмінно двочленної схеми.

Щодо медіатексту, то статус суб'єктів мовлення змінюється залежно від мети повідомлення, особистості адресата, ситуації спілкування. Міжіндивідуальність та єдність мовної свідомості в конкретному мовному використанні визначає різний ступінь присутності суб'єкта: думка комунікатора, позиція особистості, авторська оцінка, авторське бачення проблеми тощо. Прагнення до об'єктивності, неупередженості зумовлює деперсоналізацію, знеособлення мовлення. Від оцінки мовцем ситуації спілкування залежить, чи буде названий конкретний суб'єкт, або він отримає невизначену номінацію, або буде усунений [1].

Найбільш поширений спосіб, у який можна уникнути називання діяча в англійській мові – пасивні конструкції. Через те, що англійська мова втратила свої безособові конструкції і не змогла перейняти чужих, в ній надзвичайно сильно розвинувся пасив (як особових так і неособових форм дієслова). Прямий зв'язок між розвинутою категорією пасиву та нечисленністю безособових конструкцій відмічала ще в 1945 році М. М. Гухман [2].

Прихильники простого стилю, вважають, що переобтяжений пасивними конструкціями англійський текст стає надто алегоричним, надто абстрактним і важким для сприйняття, в той час як активні конструкції сприймаються як більш природні та комфортні. Тому окрім пасивних конструкцій в англійському синтаксисі існують інші способи деперсоналізації, тобто усунення агенту дії з поверхневої структури англійського речення, а саме шляхом заміщення позиції синтаксичного підмету речення неагентивними елементами семантичної пропозиції [4]. В нашій вибірці з медіатекстів найбільш частотними виявилися випадки заміщення позиції синтаксичного підмету речення:

1) пацієнтом: *“Though it may never move into the mainstream, an alternative medicine promoted by a Hindu group in India is getting some attention: cow urine as a treatment for numerous diseases, including cancer, diabetes and tuberculosis”*. [5]

2) каузативом: *“A small rise in ocean temperature could send fish stocks soaring or plummeting, or harvesting too many of the largest individuals could*

send the entire population into convulsions” [6].

3) локативом: *“The severest-hit regions of Henan and Anhui will see their wheat harvest down by about 20 percent”* [7].

4) темпоративом: *“Earlier studies had failed to detect caffeine’s memory boost, probably because those experiments gave caffeine before the learning happened”* [31].

5) інструментативом: *“Carbon-capture technology reduces efficiency even further”* [8].

З одного боку, можливість елімінації суб’єкта є ефективним чинником компресії, логічного акценту, когезії тексту. З другого боку, деперсоналізація використовується як засіб реалізації дискурсивних стратегій негативної та позитивної ввічливості – дистанціювання (тобто зменшення впливу на адресата), вуалювання негативної думки та вияву солідарності з адресатом. Вибір синтаксичної конструкції здійснюється в залежності від комунікативного наміру адресанта [3].

Побудова дискурсу конкретного типу потребує «залучення» різних типів умінь і навичок, зокрема, добору мовних засобів, які відповідають конкретним культурно-обумовленим стратегіям спілкування з метою уникнення прагматичних девіацій, пов’язаних з комунікативними компетенціями мовців, законами їхньої мовленнєвої діяльності.

Отже, деперсоналізація є ефективним чинником економії засобів вираження, компресії компонентів висловлювання, забезпечуючи таким чином лаконізм, місткість висловлювання та зв’язність тексту. Саме тому ці структури часто використовуються у медіа текстах.

Література

1. Бондаренко О. Є. Функціонально-комунікативний потенціал односкладних речень у мові сучасних українських мас-медіа : дис. канд. філ. наук : УДК 811.161.2’3 / Бондаренко Олена Євгенівна – Дніпро, 2019. – 239 с.
2. Гухман М. М. Конструкции с дательным-винительным падежом лица индоевропейских языках. // Известия Академии наук Союза ССР. Отделение литературы и языка IV, 3-4. – 1945. – С. 148–157.
3. Крилова Т. В. Лінгвокультурна специфіка деагентивних структур в англійській мові / Т. В. Крилова. // Наукові записки. Серія “Філологічна”. – 2010. – С. 350–355.
4. Крилова Т. В. Лівостороння валентність дієслова в контрастивному аспекті / Т. В. Крилова, А. Г. Гудманян. // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – 2014. – С. 150–152.

5. Udder Nonsense? Cow Urine Promoted For Health Benefits [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://www.nbcnews.com/id/54058426/ns/technology_and_science-science/t/udder-nonsense-cow-urine-promoted-health-benefits/#.XefVGegzbIU.
6. Tomorrow's catch: chaos theory's potential for fisheries management. [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.thefreelibrary.com/Tomorrow%27s+catch%3A+chaos+theory%27s+potential+for+fisheries+management-a0356580463>.
7. China declares emergency as drought bites [Електронний ресурс]. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: https://www.reuters.com/article/idUSPEK181830._CH_.2400.
8. Caffeine may improve memory [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.observerbd.com/2014/01/14/1485.php>.
9. Study casts doubt on carbon capture [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.sciencedaily.com/releases/2019/10/191025170810.htm>.

Бараненко К. С., студентка
Подвойська О.В., к. філол. н., доцент
Херсонський національний технічний університет

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ (НА ПРИКЛАДІ ПРОМОВ АНГЕЛИ МЕРКЕЛЬ)

Граючи важливу роль в житті суспільства, політична сфера здавна привертає до себе увагу представників різних суспільних наук – економічної теорії, права, соціології, психології, а також лінгвістів, зокрема – лінгвістів-перекладачів.

Політична комунікація є сферою професійного спілкування. Для адекватної передачі спеціальної інформації між фахівцями і досягнення взаєморозуміння необхідний відбір мовних ресурсів, що володіють певною специфікою. До таких ресурсів, як слушно зауважує кандидат філологічних наук Єзан Ірина Євгенівна, перш за все належить лексико-семантичний рівень мови, а саме терміни, які є носіями спеціальної інформації [3, с. 67].

Зміст публічної політичної промови, що є текстом політичного дискурсу, має також цю характерну рису: поряд із загальноживаною лексикою в ньому присутні одиниці термінологічного апарату різних галузей знання. Їх висока продуктивність не випадкова, оскільки політичний дискурс реагує на зміни, що відбуваються насправді, зокрема

серед іншого на потреби міжнародних відносин. Відповідно до тієї чи іншої галузі нижченаведені терміни, відібрані методом суцільної вибірки з текстів політичних промов А. Меркель, були виділені за критерієм частотності їх вживання:

- 1) суспільно-політична сфера: *der Protektionismus, der Sozialismus, der Extremismus, der Föderalismus, die Demokratie, die Legislaturperiode, die Bundesregierung, das Kabinett, der Präsident, der Abgeordnete, die Tagung, der Bundestag, der Bundesrat, die Landtagswahl, die Landtagsfraktion, die DDRBürger, die Ost-CDU, die Resolution, der Einigungsvertrag, die Annexion, die DMark, das Votum, der Wahlkreis, der Europäische Rat*;
- 2) економіка: *die Bilanz, das Konsortium, die Subvention, das Bruttoinlandsprodukt, die Abfallwirtschaft, die Derivate, die Finanztransaktionssteuer, die Neuverschuldung, die Börse*;
- 3) наука: *das System, der Prozess, das Element, die Phase, die Konfiguration, die Ebene, das Gremium, die Divergenz, das Konzept, das Potenzial*;
- 4) філософія: *die Idee, der Idealismus, die Dialektik, die Logik, die Existenz, das Objekt*;
- 5) спорт: *die Runde, der Kampf, der Wettbewerb*;
- 6) військова тематика: *der Einsatz, die Strategie* [4].

Серед зазначених тематичних груп очевидним є переважання суспільно-політичної лексики. На думку М. Н. Володіної, виникнення і функціонування такого роду термінів несуть «мовний відбиток» ментальної картини, яка існує у свідомості людей, що належать до однієї спільноти» [1, с. 34].

На підставі проведеного аналізу термінологічних одиниць можна дійти висновку, що Ангела Меркель дійсно компетентна в питаннях, що стосуються різних галузей людської діяльності. Примітно, що нерідко професійна ідентичність особистості Ангели Меркель впливає на відбір того чи іншого терміна. Так, наприклад, на одній з конференцій в федеральному міністерстві фінансів Німеччини, розмірковуючи про хедж-фонди, канцлер вживає фізичний термін «*градієнт*»: *Als Physikerin sage ich: Der Finanzmarktakteur liebt Gradienten* / «Як фізик я скажу: *гравець фінансового ринку любить градієнти*» [4].

В досліджуваних публічних промовах було виявлено також і суттєвий відсоток іншомовних слів, що маркують мовний портрет Ангели Меркель.

В ході дослідження всі одиниці фактичного матеріалу були розподілені за такими тематичними групами, кожна з яких номінує ту чи іншу область спеціальних сфер комунікації:

1. Комп'ютеризація та інтернет-технології: *das E-Government, die Software, das Cloud Computing, die Apps, die Bloggers, das IT-Cluster, das Megabit, die Hardware, die Plattform, der E-Commerce, das E-Banking (das Electronic Banking), das Data-Mining, die Smart Services, das iPad*;
2. Економіка, фінанси і торгівля: *der Hedgefond, die Win-win-Situation, die Fast- und Start-Finanzierung, Exit-Strategien, «Too big to fail»*;
3. Техніка: *das Know-How, Organic Light Emittent Diodes, der Plug-in-Hybrid, das Smartphone*;
4. Промисловість: *die Nord-Stream-Pipeline, die Onshore-Energie* [4].

З позицій культури мови і комунікативної доцільності введення термінологічних одиниць є своєрідним ключем до взаєморозуміння учасників, об'єднаних однією професійною діяльністю [2, с. 45]. Треба визнати, що знання і оперування певними термінами в політичній сфері значно спрощує комунікацію, так як терміни характеризуються точністю, лаконічністю і стислістю вираження.

Говорячи про мотивований словесний склад висловлювання, слід зазначити, що в публічних промовах пані Меркель вкрай уважна до тих мовних засобів, які вона використовує. Так, канцлер неодноразово розмірковує про значення того чи іншого слова, пояснює контекст вживання, а також висловлює своє ставлення. Зокрема, це стосується питання про англіцизми: *Meine Damen und Herren, das Leitthema hier heißt „greentelligence“. – Wir müssen aufpassen, dass die deutschen Erfindungen auch noch im deutschen Wortschatz auftauchen, sonst können wir bald jede neue Erfindung nur noch auf Englisch beschreiben. Das ist nicht schlecht, aber ich finde auch, so schlecht ist unsere Sprache eigentlich nicht. Unsere Vorgänger haben es auch geschafft, alles noch mit einem deutschen Namen zu belegen* [4].

До особливого шару лексики, що вживаються в публічній політичній промові, належать і аббревіатури. Як термінологічні одиниці, аббревіатури є функціонально повноцінними носіями спеціальної інформації. Виступаючи вторинними знаками термінованого поняття, аббревіатури «містять ту саму кількість і якість інформації, що і відповідні терміни» [1, с. 36]. Проте не всі аббревіатури є термінами у політичних промовах.

Висока продуктивність аббревіатур пояснюється їх незаперечною перевагою: емна структура аббревіатур дозволяє швидше донести більший обсяг інформації в стислому вигляді і полегшити комунікацію між фахівцями. Хоча публічна політична промова розрахована на масового адресата, свідоме вживання аббревіатур робить їх зрозумілими лише обмеженому колу осіб і ускладнює їх розуміння неспеціалістами. Проте чого не скажеш про узуальні скорочення, відомі широкому загалу.

Крім економії мовних засобів, аббревіатури виконують текстотворчу функцію, встановлюючи зв'язок і розподіляючи інформацію в усьому тексті. У політичних промовах А. Меркель можна виявити такі аббревіатури: *Die EU, die CDU, die CSU, die SPD, die DDR, die NATO, die KPD, die UNO, die AG, der IWF, die ILO, die OECD, die UN-Umweltorganisation, die WTO, die KfW, die BASF, das UNEP, das ABS, der IPCC, die MINT-Fächer, die CeBIT, der IT-Gipfel, die IKB, die HRE, der DIHK, die ILA, die UNEO, der VNGeneralsekretär, die IFA, die GTZ, die G7, die G20, CETA, das TTIP* [4]. Як бачимо, найчастіше ці скорочення є назвами німецьких партій, міжнародних організацій, посад та ін.

Отже, слід зазначити, що в лексичному складі публічних політичних промов більшою мірою присутня лексика нейтральна, а натомість відсутня лайлива, жаргонна, розмовна і діалектна лексика. Останнє особливо актуально в силу різноманіття діалектів німецької мови на території Німеччини. Стилiстичний вигляд публічної політичної промови А. Меркель виражається в прагненні політика до використання нейтральних і книжних елементів. Сказане відповідає точності, логічності та аргументованості викладу.

Література

1. Володина М. Н. Роль общественно-политической терминологии в концептуализации мира. *Современная политическая лингвистика*. Материалы международной научной конференции. Екатеринбург: Урал, гос. пед. ун-т, 2003. С. 34–36.
2. Головин Б. Н. Основы культуры речи. Москва: Высшая школа, 1988. 320 с.
3. Езан И. Е. Оценка в публичной речи (на материале выступлений современных немецких политиков): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Езан Ирина Евгеньевна. СПб., 2004. 211 с.
4. Публічні політичні промови федерального канцлера ФРН А. Меркель [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.bundeskanzlerin.de/SiteGlobals/Forms/Webs/BKin/Suche/DE/Solr_aktuelles_formular.html?nn=614994&doctype=speech (дата звернення: 20.02.2020).

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЗАГОЛОВКІВ У ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ

Заголовки як спосіб спілкування зі споживачем стали великою рушійною силою завдяки поширенню мас-медіа і інтернет-технологій. Основним завданням заголовку є, перш за все, заклик читача до прочитання, вплив на нього і на його емоції. Передбачається, що заголовок міститиме в собі найголовнішу інформацію з тексту, якому передує, і викликатиме інтерес у читача. Саме від заголовку як однієї з найголовніших частин тексту залежить рішення щодо прочитання його реципієнтом.

Зазначимо, що вже «вивчалися структурно-синтаксичні особливості заголовка поетичних, художніх, газетних текстів а також заголовка в науково-технічній літературі (Л. Ф. Грицюк, Н. О. Кожина, Л. О. Коробова, О. С. Толомасова, М. О. Шамелішвілі, Л. О. Лебедева); лексичні особливості газетного заголовка (О. М. Максютова). Значна увага приділялася проблемі співвідношення заголовка та основного тексту поетичних і художніх творів, рекламних текстів, газет (Л. Ф. Грицюк, Л. О. Ноздріна, О. М. Траченко, Н. Л. Волкогон, Л. О. Коробова, І. С. Стам, Н. В. Шиверська)» [1, с. 4]. У свою чергу, розвиток технологій і відповідна зміна сприйняття текстів людиною зумовлює подальше вивчення особливостей перекладу заголовків у публіцистичних текстах.

Заголовок розуміється як «виділений графічно потенційно згорнутий знак тексту, виражений вербальними і невербальними засобами мови, що має відносну автосемантичність, є абсолютно початковим, єдиним для всього тексту елементом, який іменує й характеризує текст, прогнозує вміст, інтерпретує текст, повідомляючи йому додаткові смисли» [2, с. 794].

Передтекстова частина має ряд відмінностей, які постають правилами до написання вдалого заголовку, щоб «підчепити» читача. Заголовки також мають синтаксичні, лексичні, пунктуаційні особливості, які при перекладі важко передати без знання саме правил написання заголовків. На нашу думку, заголовок – важлива складова структури тексту, яку потрібно вивчати постійно. З раніше проведеного аналізу заголовків Н. А. Кожиною, Є. В. Джанджаковою, Л. П. Юлдашевою можна навести їх функції.

Дослідники по-різному визначають функції заголовків, але можна навести основні. Наприклад, Н. А. Кожина виділяє внутрішньо спрямовані, які «активізують комбінаторно-прагматичні властивості мови та працюють на семантичному й композиційному рівнях організації тексту», та зовнішньо спрямовані, які «розраховані на прямий відклик читача й

впливають на його емоційну сферу сприйняття, ці два типи заголовків знаходяться у постійній взаємодії між собою» [3, с. 114-115]. В. С. Мужеви, аналізуючи приклади з англійської, російської і французької мов, встановлює, «що заголовкам притаманні такі основні функції: 1) номінативна; 2) інформаційна; 3) експресивно-апелятивна; 4) рекламна; 5) розділова» [4, с. 7]. Заголовок може виражати будь-яку сукупність функцій: від усіх до 1, тобто номінативної. [4, с. 6]. Згідно із зазначеною інформацією, наведемо декілька прикладів: «Phillip Schofield: What it's like when your parent comes out as LGBT» (Філіп Шофілд: Як це, коли дізнаєшся, що твої батьки виявляються нетрадиційної орієнтації. (пер. наш – В.Г.), цей заголовок виконує декілька функцій: номінативну, експресивно-апелятивну (вбачається суб'єктивність вираження в заголовку), інформаційну (несе в собі основну інформацію з тексту). «Apple fined for slowing down old iPhones» (Apple (Епл) оштрафували за уповільнення роботи старих айфонів. (пер. наш – В.Г.). Цей заголовок також виконує декілька функцій: номінативну, рекламну (майже всі згадування комерційних компаній мають характер реклами, що вигідно для самої компанії), інформативну. Роздільна функція зустрічається в текстах, де заголовок не відокремлений від основного тексту і виділяється графічно.

Є. В. Джанджакова виділяє дві форми заголовку, які пов'язані з текстом: експліцитну – заголовок виражається у дистантному повторі, який боже бути як багаторазовим, так і одноразовим [5, с. 116]. Наприклад, заголовок «When a homeless couple moved in with a millionaire» (Пара з вулиці переїхала до мільонера. (пер. наш – В. Г.) виконує номінативну функцію, інтригуючу, тому що невідомо і цікаво, що саме розповість текст, і за формою, за Є. В. Джанджаковою, є експліцитним. А також імпліцитним, адже «зв'язок заголовка з текстом опосередкований, а сенс заголовка зашифрований за допомогою метамови» [5]. Імпліцитний зв'язок виникає у випадку, коли заголовок і текст, стикаючись один з одним, породжують єдине нове повідомлення, наповнене сенсом» [5, с. 117]. Водночас Л. П. Юлдашева вважає, що всі заголовки водночас є і експліцитними, і імпліцитними.

Отже, будь-який заголовок виконує певні важливі функції для реципієнта, і його можна вважати частиною тексту, адже обидва тісно пов'язані між собою. На нашу думку, заголовки потрібно і важливо вивчати і надалі, а саме: особливості перекладу заголовків, прагматику заголовків, вплив заголовків на читача, відносність заголовку до тексту.

Література

1. Котнюк Л. Г. Лексико-граматичні та прагматичні особливості заголовків в дискурсах англomовної преси [Електронний ресурс] /

- Людмила Григорівна Котнюк // житомирський державний університет імені івана франка навчально-науковий інститут іноземної філології кафедра англійської мови. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://eprints.zu.edu.ua/12759/1/Yukhimchuk.pdf>.
2. Белова Ю. "Смысл газетного заголовка: трудности интерпретации." Вестник башкирского университета. 2013. Т. 18. №3. с. 796.
  3. Кожина Н.А. Способы выражения экспрессии в заглавиях художественных текстов. // Проблемы экспрессивной стилистики. Ростов на Д., 1987. с. 116.
  4. Мужев В.С. О функциях заголовков // Ученые записки МГПИИЯ им. М. Тореца. – 1970. – №55. – С.1-8.
  5. Джанджакова Е.В. Типы связи между заглавием и контекстом лирического стихотворения // Системность языковых средств и их функционирования. Куйбышев, 1989. с. 123.

Гречана В.С., студентка
Цапів А.О., к. філол. н., доцентка
Херсонський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ГУМОРУ У КІНОФІЛЬМАХ

Гумор – це художній прийом у творах літератури або мистецтва, заснований на зображенні чого-небудь у комічному вигляді. Основним механізмом, що лежить у підґрунті творення комічних контекстів, постає комічна інконгруентність, що полягає у зіткненні смислів, протиріччі, невідповідності.

У той же час, гумор – це доброзичливо-глузливе ставлення до чого – небудь, спрямоване на викриття певних вад [3].

Гумор є однією з найважливіших проблем при перекладі усного мовлення, а також текстів різноманітної тематики та змісту. Річ у тому, що навіть бездоганне володіння іноземною мовою не завжди дає змогу людині зрозуміло, цікаво і, перш за все, кумедно передати свої думки.

За всіх часів науковці, філософи, лінгвісти зверталися до проблеми гумору, намагаючись з'ясувати його природу, зрозуміти значення і функції. Перші спроби осягнення природи гумору сягають часів античності. Одним з перших зробив спробу пояснити феномен гумору античний філософ Платон. Цицерон надав першу класифікацію прийомів дотепності, а Дж.Локк вивчав особливість дотепної думки, яка відрізняє її від недотепної [4].

Загалом, гумор, почуття гумору – це здатність особистості виявляти, фіксувати й осмислювати комічне в навколишній дійсності і емоційно на нього реагувати.

Кількість теорій щодо дослідження природи гумору і їх класифікацій на даний момент постає досить різноманітною, що значно ускладнює виведення єдиного універсального витлумачення поняття. Так, наприклад, Віктор Раскін запропонував такі головні теорії гумору: теорія несумісності, теорія ворожості і теорія вивільнення. Дослідження жартівливої лексики як особливої частини вокабуляру базувалося на розгляді онтологічної сутності жарту – естетичної категорії і однієї з форм комічного, що представляє собою певне світосприйняття, емоційне ставлення [1].

Жартівливе, так само як і інші форми комічного, реалізується в конкретних формах, які визначаються особливостями національного характеру, культурних традицій, соціального устрою. Дослідження показало, що жартівлива лексика характеризується відносно вузьким охопленням екстралінгвістичних реалій. Також, ми прийшли до висновку, що існує багато способів відтворення гумору з англійської мови на українську, а тому перекладати необхідно дотримуючись низки критеріїв і правил, аби досягти адекватності перекладу. Особливої уваги заслуговує специфіка відтворення комічних контекстів при кіноперекладі. Кінофільм (кінотекст) як об'єкт лінгвістичного дослідження викликає певні труднощі і має свої особливості. Кожен жарт актуалізований у кінотексті, має свою специфіку. На нашу думку, особливо цікавими з точки зору перекладу видаються жарти, реалізовані в комедійних фільмах і серіалах, що містять гру слів. Однак переклад гри слів(каламбуру) з іноземної мови (ІМ) на мову перекладу (ПМ) представляє особливі труднощі, адже перекладачеві слід передати два важливих елементи: гру слів та комічний ефект, що досягається каламбуром. До лінгвістичних особливостей передачі гри слів додаються ще й особливості технічного характеру, такі як: збіг артикуляції акторів (ліпсинг) і перекладацьких реплік та чіткі часові рамки.

У результаті дослідження, матеріалом якого слугувала кінокомедія «Шпигунка», було зроблено такі висновки: велика частина реплік, що містять гру слів, була переведена використовуючи заміну (60%), компенсацію(20%) та калькування (20%) і дослівного перекладу було найменш з усіх(10%).

Слідуючи з наведених вище висновків, можна зробити такий підсумок, що універсальних прийомів, способів і методів перекладу гри слів не має. Кожний жарт, що містить вищенаведений стилістичний прийом, унікальний.

Слід докласти максимум зусиль для досягнення адекватності при перекладі тексту з вихідної мови на цільову. Перекладач повинен

використовувати еквівалентні відповідності в мові, на яку робиться переклад [2].

Окрім того, слід підкреслити, що основними умовами досягнення адекватності при перекладі іншомовного гумору на українську мову є:

1. Знання особливостей взаємодії слова з контекстом, а також основних випадків вживання різних структурних і семантичних типів стилістичних прийомів.

2. Знання основних способів перекладу комічних текстів або мовлення, а також достатнє знайомство з українською лексикою в даній області, що дозволяє знайти еквівалентний варіант у мові перекладу, який відповідатиме слову у мові оригіналу.

3. Уміння правильно вибрати і використовувати найбільш адекватний спосіб створення нової відповідності для перекладу іншомовного гумору, що не має повного еквіваленту у цільовій мові або відбиває специфічне явище, відсутнє в нашій дійсності.

Література

1. Гумор як складова культури спілкування. URL: http://pidruchniki.com/19570411/kulturologiya/gumor_skladova_kulturi_spilkuvannya (дата звернення 25.02.2020).
2. Кобякова І.К. Концептуалізація та категоризація гумору. *Вісник Сумського державного університету*. Суми, 2006. №11(95). Том 1. С. 35-37.
3. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/ghumor> (дата звернення 25.02.2020).
4. Теория юмора и природа комического. URL: <https://4brain.ru/humor/theory.php#7> (дата звернення 25.04.2020).

**Маслова А. О., студентка
Крилова Т. В., к. філол. н., доцент
Національний Авіаційний Університет**

ЕМОЦІЙНІ ГРАМАТИЧНІ ЗАСОБИ В СУЧАСНОМУ АНГЛІЙСЬКОМУ ГАЗЕТНОМУ ТЕКСТІ

Здатність передавати емоції та почуття людини в кожній мові – одна із найважливіших її функцій. Сьогодні в лінгвістиці є актуальним вивчення текстів, які виражають емоції, зокрема тих мовних засобів, за допомогою яких мовець (письменник) виражає своє ставлення до тих чи інших людей, передає свої почуття, емоції. Виразними засобами є ті фонетичні, морфологічні, словотвірні, лексичні, фразеологічні та синтаксичні форми,

які існують у системі мови з метою логічного чи емоційного посилення висловлювання. Емотивність – важливий напрям дослідження сучасної лінгвістики. Останні двадцять років це питання вивчалось з підвищеною увагою: вітчизняні та зарубіжні дослідники відносять проблему емоційності до основних завдань антропоцентричної лінгвістики. Це питання вивчали В. І. Апресян, А. Г. Баранов, В. І. Болотов, Е. М. Вольф, М. В. Малінович, В. А. Маслова, В. І. Шаховський та інші. Емоції, а також емоційність використовуються в комунікативних цілях, але їх напрямок і цілі різні. Емоційність – це інстинктивні, невідомі заздалегідь, незаплановані демонстрації емоцій, сконцентровані в більшості випадків на самому об'єкті (це емоції самі по собі). Емотивність – це зрозуміла, запланована демонстрація емоцій, спрямованих на адресата (це емоції для інших). Таким чином, емоційність – це мовна категорія, тоді як емоції – категорія мовлення.[5] Преса перебуває в постійному пошуку різних засобів суб'єктивного вираження мовлення. Газети прагнуть наблизитися до читача, зацікавити його, зокрема засобами емоційно-оцінної лексики. Відтак, інформативно-маніпулятивні риси газетних текстів виявляються у лексико-граматичних та стилістичних мовних засобах. [2]

На морфологічному рівні емоції можуть передаватися за допомогою морфем. Такі суфікси, як *-y*, *-ling*, *-ster* мають емотивне забарвлення (наприклад, *daddy* «татку», *mummy* «мати», *weakling* «слабак»). [4]

На синтаксичному рівні для вираження емоцій можуть вживатися окличні, питальні, вставні елементи. Чим вищий ступінь емоційного напруження, тим вищий ступінь дезорганізації синтаксичної структури. Еліпсис, повтори, незакінченість синтаксичних конструкцій є найбільш характерними для високої концентрації емоцій в газетних текстах.

На синтаксичному рівні існує також багато конструкцій, які можуть виявити певний ступінь логічного або емоційного наголосу. Для вираження емоцій на синтаксичному рівні найчастіше використовуються вигуки, інверсія, питальні, еліптичні, речення та інші додаткові елементи. Навмисне розчленування синтаксичної структури речення являє собою поширений засіб експресивного синтаксису, відомий під назвою «парцеляція». Мова йде не стільки про усічені конструкції, скільки про надання статусу самостійного висловлення окремим членам речення, винесеним за рамки або відокремленим і виділеним пунктуаційно. Ізольовані в такий спосіб від загального висловлення й пунктуаційно оформлені частини речення набувають особливої ваги та привертають до себе увагу. Вони часто зустрічаються у публіцистичних текстах як засіб вираження емоційної експресії, тому що такі структури завжди акцентовані. [1]

Часто використовуються вставні і вставлені конструкції. Ці поліфункціональні одиниці у публіцистичному тексті мають потужний

комунікативний потенціал, і хоча вони є синтаксично ізольованими, у смислового відношенні – пов'язані з широким мовленнєвим контекстом. Вставні слова, словосполучення, речення, за допомогою яких здійснюється модальна та емоційно-експресивна оцінка повідомлення, викладеного у тому чи іншому тексті, одночасно є його семантичним і формальним засобом зв'язку. [3]

Окличні і питальні конструкції також дуже широко представлені в газетних текстах. Вони надають емоційний аналіз подій, різних ситуацій, що висвітлюються у виданні, ставлення та думку автора та мають яскраво виражену емоційно-експресивну забарвленість. Останнім за частотою у нашому дослідженні є повтор. Цей засіб завжди доповнює висловлювання експресивним відтінком, акцентуючи або інтенсифікуючи його певний смисл.

Отже, мова здатна виражати соціальні та індивідуальні емоції, а також емоційні стани та реакції людини. Цю властивість мови прийнято називати емотивністю. Ефективним засобом передачі емоційних переживань та ставлення автора у англійському газетному тексті є використання мовних засобів на обох граматичних рівнях: морфологічному та синтаксичному. Кожний рівень має свою низку мовних засобів для репрезентації емоцій. Найчастіше зустрічаються такі засоби, як афіксація, парцеляція, вставні та вставлені конструкції, окличні та питальні речення та повтор.

Література

1. Бабайцева В. В. Синкретизм парцелированных и присоединенных субстантивных фрагментов текста / В. В. Бабайцева // Филологические науки. – 1994. – №4. – С. 56-65.
2. Громова Н. Лінгво-стилістичні особливості газетних текстів англійської преси як засоби впливу на читацьку аудиторію / Надія Громова. – 2016. – С. 6.
3. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Синтаксис: Монографія / А. П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – 661 с.
4. Кузенко Г. М. Мовні засоби вираження емотивності / Г. М. Кузенко. // Наукові записки. – 2000. – С. 76–82.
5. Hübler A. The Expressivity of Grammar: Grammatical Devices Expressing Emotion across Time / Axel Hübler., 1998. – 265 с.

ВІДТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ КОМІЧНОГО У ПЕРЕКЛАДАХ НІМЕЦЬКОМОВНИХ АНІМАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

У кінематографі одним з найважчих жанрів для перекладу та дублювання є фільми комедійного характеру переповнені алюзіями, метафорами, гіперболами, іронією, каламбуром, евфемізмами, сленгом, жаргонізмами тощо.

Поняття “комічне” в широкому сенсі означає те, що викликає сміх. Ще з прадавніх часів люди почали осміювати вади один одного, певні слабкості, а щоб вони несли в собі комічний відтінок, потрібно було зобразити їх у кумедній ситуації. Тобто комічний ефект виникає лише тоді, коли об’єкт висміювання постає в незвичній обставині [3].

Тексти можуть бути з елементами комізму, у складі яких виділяють: тільки окремі елементи, прийоми, вкраплення комічного, але які не можна назвати комічними цілком та тексти, у яких уся структура підпорядкована створенню комічного ефекту: гумореска, гра слів, каламбур, анекдот, пародія.

Дослідник Б. Дземідок виділяє два типи комізму: простий та складний. Науковець наголошує на тому, що простому комізму властива нейтральність та поверховість, тобто він не потребує всебічного аналізу, у ньому відсутні оцінка і раціональність [3]. Наприклад, герой німецькомовного мультфільму Сурикат, щоб відвернути увагу биків для власного порятунку, каже: “*Heu, nackter Elefant!*” – “*Дивіться, голій слон!*”, комізм ситуації ґрунтується на ефекті несподіванки та простому підтвердженні дійсності, бо слони не носять одежі.

На відміну від простого, складний комізм обов’язково спонукає до роздумів й аналізу, який обов’язково містить оцінку, що ґрунтується на суспільному досвіді, ідеалах і цінностях, наведемо приклад: “*Sogar eine Schnecke würde sie um den Finger umwickeln, wenn sie Finger hätte*” – “*Їх би навіть равлик навколо пальця обвів, якби мав пальці*”, тобто репліка спонукає уявити равлика, що має пальці та ще й обводить навколо них стадо биків.

Також розрізняють комізм ситуацій, який може бути сприйнятим різними національностями та комізм, який створюється засобами мови та є доступним лише для носіїв певного народу. Наведемо приклад мовного комізму: перед нами картина, у якій Мавпа-перукар називає неохайно

зроблену зачіску – “*Makkaroni al’Dente*”, україномовному глядачу буде незрозуміле порівняння зачіски з якимись “*Макаронами аль Денте*”, тому переклад даної репліки наступний – “*Макарони та сир*”, тобто даний переклад наближений до україномовного глядача і він вже може зіставити побачене з почутим, у результаті виникає комізм ситуації.

Основними засобами створення комічного ефекту постають, зокрема, гумор та сатира, оскільки вони можуть передавати цілу низку відтінків сміху. Гумор та сатира межують і можуть змішуватися із такими видами комічного, як іронія, дотепність, сарказм, і такими художніми засобами комічного, як метафора, парадокс, каламбур, гіпербола, карикатура, пародія, тощо [2]. Наприклад репліка Мавпи-перукаря: “*Das ist die letzte Schrei*” – “*Крихітко, це повний фешиш*”, комізм полягає у використанні гіперболи, розмовно-просторічної лексики та вульгаризму. Ще один приклад із використанням сарказму та гіперболи, де за сюжетом Лев каже, що наче злякався Суриката у мавпячій масці “*Mir steht immer noch die Haare zu Berge*” – “*У мене вся грива дибки*” або засіб комічного – порівняння з використанням розмовно-просторічної лексики, де Лев уподібнює Суриката до малопомітної істоти: “*Du rätzest wie einer Sand!*” – “*Ти випициш наче піщинка!*”.

Також засобом комічного можуть виступати деформовані слова, найпоширенішою є фонетична деформація, наприклад у діалозі між Кухарем та Півнем:

- *Gleich wirst du im Burgundia schmoren* [Chef]
- *Verbundia, Tood den Tyrannen* [Hahn]
- *Будеш тушитися у колекційному Бургунському* [кухар]
- *Вибурржунське, смерть терранам* [півень]

У даному діалозі фонетична деформація також вказує на наявність французьких коренів.

Основою успішного кіноперекладу комічного фільму є його близькість до глядача, а це: наявність розмовної лексики, сленгу, жаргонізмів, рівень вульгаризму та гумору. Еквівалентність, в свою чергу, відходить на другий план. Одним із головних завдань залишається адекватна передача змістового наповнення фільму, а отже при перекладі кінотексту, перекладач повинен передати не лише фразеологію, синтаксичну та семантичну структури, а й функціональний та прагматичний аспекти. Це означає, що буквальный переклад не може передати весь зміст кінотексту. Щоб подолати цю перепону, перекладачі вдаються до трансформацій. За матеріалами досліджень відомих лінгвістів В. Н. Комісарова “Теорія перекладу” [4], Я. Й. Рецкера “Теорія перекладу та перекладацька практика” [6], Л. С. Бархударова “Мова та переклад” [1], найбільш використанні перекладацькі трансформації: граматичні (заміна, додавання, опущення,

перестановки) та лексичні (транскрипція та транслітерація, конкретизація, генералізація, компенсація, модуляція і антонімічний переклад).

Здебільшого переклад лінгвокультурно забарвлених одиниць здійснюється з використанням прийомів граматичної заміни, а щодо лексичних засобів – за допомогою компенсації та модуляції [5].

Отже, для створення гумористичного ефекту особливо широко використовуються емоційно забарвлені, ненормативні слова. Для досягнення адекватності перекладу і спробі викликати у глядача такі ж самі емоції, які мав би відчутти глядач-носій мови оригіналу потрібно володіти навичками та знаннями, а саме розуміти зміст повідомлення, вміти знайти відповідні еквіваленти, знати розмовну лексику, володіти великим обсягом лінгвокраїнознавчої інформації, а також вміти користуватися перекладацькими трансформаціями.

Література

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории перевода. Л. С. Бархударов. М. : Высшая школа, 1975. 240 с.
2. Бутильська Т. В. Лексичні засоби творення комічного в сучасній українській поезії, 2018.
3. Дземидок Б. О комизме. К. : Наука, 1967. 284 с.
4. Комиссаров В. Н. Теория перевода. Лингвистические аспекты. Учеб. пособие для ин-тов и фак-тов иностр. Яз. М. : Высш. шк., 1990. 253 с.
5. Пришва Б. Г. Засоби гумору в творах Остапа Вишні. К. : Вища школа, 1997. 116 с.
6. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. М. : Р. Валент., 2004. 240 с.

**Пашук А. Р., студентка
Радецька С.В., к. пед. н., доцент
Херсонський національний технічний університет**

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ

Матеріали газетно-інформаційного жанру складають основний зміст газетних текстів. Перекладачу суспільно-політичної літератури часто доводиться перекладати статті та замітки інформаційного характеру з англійських та американських газет, тому він має бути добре ознайомлений зі стилістичними особливостями таких матеріалів.

Газета – засіб інформації, а також засіб впливу на широку та неоднорідну аудиторію читачів. Так як газету зазвичай читають в умовах, коли важко зосередитись (в метро, за обідом, після роботи і т. д.), то існує необхідність подавати матеріал стисло, але повідомивши всю необхідну інформацію.

Для практичної роботи перекладача найбільш істотними є наступні характерні риси американської та англійської преси: розмовно-фамільярний характер ряду матеріалів; емоційна забарвленість шляхом вживання жаргонізмів, перифраз; вживання офіційних назв, організації, установ; специфічність газетних заголовків; лексичні особливості газетно-інформаційних матеріалів.

В газетно-інформаційному стилі дуже широко вживаються власні назви, імена, назви фірм, що роблять повідомлення більш конкретним описуючи якісь події у певній місцевості, або тих, що стосуються певних людей або установ [1, с. 73]. Через це у рецепієнта мають бути певні попередні знання, які дозволять йому пов'язати назву з предметом чи об'єктом, що називається.

Ще однією особливістю цього жанру є намагання американських та англійських журналістів зробити сухе повідомлення більш емоційно яскравим за рахунок вживання в тексті жаргонізмів. Під час перекладу сленгу найприроднішим є використання функціональних аналогів за наявності їх в мові перекладу. При їх відсутності можна вдатися до просторіччя, яке додає тексту, що перекладається, необхідну характеристику відхилення від літературної норми. *"He was something of a heart-throb in the days of silent movies"* [2]. – *"Він був своєрідним серцеїдом у часи німого кіно"*. Вибір засобів вираження в мові перекладу залежить безпосередньо від з'ясування значення слова у контексті. Остаточний варіант перекладу повинен передавати не тільки значеннєві відтінки слова, але й експресивно-стилістичну забарвленість слова.

Ще однією проблемою при перекладі текстів публіцистичного стилю є різні скорочення. Наприклад: *"Gov."* – *Governor* – *"губернатор"*, *"D. A."* – *District Attorney* – *"окружний прокурор"*, *"U.S."* – *United States Reports U.S.* – *"Збірник судових рішень Верховного суду США"*, *"C.F.R."* – *Code Of Federal Regulations* – *"Кодекс федеральних нормативних актів"*. Під час перекладу таких скорочень перекладач має бути дуже уважним, адже вони можуть бути полісемічними, що зазвичай і трапляється. В такому випадку, необхідно проконсультуватися зі спеціалістом у відповідній сфері.

Специфіку газетно-інформаційних матеріалів складають також фразеологізми. Суспільно-політичний стиль більше ніж будь-який інший стиль є наближеним до художньої літератури. В суспільно-політичних текстах, статтях, оглядах широко використовується образна фразеологія.

Характеризуючись метафоричністю, вона надає висловлюванню виразності, яскравості, своєрідності.

Переклад фразеологізмів – це особлива проблема, адже передати їх слово в слово зазвичай неможливо, через те, що вони являють собою єдиний образ, звідси – необхідність їх розгляду, як єдине семантичне ціле; а заміна їх словами в прямому значенні може спричинити зникнення атмосфери звичних читачу образів. Техніка передачі фразеологізмів вже давно розроблена, перекладач має їх розглядати, як єдине семантичне ціле і намагатись відшукати в мові перекладу відповідник-фразеологізм, бажано з тим же ступенем семантичної зв'язаності. Якщо такого еквіваленту в мові перекладу не існує, перекладач має знизити ступінь семантичної єдності і замінити ідіому на фразеологічну єдність, де образність зберігається.

Під час перекладу фразеологізмів в сучасному газетно-інформаційному тексті перекладач має бути дуже уважним та враховувати такий феномен, як деформація і контамінація фразеології. Один з найпростіших прикладів деформації є неповнота складу. В такому разі при перекладі, якщо перекладач віднайшов еквівалент, він має відновити принцип неповноти, інакше кажучи, обірвати приказку в тексті перекладу таким чином, щоб зберегти семантику оригіналу.

Отже, переклад газетно-публіцистичного стилю характеризується певними специфічними особливостями, які перекладач обов'язково має враховувати при перекладі. Сюди можна віднести: – вживання жаргонізмів, фразеологізмів, при перекладі яких слід намагатися повністю відтворити емоційність вислову та віднайти точний відповідник у мові перекладу; – вживання скорочень (у даному випадку слід, в першу чергу, розшифрувати скорочення, а також звернути увагу на можливу його полісемічність, а вже потім віднайти аналог у мові перекладу, якщо такого не існує, то слід вдаватися до описового перекладу); – вживання заголовків, що можуть мати подвійний зміст та дієслівних заголовків, які є неприйнятними для української публіцистики; – а також вживання офіційних назв, назв установ і різних організацій, під час перекладу яких слід вдаватися до пояснення, а саме зазначати вид організації або установи.

Література

1. Паршин А. Теория и практика перевода, Москва: Русский язык, 2001. 287с.
2. The Sun, *Press Complaints Commission (PCC)*, веб-сайт. URL: <http://www.thesun.co.uk/sol/homepage/> (дата звернення: 20.01.2020)

КАТЕГОРІЯ КОРЕЛЯЦІЇ ЯК ЛАКУНАРНА КАТЕГОРІЯ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ Ш. БРОНТЕ «ДЖЕЙН ЕЙР»)

Контрастивна лінгвістика – це розділ мовознавства, метою якого є виявлення подібностей і відмінностей двох чи більше мов на всіх рівнях їх структури. Галузі порівняльного мовознавства умовно пов'язують із системним рівнем, на якому робиться зіставлення. Порівняння мов в царині граматики пов'язане з універсальними і ідіоетнічними компонентами граматичних систем. Однією з актуальних проблем у царині зіставно-типологічних студій постає інтерпретація природи граматичних категорій [3].

Однією з таких проблем є категорія кореляції. Універсальний концепт перфектності можна виявити у будь-якій мові, незалежно від конкретно-мовної реалізації в наявних одиницях цієї мови. Це значення може бути виражене в граматиці, якщо є відповідна форма, як у випадку англійської мови). Якщо ж форми немає (як у випадку української мови), то воно передається через близькі за змістом лексичні засоби, через контекст. Таким чином, порівняльне дослідження виявило не лише кореляції, але і внутрішню асиметричність засобів вираження значення перфектності в двох порівнюваних мовах [3]. Тому можна відмітити лакунарність даної граматичної категорії в англійській мові в порівнянні з українською мовою (тобто наявність і облігаторність вираження даної граматичної категорії в англійській мові і її відсутність як граматичної категорії і необлігаторність вираження в українській мові). Але перфектні засоби в англійській мові (перфектні форми) та українській мові (перфектні контекстуальні комплекси) мають ідентичну функціонально-семантичну структуру.

У даній статті ми проаналізуємо усі основні комунікативні функції презентного перфекту та способи їх вираження на матеріалі твору Ш. Бронте «Джейн Ейр».

Головним значенням кореляції презентного перфекту є завершення якоїсь певної дії на момент мовлення. Дана семантика, семантика дії, завершені до моменту мовлення може зустрічатись в певних типових комунікативних ситуаціях, чи комунікативних функціях. Наступні приклади із роману яскраво демонструють таку комунікативну функцію презентного перфекту, як підсумкову функцію. У даній функції типовими є супутні маркери *just, only, already, so far* та ін.

“*No, Bessie; I have only finished dusting.*” [4, с.27]

“*I’ve just told Missis my opinion about the child.*” [4, с.85]

Наступною комунікативною функцією, типовою для перфекти, є опис якоїсь новини, її також можна передати через перфектну форму. Наприклад:
“*Well, all the girls here **have lost** either one or both parents, and this is caled an institution for educating orphans.*” [4, с.64]

Проте категорія кореляції може виражати не лише завершення певної дії. Іншою комунікативною функцією презентних перфектних форм англійського дієслова є зображення життєвого досвіду, про який часто розповідають автор або ж його герої у творах. Більш детально можемо розглянути дану функцію перфекту на прикладах, продемонстрованих нижче:

“*Many a time I **have shared** between two claimants the precious morsel of brown bread distributed at teatime.*” [4, с.154]

“*He is rather peculiar, perhaps: he **has travelled** a great deal, and seen a great deal of the world, I should think.*” [4, с.137]

Отже, з’ясувавши комунікативні функції категорії кореляції у творі Ш. Бронте «Джейн Ейр», ми можемо стверджувати, що дана категорія відіграє чималу роль у нашому мовленні. Зважаючи на лакунарний характер даної граматичної категорії в англійській і українській мовах, актуальними є дослідження аби більш детально вивчити спосіб її вираження та значення.

Література

1. Блох М. Я. Теоретическая грамматика / М. Я. Блох. – М. : Высш. шк., 1983. – 383 с.
2. Кочерган М. П. Контрастивна семантика на порозі нового тисячоліття / М. П. Кочерган // Загальні проблеми зіставної семантики : зб. наук. ст. – Вип. 5. – К. : КДЛУ, 2001. – С. 3–8.
3. Кашкин В. Б. Функциональная типология перфекта / В. Б. Кашкин. – Воронеж: «Издательство Воронежского Университета», 1991. – 100 с.
4. Brontë C. Jane Eyre / Charlotte Brontë. – London: Smith, Elder & Co., 1847.

ВІДТВОРЕННЯ ОБРАЗУ ШЛЯХУ В УКРАЇНСЬКИХ ТА РОСІЙСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ ВІРША-ПРИТЧІ Р. ФРОСТА «НЕОБРАНА СТЕЖИНА»

Завданням нашого дослідження є прослідкувати, як відтворено наріжний філософський образ життєшляху вірша-притчі Р. Фроста «Необрана стежина» («The road not taken») в українських та російських інтерпретаціях В. Івченко, В. Чумака, Г. Кружкова, та М. Вінокурова.

Притча – жанр алегорично-дидактичної оповіді, що за змістом тяжіє до глибокої релігійно-філософської мудрості. Її фабула підпорядкована єдиній ідеї і відповідає дидактичній меті твору [4]. Ідея обраного твору – роздуми над вибором життєшляху. Втім, твір позбавлений повчальності, про що свідчать його фінальні рядки «*I shall be telling this with a sigh / I took the one less traveled by, / And that has made all the difference*» [6].

Назва притчі містить ключовий її образ – **образ шляху**: «The road not taken» [6], «Необрана стежина» [2], «Другая дорога» [1; 3], «Необраний шлях» [5]. Ми вважаємо, що вона має називатися «Необрана дорога» / «Необраний шлях», оскільки це давні образи-символи життєвого шляху.

Образи природи відтворено так: «*Two roads diverged in a yellow wood, / And sorry I could not travel both. / ...one... / To where it bent in the undergrowth*» [6] – «В осеннем лесу на развилке дорог стоял я задумавшись у поворота. / ... / И надо было решаться на что-то» [3] (Г. Кружков). – «В тот день на распутье в осеннем бору / ... не судьба раздвоиться / Сбегают к опушке и в кленах змеится» [1] (М. Вінокуров). – «В гайочку дві стежини розійшлись – / Отам, де **осінь пізня** блукала... / Одна вела **нагору**, друга – **вниз**, / І далі **яром** темним пробігала... / **Страждало** серце: вибрати я міг / Одну лише... Одну з тих двох доріг» [2] (В. Івченко). «Два шляхи в лісі **жовтім** розійшлись. / І з **жалям** я, **самотній** мандрівник / Шлях перший розглядав я довго, вниз до місця, де він повертав убік.» [5] (В. Чумак). Г. Кружков опустив лексему «*undergrowth*», змінивши семантику образу, **пізня осінь** В. Івченко не відповідає *yellow wood*, змінює естетику образу.

Також у тексті оригіналу автор зазначив, що подорожній був серед двох давно неходжених доріг, не уточнюючи їхнього напрямку: «*Then took the other, as just as fair / ... / Because it was grassy and wanted wear / Trough as for that the passing there*». В той час усі перекладачі невиправдано вдаються до конкретизації: «Я вибрав дорогу **що вправо вела** / И, повернув, **пропадала в чащобе**» [3]; тим самим змінюючи в реєстр перекладу на піднесеніший: «(...) я пошел по **соседней** – она, / ... / (...) видно, **свое отслужила сполна**»

[1]; «**Одна вела нагору, друга – вниз**»; «Ховалася за **пагорбом сумним**» [2]; «**І вибрав другий, той, що прямо вів**» [5], тим самим змінюючи авторський задум, адже Р. Фрост зазначає тільки що обидві дороги були порослими, заметеними листям і неходженими.

Наступні рядки: «*And both that morning equally lay / I,.. no step had trodden black / kept the first for another day! / Yet knowing how ay leads on to way, / I doubned if I should ever come back*» [6] Г. Кружков переклав «**І обе манили, радуя глаз / Сухой желтизною листвы сыпучей. / Другую оставил я про запас, / (...) / Что вряд ли вернуться выпадет случай**» [3], не оминувши штампу, що змінює стилістику оригіналу, написаного простою мовою, без загальників та надлишкової образності (*сухой, сыпучей*); М. Вінокуров: «*Две равных дороги лежали в листве / И было в тот день на обеих безлюдно / Я шел по заросшей, держа в голове / Мыслишку о том, что их все-таки две / Что можно вернуться, хоть верилось трудно*» [1], не спотворюючи смислу оригіналу, повідомляє, що було дві дороги, але він обрав лише одну, втім, попри наближеність до думки про рівнозначну «невизначеність» доріг, перекладач змінює звучання вірша легковажним словом «мыслишка»; В. Івченко невиправдано конкретизувала «**Мене убік від першої вело – / І я пішов ... І не жалкую наче...**» [2]. Інтерпретаторка також надлишково акцентує (*жалкую – жалкувать – не пізнать*); В. Чумак відтворив «**Обидва того ранку вкрив палас / із листя – не чорніли ще й сліди / .. я лишив був про запас / шлях перший !!! Знав же: без кінця, мов час, / шляхи – й навряд чи знов вернусь сюди!**» [5], показово (й надлишково) акцентуючи на пунктуації, додавши поетичне порівняння безкінечності шляхів й часу, яке, через складний синтаксис, перешкоджає сприйняттю українським читачем виструнченої думки оригіналу.

Рядки «*I shall be telling this with a sigh / Somewhere ages and ages hence: / Two roads diverged in a wood, and I – / Took the one less travelled by, / And that has made all the difference.*» Г. Кружков перекладав «**Еще я вспомню когда-нибудь / Ведь был и другой предо мною путь / И это решило все остальное**» [3], оминувши фразу «*ages and ages hence*», яка може прочитуватися як самоіронічна, так і дещо патетична, перекладач позбавив вірш множинності трактувань, а також накинув оригіналові зависокого звучання у «*предо мною*». Слід зазначити, що перекладач так само унеможливило множинність прочитань відкритого авторського фіналу вірша («**І это решило все остальное**»). У перекладі М. Вінокурова «**Быть может, потом, в стариковской ворчбе / Я вспомню развилку и обе дороги, / Вздохнув по упущенной сдуре судьбе... / Но путь я нехоженный выбрал себе, / Что только и важно в конечном итоге**» [1], фінал не відповідає стилістиці оригіналу, знижуючи регістр. У перекладі В. Чумака «**Й колись на схилі літ я розповім / можливо з жалем, цю пригону, як / я шлях обрав**

собі в гаю густім, / що майже був не ходжений ніким – / і все моє життя пішло інак...» [5] невинуватиме підвищення реєстру («інак»), вибір дороги лековажно розцінюється як «пригода», «ліс» замінений на «гай», що одомашнює оригінал, невинуватиме конкретизуються почуття подорожнього (*із жалем*). В. Івченко в інтерпретації «*Колись літа візьмуть своє – / І я, зітхнувши злегка, пригадаю: / Стежини дві, що розійшлись за гаєм ... / І проясниться враз життя моє! – / А що, коли б я першою пішов? / А що, коли б я щастя там знайшов?*»: «*ages and ages hence*» використовує штамп високого реєстру «*літа візьмуть своє*», також лексеми «стежина» та «гай» українізують оригінал, змінено фінал з твердження на риторичне питання тим самим змінено риторику твору.

Аналізуючи відповідність відтворення образу шляху Г. Кружковим, М. Вінокуровим, В. Чумаком та В. Івченко, ми дійшли висновку, що кожен з інтерпретаторів додав особливу ноту у звучання та твору, переосмисливши його. Переклади не є повністю еквівалентними на стилістичному (одомашнення В. Івченко, В. Чумаком, В. Вінокуровим; зміна реєстру Г. Кружковим, М. Вінокуровим, В. Чумаком) та семантичному рівнях (відсутність відкритого фіналу), а тому твір потребує подальших спроб його осмислення в межах інших культур.

Література

1. Вінокуров М. Неизбранная дорога. URL : <https://keenharlequin.livejournal.com/1413.html>
2. Івченко В. Необрана стежина. URL : <https://h.ua/story/249142/>
3. Кружков Г. Другая дорога. URL : <https://www.stihi.ru/2010/11/06/789>.
4. Притча. Бібліотека української літератури. Літературознавство. Літературна енциклопедія. URL : [http://www.ukrlib.com.ua/encycl/slovyuk/printout.php?number 134](http://www.ukrlib.com.ua/encycl/slovyuk/printout.php?number%20134).
5. Чумак В. Необраний шлях. URL : <https://h.ua/story/239547/>
6. Frost R. The road not taken. URL : [https://www.poetryfoundation.org/poems /44272/the-road-not-taken](https://www.poetryfoundation.org/poems/44272/the-road-not-taken)

НІМЕЦЬКІ ЛАКУНИ ТА ЗАСОБИ ЇХ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ У РОМАНІ ПАТРІКА ЗЮСКІНДА «ПАРФУМИ»

Різноманітність мов ґрунтується на різноманітності їх походження, а також історії, середовищі, матеріальній та духовній культурі народів, у процесі мовної комунікації. Всі ці чинники визначають особливість кожної мови, яка інколи спричиняє серйозні проблеми у перекладачів, що й змушує говорити про неможливість перекладу окремих виразів, чи змісту текстів, вираженими засобами однієї мови іншою. У зв'язку з цим важливе місце в теорії перекладу посідає проблема лакунарності та переклад безеквівалентної лексики [6].

Трапляються випадки, коли слова певної мови, які означають певні явища, не мають жодного однослівного еквівалента в іншій мові. У науковій літературі таке явище відоме під терміном «безеквівалента лексика», або «лексичні лакуни», під якими розуміють слова, що відсутні в певній мові й не перекладаються «на загальних підставах» [2, с. 326].

Лакуна – базовий елемент національної специфіки лінгвокультурної спільноти, що ускладнює переклад текстів, які містять такі елементи та сприйняття їх іншокультурними реципієнтами через відсутність в одній мові порівняно з іншою певних відповідників мовних одиниць різних рівнів, позначень понять, категорій, асоціативних реакцій, а також паравербальних засобів мовлення [6].

Термін «лакуна» ототожнюється з безеквівалентною лексикою наприклад українське слово рука може бути перекладене німецькою як *Hand* чи *Arm*, або українське слово сир може бути перекладене як *Käse* або *Quark*. Однак не кожна лакуна є безеквівалентною. Дослідники пропонують розмежовувати когнітивні лакуни як безеквівалентні слова, а відсутність слів і сем ототожнювати із власне лакунами. Р. Брислін називає лакуни також терміном «реалії», проте реалії належать до концептуальних лакун. Лакунарність встановлюється не лише між двома мовами (міжмовні), а й у межах різних форм існування однієї мови за таким самим принципом (внутрішні лакуни) [1, с. 275].

У той час коли реалії означають поняття, пов'язані з національною специфікою побуту колективу вихідної мови, слова, які можна визначити як семантичні лакуни, означають поняття, відсутні в мові перекладу через специфіку національного мовного мислення [6, с. 53].

Існують різні класифікації безеквівалентної лексики (лакуни) у сучасній лінгвістичній літературі, це насамперед абсолютні й відносні лакуни [4]. Так, при порівнянні української та німецької мов за романом Патріка Зюскінда «Парфуми» можна виділити:

1. Абсолютні лакуни – це випадки, коли немає однослівного еквівалента в іншій мові, наприклад німецьке слово «*verdingen*» [7, с. 314] у романі перекладено як «*наймалися на роботу*» [5, с. 623], хоча дослівний переклад «*для примусового виконання*», та на наш погляд застосування узагальненої компенсації адаптує текст перекладу для читачів і завдяки цьому не втрачає прагматичний ефект оригіналу. Слово «*Die Kleinen*» [7, с. 34] не має точного відповідника в українській мові та інтерпретується описово, «*діти, що починають ходити*», а у романі автор використав генералізацію, переклавши як «*діти*» [5, с.67]. Як і з «*Die Kleinen*», щоб отримати переклад більш ідеоматичним, слово «*Futterneidish*» [7, с. 39] також перекладено за допомогою генералізації, у романі це «*ревнувати*» [5, с. 69], а дослівним перекладом є «*ревниво ставитися до їжі іншої людини чи тварини*». Яскраво вираженим прикладом описового перекладу є слово «*Die Vorfreude*» [7, с. 370], у романі відтворено як «*передчуття неминучої радості*» [5, с. 735], що дослівно перекладається «*радість, щодо чогось, що відбудеться в майбутньому*».

Така лексика є своєрідною частиною національної культури, відображає її етнонаціональні елементи, які не мають еквівалентів у мовах сусідніх країн і тому належать до безеквівалентної лексики.

2. Відносні ж лакуни можуть бути передані майже дослівно, але описово:

- нім. «*Auf den Zehenpitzen*» [7, с. 65] – укр. «*навшпиньки*» [5, с.122] ;
- нім. «*Geschwindigkeit*» [7, с.90] – укр. «*божевілля швидкостей*» [5, с.179];
- нім. «*Frangipaniwasserdurchtränken*» [7, с.82] – укр. «*просякнутий водою «Франжипані»*» [5, с.157].

Як зазначає В. В. Левик, переклад повинен звучати як оригінальні вірші, і це один з елементів точності чи правильності. Але через призму мови-реципієнта повинні відчуватись національний дух та національна форма оригіналу, а також індивідуальний стиль поета [3, с.376].

Отже, лакуни відіграють значну роль при перекладі, оскільки лакунарним може бути і сам конкретний предмет, і будь-який компонент чи, навіть, окрема сема лексичного значення, та ширше – інформація, яка супроводжує це явище в свідомості носіїв мови.

Література

1. Иванов В. О. Английская безэквивалентная лексика и ее перевод на русский язык. Л. : ЛГУ, 1995. 95 с.
2. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства К.: Академія, 2006. 424 с.
2. Левик В. В. О точности и верности. Перевод – средство взаимного сближения народов. М., 1987. 439 с.
3. Огурцова О. А. К проблеме лакунарности. Функциональные особенности лингвистических единиц : [сб. тр. Кубанского ун-та]. Краснодар : Изд-во Кубанского ун-та, 1979. Вып. 3. С. 77–83.
4. Парфуми: роман / П. Зюскінд; пер. з нім. І. С. Фрідріх, 1993. — 787 с. (eBook).
5. Селіванова Олена. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля. К., 2006. 716 с.
6. Das Parfum. Die Geschichte eines Mörders. Diogenes, Zürich, 2012 . 397 с. (eBook).

Петях О.О., студент
Мазур О.В., к. філол. н., доц.
Херсонський національний технічний університет

ПОНЯТТЯ «ІДІОСТИЛЬ» В ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОМУ ПРОЧИТАННІ

Кожна людина використовує мову для того, щоб спілкуватися з іншими людьми та висловлювати думки та почуття, довільно обираючи мовні одиниці для відображення свого задуму. Так само в художній літературі автори використовують експресивний потенціал мови щоб вплинути на читача відповідно до свого творчого задуму.

Одним з головних завдань у лінгвістиці та літературознавстві є дослідження та вивчення ідіостилю, що підтверджується невпинним науковим інтересом до цієї проблеми у розвідках науковців В. Виноградова, В. Жирмунського, В. Серікової, Б. Томашевського, Г. Бааєна, Г. Барра, В. Галтерена, К. Чанга. Основні методологічні принципи лінгвістичного аналізу індивідуального мовлення майстрів художнього слова сформували у своїх працях такі відомі лінгвісти, як В. Виноградов, В. Григор'єв та ін.

Науковець Б. Томашевський зазначає, що вивчення характерних рис художньої мовотворчості входить до завдань мовознавства, яке аналізує мовлення у всіх його іпостасях [7, с. 29]. Поняття індивідуального стилю відіграє важливу роль в аналізі характерних рис художньої літератури,

оскільки саме художній стиль відкриває можливості для визначення специфічних ознак авторського світобачення.

Під час лінгвістичного вивчення художнього тексту постає проблема індивідуального мовлення письменника, т. з. «ідіолекта». Відсутність чіткого розмежування термінів, котрі використовуються для позначення індивідуальної манери написання, очевидна. Ототожнення понять «ідіостиль» та «ідіолект» робить необхідним їх розгляд задля надання їм чіткого визначення.

Індивідуальний стиль (ідіостиль). Філолог В. Виноградов тлумачить індивідуальний стиль як своєрідну, історично зумовлену, складну, проте структурно єдину і внутрішньо пов'язану систему засобів і форм словесного творчого вираження [1, с. 105]. Мовознавець Х. Дідух зазначає, що в загальному розумінні ідіостиль – це сукупність глибинних механізмів створення текстового простору певним автором, які відрізняють його від інших. У більш вузькому значенні ідіостиль пов'язаний із системою мовностилістичних засобів, характерних для творчої манери певної особистості автора [2, с. 2]. О. Кухар-Онишко пише, що стиль як вираження авторського погляду на світ, певної концепції світу й людини не тільки об'єднує твір в одне ціле, а й пронизує кожен елемент твору, надаючи йому системності та художньої цілісності. Коли у творі виявляється різностильність, штучність, надуманість, то це тільки свідчить, що стиль автора ще не склався, не визрів [4, с. 33].

Ідіолект. О. Селіванова зауважує, що ідіолект є індивідуальним різновидом мови, який реалізується в сукупності різних ознак мовлення окремого носія мови, а в письмовому мовленні виявляє риси ідіостилю [5, с. 167]. Б. Стельмах у статті «Індивідуальний стиль як об'єкт лінгвостилістичних досліджень» визначає елементи ідіолекту автора: «особливості вживання певного шару лексики, звукові, зорові та запахові образи, конденсованість чи неконденсованість лексем, пунктуація, стилістичне варіювання синтаксичних конструкцій, ритмомелодика й композиція оповіді» [6, с. 231].

Автори зібрання наукових праць «Ідіолект» усі індивідуальні складові авторської мовної системи називають компонентами ідіолекту, а ті з них, що усталено реалізують конотаційну функцію, на думку вчених, складають ідіостиль [3, с. 56]. Є багато поглядів на співвідношення понять «ідіолект» та «ідіостиль». Можна зробити висновок, що ідіолект є основою для формування ідіостилю митця.

Отже поняття «ідіолект» та «ідіостиль» не тотожні, тому що ідіолект – це фундамент для формування ідіостилю автора. У широкому сенсі ми можемо описати ідіостиль як сукупність змістових і формальних мовних

характеристик, властивих творам одного автора, які формують відмінний від інших авторський спосіб вираження.

Індивідуальна образність мови художнього твору дозволяє говорити про ідіостиль письменника, який є предметом розгляду двох наук: лінгвістики та літературознавства. Кожен письменник використовує певний набір засобів – тропів, стилістичних фігур, фігур мови, типів висунення – для створення свого власного стилю. До компонентів ідіостилу можна віднести насамперед такі стилістичні засоби вираження, як метафори, порівняння, гіперболи, епітети тощо.

Перекладознавче прочитання поняття «ідіостиль» відповідає літературознавчому, але структура його ускладнюється дихитомією «ідіостиль автора» / «ідіостиль перекладача», вичленувати і розмежувати які можливо лише шляхом перекладознавчого аналізу тексту перекладу, ґрунтуючись на виокремлений з оригіналу елементах ідіостилу автора.

У свою чергу, превалювання ідіостилу перекладача над ідіостилем автора може призвести до якісних змін у структурі рецепції твору читачем-іноземцем, а також до зміни жанру твору, його стилістики тощо.

Відповідно, співвідношення ідіостилів автора та перекладача в художньому тексті відбивається на якості перекладу, його прагматиці, жанровій приналежності тощо, що вводить поняття «ідіостиль» до перекладознавчої проблематики, принаймні, у напрямках художнього та публіцистичного перекладу.

Література

1. Виноградов В. В. О языке художественной прозы. М. : Высшая школа, 1980. 340 с.
2. Дідух Х. І. Ідіостиль як відображення авторської картини світу. *Філологічні науки: Риторика і стилістика*. URL : http://www.rusnauka.com/15_NNM_2012/Philologia/2_111114.doc.htm
3. *Идиолект*. Вып. 1. Курск : Изд-во КГПУ, 2000. 92 с.
4. Кухар-Онишко О. С. Індивідуальний стиль письменника: генезис, структура, типологія. К. : Вища школа, 1985. 175 с.
5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля. К., 2006. 672 с.
6. Стельмах Б. Індивідуальний стиль як об'єкт лінгвостилістичних досліджень. *Вісник Уман. педуніверситету* : зб. наук. пр. Серія : «Філологія (мовознавство)». К. : Знання України, 2004. С. 228–233.
7. Томашевский Б. В. Теория литературы. Поэтика. М. : Аспект Пресс, 2001. 334 с.

ОСОБЛИВОСТІ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ АНІМАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ

Аудіовізуальний переклад – одна з наймолодших галузей перекладознавства. Завдяки великій популярності і поширеності кінематографічної та анімаційної продукції, вона знаходиться в епіцентрі уваги дослідників. Аудіовізуальний переклад, що має безліч синонімічних назв, таких як теле/відео переклад, кіно переклад, медіа переклад або екранний переклад, трактується як переклад вербального супроводу до відеоряду, що використовується на телебаченні, при перекладі фільмів та іншої аудіо-відео продукції [5, с. 12].

В якості основних видів аудіовізуального перекладу в даний час виділяють наступні:

- 1) Переклад для закадрового озвучення (*voice-over* або *half-dubbing*);
- 2) Переклад для субтитрування (*subtitling*);
- 3) Переклад під повний дубляж (*dabbing*).

При перекладі для закадрового озвучення (*voice-over*) оригінальна звукова доріжка не відключається, а тільки лише приглушується і залишається чутна. Перекладаючи фільм способом закадрового перекладу, перекладач практично не пов'язаний з візуальним синтаксисом аудіовізуального твору, а актор, який читає цей переклад, має найчастіше можливість прискорити темп мови. Закадровий переклад відрізняється від синхронного тим, що текст кінофільму обмежений часовими рамками, у перекладача є можливість заздалегідь підготувати монтажні листи, при перекладі кіно тексту відсутній ефект несподіванки, який є особливістю синхронного перекладу. При закадровому перекладі відбувається взаємодія трьох систем: систем мов, культур і кінотексту, і перекладачеві доводиться враховувати всі ці аспекти при виконанні роботи [4, с. 137].

Іншими словами, при закадровому перекладі перекладач стикається з мінімальною кількістю обмежень, і «войсовер» з точки зору теорії перекладу може розглядатися як один з різновидів синхронного перекладу. Однак, в останні роки візуальний синтаксис з'явився і тут. Це істотно ускладнило роботу перекладачів, які бралися за цей вид перекладу, вважаючи його нескладним.

Сьогодні візуальний ряд стає для перекладача закадрового озвучування більш важливим. Перекладач змушений враховувати всі досягнення останніх років щодо зміни планів, побудови монтажу і прискорення темпу подачі інформації глядачам [3, с. 145].

Переклад для двомірного субтитрування. Основна проблема для його перекладачів – стрімке зростання зовнішніх обмежень, таких як: необхідність поміщати переклад в обмежену кількість рядків і знаків, обумовлених міжнародними стандартами швидкості читання і відображення субтитрів на екранах; прив'язка зміни субтитрів до зміни планів в кадрі (це технологічно вкорочує і так обмежений час і простір перекладу).

Переклад для дублювання серіальних дитячих художніх та анімаційних творів та ігор. Існування штучних «світів» серіалів та ігор надає на цей тип аудіовізуального перекладу дуже серйозний вплив. Творці цих творів намагаються, щоб ігрова, імітаційна, відокремлена від реальності складова була максимально різноманітна, так як гра – основний засіб пізнання світу для цільової аудиторії.

Необхідно враховувати які особливості мови і мовотворення героїв зустрічаються протягом численних серій і сезонів, взаємини персонажів, передісторії героїв і їх «особистих досьє». Також, присутні обмеження, що накладаються візуальним рядом. Намагаючись здійснити переклад під дубляж серіальних дитячих творів не розуміючи зовнішню референціальну базу «світу серіалу», перекладач робить оглушливий провал [1, с. 200].

Переклад під повний дубляж (*lip-sync*). Головне завдання перекладача, що займається професійним дубляжем синхронізувати рухи губ і фонетичний образ перекладеного тексту. Перекладу оцінюють, аналізуючи, наскільки добре перекладач зміг «укласти текст в губи». При здійсненні переказу для дубляжу, перекладач створює текст заново, ґрунтуючись на паралельних смислових потоках, при цьому він здійснює видозміну цілісного семантичного цілого тексту і зображення в ситуації іншої мови та іншої культури.

Таким чином, переклад під дубляж є самим складним і дорогим видом аудіовізуального перекладу, тому використовується в більшості випадків закадровий переклад [2].

Література

1. Иванова Е. Б. Художественный видеофильм как текст и его. *Языковая личность: проблемы креативной семантики. К 70- летию профессора И.В. Сентенберг: Сб. науч. тр.* Волгоград: Перемена, 2000. 200–206 с.
2. Слышкин Г. Г. Кинотекст. Москва: Водолей Publishers, 2004. 153 с.
3. Шубенко Н. О. Аудіовізуальний медіатекст: специфіка, структура, властивості. *Культура і Сучасність*. К.: Міленіум, 2012. № 1. С. 145–149.

4. Orero P. Topics In Audiovisual Translation. John Benjamins Publishing Co, 2004. 225 p.
5. Palumbo G. Key terms in Translation Studies. Continuum, 2009. 222 p.

Сухенко М.С., студентка
Карпенкова Н.Ю., ст. викладач
Херсонський національний технічний університет

СКЛАДНІ РЕЧЕННЯ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ ГЕНРІХА МАННА «ВІРНОПІДДАНІЙ»

У німецькій мові, як і в будь-якій іншій мові світу, речення є центральним поняттям синтаксису. Спираючись на визначення поняття речення за І. Вихованцем та К. Городенською, складне речення – це поєднання предикативних одиниць, побудованих за відповідною структурною схемою, з метою функціонування як цілісна одиниця повідомлення [2, с. 194]. У німецькій мові розрізняють складносурядні й складнопідрядні речення, які можна розглянути на прикладах з роману Генріха Манна «Вірнопідданий».

Складносурядними реченнями у німецькій мові називають послідовність простих речень, поєднаних між собою сполучниками, комами чи крапками з комою [7]. Розрізняють єднальні, розділові, протиставні, обмежувальні, причинно-наслідкові, послідовні, допустові складносурядні речення. Єднальні складносурядні речення (*Kopulative*) встановлюють логічний зв'язок між його частинами і визначаються сполучниками *und, sowohl... als auch, weder... noch, nicht nur... sondern auch* або сполучними словами *auch, außerdem, ferner, zudem, überdies, ebenso, ebenfalls, gleichfalls* [6, с. 560]. Наприклад: “Fürchterlicher als Gnom und Kröte war der Vater, **und** obendrein sollte man ihn lieben.“ [5, с. 9]. Розділові (*Disjunktive*) виражають два альтернативні варіанти, між якими слід зробити вибір, і використовують сполучники *oder, entweder... oder* і сполучні слова *sonst, andernfalls*. У протиставних (*Adversative*) реченнях, друга частина заперечує факти, описані в першій, вживаючи сполучники *aber, doch, jedoch, sondern* і сполучні слова *dagegen, hingegen, indessen, vielmehr*. Наприклад: “Ihre zärtlichen Stunden nützte er aus; **aber** er fühlte gar keine Achtung vor seiner Mutter.“ [5, с. 11]. У обмежувальних (*Restriktive*) реченнях, друга частина обмежує факти першої сполучниками *doch, aber, allein, jedoch*; або сполучними словами *wohl... (aber), zwar... (aber), nur, indessen, freilich*: “Sie leugnete **zwar** weinend, solange es ging, ward **aber** überführt...“ [6, с. 561], [5, с. 350]. Причинно-наслідкові (*Kausale*) речення пояснюють підстави для фактів першої частини за допомогою сполучника *denn* або сполучного слово

nämlich: “**Denn** er ging in Versammlungen, er bekümmerte sich um die ganze Stadt.“ [6, с. 561], [5, с. 13]. Послідовні (*Konsekutive*) речення пояснюють наслідки першої частини за допомогою сполучних слів *also, daher, folglich, darum, deshalb, deswegen, demnach, somit, infolgedessen* [6, с. 561 – 562]. Наприклад: “*Sie sollten erfahren, mit wem sie es zu tun hatten; **daher** führte er einen Gedanken aus, der ihm schon beim Erwachen gekommen war:...*“ [5, с. 132]. Допустові (*Konzessive*) речення визначають наслідки, що суперечать умові першої частини, а сполучними словами слугують: *nichtsdestoweniger, trotzdem, dessenungeachtet, gleichwohl* [6, с. 562].

Складнопідрядне речення в німецькій мові є граматичною структурою, що складається з головного речення (*der Hauptsatz*) і одного або більше підрядних (*der Nebensatz*) [4]. Згідно з класифікацією, запропонованою Г. Гельбігом та Й. Бушем, складнопідрядні речення в німецькій мові бувають підметові, означальні, додаткові та обставинні [6, с. 422]. Підметові підрядні речення (*Subjektsatz*) виконують роль підмета й приєднуються до головного такими сполучниками й сполучними словами: *was, wann, dass, wer, wie, ob, wovon, wodurch* тощо [3]. Означальні (*Attributsatz*) виступають означенням для іменника головного речення. Вживаються відносні знаменники *der, die, das* [1]. Наприклад: “*Buck sah die Sympathien, **die** ihn hereinbegleitet hatten, zersprengt und abgestumpft, seine Kampfmittel unnütz verbraucht*“ [5, с. 182]. Додаткові підрядні речення (*Objektsatz*) слугують додатками для головного речення. Питання від головної до підрядної частини – *was?*. Частини з'єднуються сполучниками *ob, dass*, та сполучними словами *wer, wie, was, wo, wofür, womit, woher, wann*, наприклад: “*Jadassohn fand, **daß** der Zeuge anfangs, die Wirkungen seines Plaidoyers vorwegzunehmen...*” [1], [5, с. 184]. Обставинні підрядні речення (*Adverbialsatz*) виконують функцію обставини для головної частини і класифікуються за такими підвидами: часу, місця, модальні (порівняльні та обмежувальні), причини, мети, умовні, допустові тощо [6, с. 422]. Наприклад: “***Nachdem** er sich vergewissert hatte, daß Wolckow schon fort war, machte er seine Aufwartung.*“ – складнопідрядне речення часу (*Temporalsatz*) [5, с. 238]. Згідно класифікації В. Юнга, існує також такий вид підрядних речень, як присудкові (*Prädikativsatz*), які функціонують у ролі присудка для головного речення; вони вводяться словами *was* або *wie* [3]. Варто також згадати підрядні речення, які не виконують ніяких функцій для головного, лише продовжуючи його думку. Вони називаються супровідними реченнями (*weiterführende Nebensätze*). Автор роману Генріх Манн вдавався до побудови складних речень з різними видами зв'язку, поєднуючи сурядні й підрядні частини в одному реченні, тим самим збагачуючи й урізноманітнюючи мову художнього твору.

Отже, німецькі складні речення бувають складносурядними й складнопідрядними. Перший тип характеризується незалежністю частин, з яких складається та поділяється на сім підвидів: єднальні, розділові, протиставні, обмежувальні, причинно-наслідкові, послідовні, допустові. Другий характеризується наявністю головної частини та підпорядкованих їй підрядних, розрізняють шість видів: підметові, означальні, додаткові, обставинні, присудкові та супровідні. Обставинні речення також мають власну класифікацію за підвидами: речення часу, місця, модальні, причини, допустові, наслідку, мети. Приклади, узяті з роману Генріха Манна «Вірнопідданий», пояснюють широке використання складних речень у художній літературі, зумовлене їхнім розмаїттям та функціями.

Література

1. Бережна В. В., Пантелеєва С. В. [Електронний ресурс] / В. В. Бережна, С. В. Пантелеєва // Довідник старшокласника та абітурієнта / Німецька мова. Х.: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 336 с. – Режим доступу до джерела: <http://zno.academia.in.ua/mod/book/view.php?id=3330&chapterid=1080>
2. Вихованець І.Р. Граматика української мови: Синтаксис: Підручник / І.Р. Вихованець. – К. : Либідь, 1993. – 368 с.
3. CANOONET. Deutsche Worterbucher und Grammatik. [Електронний ресурс] – Режим доступу до джерела: <http://www.canoo.net/>
4. Das Satzgefüge im Deutschen. LingQ. [Електронний ресурс] – Режим доступу до джерела: <https://www.lingq.com/ru/lesson/das-satzgefuege-im-deutschen-268675/>
5. Heinrich Mann: Der Untertan. Frankfurt 2008
6. Helbig G., Busch J. Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht. Berlin und Munchen: Langenscheidt KG, 2001. 654 S.
7. Satzreihe. Wortwuchs. [Електронний ресурс] – Режим доступу до джерела: <https://wortwuchs.net/grammatik/satzreihe/>

Тесля В., студентка
Радецька С.В., к. пед. н., доцент
Херсонський національний технічний університет

АНАЛІЗ ТРУДНОЩІВ ЮРИДИЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Юридичний переклад має кілька особливостей, на яких слід наголосити, що і становить **актуальність** нашої статті. По-перше, юридичні документи зазвичай мають чітко визначену форму, яка має бути збережена

під час перекладу. Почасти саме сталість форми та стандартність багатьох частин тотожних документів дозволяє фахівцеві оперативно знаходити необхідну інформацію. По-друге, велика кількість сталих виразів (формулювань) у юридичних документах подекуди перетворює їх переклад на пошук і комбінацію їхніх відповідників іншою мовою (мовою перекладу).

Складність юридичного перекладу також обумовлюється:

- специфікою юридичної термінології і мови, тобто наявністю складних і заплутаних юридичних формулювань і кліше, дуже громіздкими і архаїчними фразами і оборотами;
- необхідністю володіння додатковими знаннями для досягнення адекватного перекладу (що у багатьох випадках вимагає юридичної освіти або обширних спеціальних правових знань у перекладача);
- високою ціною помилки, і таким чином, великою відповідальністю перекладача;
- комплексним характером, тобто зв'язаністю перекладу з супутніми юридичними послугами, такими як нотаріальне завірення перекладу і легалізація (апостіль), причому ці послуги надають не перекладачі, а нотаріуси та юристи, дії яких лежать поза сферою контролю перекладацьких агентств, що несуть відповідальність за результат.

У тому випадку, якщо нотаріусові не відома мова, на якій викладений документ, або мова, на яку потрібно перекласти документ, переклад може бути виконаний професійним перекладачем. У такому разі нотаріус завірить достовірність підпису перекладача на перекладі. При цьому встановлюється особа перекладача і особи, що представила документ на переклад. Слід пам'ятати про те, що нотаріус не завіряє правильність перекладу, оскільки він не зобов'язаний знати іноземні мови. Фактично, завірення підпису зводиться до постановки штамп, що засвідчує підпис, і внесення запису в реєстр нотаріуса, в якому заздалегідь повинно бути зареєстровано ім'я і номер диплома перекладача, що виконав переклад.

Узагальнюючи наше теоретичне дослідження стосовно труднощів перекладу юридичних документів треба зазначити, що для перекладу юридичних текстів украй важливі правильні написання імен власних. Додаткова складність юридичного перекладу пов'язана з тим, що відрізняється не тільки мова і стиль, але і сама правова система країн. Перекладач юридичних текстів повинен враховувати певні відмінності. Текст оригіналу побудований за правилами, встановленими нормативами його країни походження, і використовує відповідні формулювання. Текст перекладного документа повинен точно відображати зміст оригіналу і всі його юридичні тонкощі, але при цьому будуватися за правилами іншої

правової системи і керуватися іншими термінами. Великі труднощі в переклад юридичних документів привносять терміни. Це пов'язано з різноманіттям областей юридичного права і специфіки термінології кожній з них. Буває таке, що один і той же термін, що має одне значення в області цивільного права, в морському праві використовується для позначення абсолютно іншої реалії. Крім термінів, існують також юридичні кліше — фрази, що несуть в собі певний правовий сенс. Юридичний переклад таких фраз ще складніший, оскільки вимагає достатньо глибоких знань правової системи і грамотного підбору мовних конструкцій. Великою підмогою у виконанні юридичного перекладу виступає великий досвід роботи з текстами даної тематики.

Література

1. Михеев А.В. Общественно-политический перевод и современная английская риторика, вып.22. – Москва, 1987. – 438с.

Тітова О. В., студентка
Кудрявцева Н. С., д. філол. н., проф.
Херсонський національний технічний університет

ВІДТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО В КІНОПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ СЕРІАЛУ «СПІЛЬНОТА»)

Гумор є особливою формою міжмовної комунікації, тому посідає певне місце у житті кожної людини. Виконуючи розважальну, пізнавальну, виховну та комунікативну функції, гумор зближує людей, навіть з різних країн. Але, щоб така комунікація відбулася, при перекладі комічного потрібно докласти немало зусиль, включаючи використання перекладацьких прийомів і трансформацій, долаючи труднощі як культурологічного, так і лінгвістичного характеру.

Також певні речі залежать і від почуття гумору та обізнаності. Адже при перекладі потрібно розшифрувати те саме комічне в тексті оригіналу і надати йому нової мовної форми, яка має на меті відтворити гумористичний намір оригінальної фрази і викликати у реципієнта подібну реакцію [3]. Тому майстерно можна перекласти будь-який текст, але комічність оригіналу при цьому може не зберегтися.

Згідно з А. І. Абрамовим, в естетиці гумор є одним із видів категорії комічного, що у висміювальній формі виражає невідповідність певних соціально-культурних явищ, поведінки та дії людей, а також їх традицій і звичаїв, об'єктивного плину речей та естетичних ідеалів [4].

Багато визначних вчених досліджували комічне та теоретично його описували (Аристотель, Цицерон, І. Кант, А. Шопенгауер, Л. Карасьов, Б. Дземидок, А. Болдирева, В. Раскін, Т. Шульц, Дж. Салз, Г. Почепцов та ін.)

Різні мовностилістичні та художні засоби допомагають у створенні яскравого гумористичного ефекту. Приміром, В. Кухаренко та Б. Дземидок мають різні погляди на їх класифікацію, але в них можна прослідкувати певну спільність у видах та засобах створення комічного – це іронія, сарказм, сатира, каламбур, гра слів, метафори, порівняння, антитеза, оксюморон, пародія, гіпербола тощо. Також в комічному присутні певні мовні особливості (мовні маркери гумору, сатири, сарказму, іронії, трагікомічного), свою стилістичну та тематичну специфіку, особливі жанри та форми, інтенсифікатори комічного (стереотипні уявлення, асоціативні механізми) [2].

Відтворення комічного в кіноперекладі у нашому дослідженні ми розглядаємо на матеріалі американського ситкому «Спільнота», який транслювався на каналі NBC з 2009 по 2015 рік. За 6 сезонів своїм оригінальним стилем він завоював серця великої кількості фанатів та отримав позитивні відгуки від критиків [6].

Ми пропонуємо розглянути декілька прикладів відтворення комічного при перекладі серіалу з англійської на українську мову. Дуже вдало було локалізовано жарт перекладачем у цьому діалозі героїв:

Брітта свариться із батьком Абеда, Абед і Джефф стоять осторонь, а коли сварка досягає кульмінації, Джефф виражає намір її прокоментувати:

ДЖЕФФ: - "Ого, я вже шкодую, що не вліз у це." / "Ow, I can't believe I missed out on getting involved in this."

*БАТЬКО АБЕДА: - "Ідіть весту **X-фактор** і не чіпайте мого хлопчика." / "You go host **American Idol**, and you stop messing with my son."* [1; 5].

В оригіналі цього діалогу батько Абеда порівнює Джеффа з ведучим популярного американського співочого шоу *American Idol*, бо Джефф втручається у розмову під час її кульмінації, ніби ведучий. У перекладі на українську, *American Idol* було замінено на *X-фактор*, тому що це українське шоу є аналогом американського. Тобто, у даному випадку, ми вважаємо, що перекладачі вдало локалізували жарт та зробили його зрозумілим для українського глядача, який може не знати про таке американське шоу. Також, на нашу думку, *American Idol* можна було б замінити на *телешоу*, але цей варіант є більш узагальненим, тоді як *X-фактор* є конкретизацією та вдалим відповідником для *American Idol*.

А ось у даній ситуації, коли Декан коледжу має намір покарати Брітту за те, що вона зізналася у списуванні на тесті, гумористичний потенціал та сенс наголошеного у фразі Декана при перекладі втрачається. Декан Пелтон

хоче влаштувати справжній суд, тому називає місце зустрічі і прощаючись іде:

ДЕКАН ПЕЛТОН: "До зустрічі!" / "Dean you later." [1; 5].

В оригіналі у фразі декана має місце гра слів з таким типом прощання як *See you later*, а він змінює її на *Dean you later*, що показує його дивацтво та своєрідне почуття гумору, разом із цим знову наголошуючи на тому, що декан тут він, тому і прощання у нього таке. Також слід зазначити, що *See* та *Dean* на вимові мають схожий подовжений звук [i:] у середині слова. А в українському перекладі ця фраза перетворилася на звичайне *До зустрічі!*. Ми вважаємо, що у цьому випадку при перекладі потрібно було зберегти цю гру слів, використавши, наприклад, таку фразу як *Здеканимось пізніше!*, створивши її таким методом словотвору, як складання основ, склавши разом слова *зустрінемося* та *декан*. До того ж, при такому складанні іменників ми отримуємо унікальне авторське дієслово, яке б підкреслило комічність ситуації, характер персонажа та кмітливість і винахідливість перекладача.

Отже, підсумовуючи все вищесказане, ми дійшли наступного висновку. Якщо перекладач хоче максимально вдало відтворити комічність певного діалогу, ситуації тощо, йому доведеться задіяти весь свій тезаурус, до того ж «приправити» його винахідливістю, починаючи від підбору реалій та завершуючи вдаванням до різних методів словотвору.

Література

1. Спільнота. Movies Tape [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://moviestape.net/katalog_serialiv/komedii/2316-spilnota.html
2. Походня С. И. Языковые виды и средства реализации иронии / С. И. Походня. – Киев: Наукова думка, 1989. – 123 с.
3. Рожнева Е. М. Специфика перевода иронии и юмора с английского языка на русский / Рожнева Е. М., Вегнер В. В., Привалов П. Н. // Научные исследования и разработки молодых учёных. Филология и лингвистика. – 2009. – С. 124-128.
4. Философский словарь / А.И. Абрамов. ; под ред. И.Т. Фролова. – М.: Республика, 2001. – 719 с.
5. Community (Season 1) [Electronic resource] – Access mode: <https://www.amazon.com/Community-Season-1/dp/B002N7CTKM>
6. Community (TV Series) [Electronic resource] – Access mode: <https://www.imdb.com/title/tt1439629/>

СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ КІНОТЕКСТУ

Кіноіндустрія переживає період свого розквіту, відповідно, переклад у сфері кіно – один із найпопулярніших видів перекладу. В Україні постійно з'являються нові студії дубляжу та вдалі переклади фільмів, але комплексного дослідження кіноперекладу (КП) на вітчизняному ринку бракує. Причина цього може полягати в міждисциплінарному характері КП. Адже ґрунтовне вивчення цієї сфери вимагає тісної співпраці між дослідниками у сферах перекладознавства, літературознавства, культурології та мовознавства, соціології, психології, журналістики та кіномистецтва [2, с. 20].

Під поняттям “аудіовізуальний переклад/кінопереклад” ми розуміємо особливий вид перекладу, специфіка якого полягає у передачі змісту через слуховий та зоровий канали та різні види кодів синхронно з тим, що зображено на екрані [1].

Перекладаючи кінотекст, важливо не лише зробити фільм зрозумілим глядачеві, але і зберегти задум оригіналу, розкрити образи персонажів у заданому режисером стилістичному напрямі, передати засобами мови перекладу цілісний твір, не допустити порушення його впливової сили. Тобто перекладач має враховувати всі фактори, необхідні для відтворення оригінального задуму автора.

Матеріалом нашого дослідження слугував кінотекст «*The Chronicles of Narnia: The Lion, the Witch and the Wardrobe*», що постає екранною версією однойменного твору жанру фентезі К.С. Льюїса. «Хроніки Нарнії» дивують оригінальністю і барвистістю образів, ніби підтверджують, що простір льюїсовських казок дійсно живе в одному з світів, в який існують двері. Головним творчим джерелом, на думку К. С. Льюїса, – це уява, що є зв'язком людини з Творцем. Льюїс був достатньо уважний до своєї аудиторії і дбав про те, щоб слова досягли як розуму, так і серця [3, с. 74].

Вивчаючи особливості перекладу дитячих літературних творів, слід зазначити особливу роль звуконаслідування. Як відомо, дітям подобаються вся можливі варіанти ономотопії, використання подібних слів автором або перекладачем приковує їх увагу та сприяє зануренню у казковий світ.

І ще слід додати саме про субтитрування, адже переклад з субтитрами є найбільш вивченим з теоретичної точки зору. Цей переклад є скороченим перекладом кінодіалога, який відображає його основний зміст, і супроводжується друкованим текстом відеоряду фільму в його оригінальній версії. Цей текст орієнтований на візуальне сприйняття. На сьогоднішній

день це досить популярний вид перекладу фільмів для прокату, так як багатьом людям саме субтитри допомагають вивчати іноземну мову [4, с. 10].

У кіноперекладі висунуті досить складні, але в той же час цікаві професійні завдання, він являє собою величезне поле для творчості. Важливість кіноперекладу важко переоцінити, адже в нашу епоху кіномистецтво повільними, але впевненими кроками заміщає літературу.

Таким чином, для якісного перекладу художніх фільмів перекладачеві необхідно чітко розуміти авторську ідею і передати її з усіма нюансами вихідного тексту зі збереженням індивідуального стилю автора. Автори кіноперекладів, будучи обмеженими в часі, схильні дотримання гри слів, реалій тощо, і кінотекст адаптується, а не перекладається. Перекладач має володіти не тільки знанням двох мов, а й двох культур, тому пошук шляхів і стратегій відтворення культурно значимої інформації і становить перспективу подальшого дослідження.

Світ фентезі передбачає, що в ньому немає нічого неможливого. Зрозуміло, події і вчинки героїв повинні вкладатися в логіку твору, але сама вона не має обмежень і залежить тільки від волі автора. Практично будь-яка подія може бути пояснена, наприклад, за допомогою магії, або зовсім залишитися без пояснення; письменник одночасно деміург і *deus ex machina*. Казковий світ, навпаки, існує в набагато більш строгих рамках і жорстко дотримується своїх законів, підпорядковуючи їм навіть автора. Всі чудеса тут мають початок і межі могутності.

Таким чином, К.С. Льюїс успадковує традиції англійської літературної казки. У Нарнійському циклі ми зустрічаємо характерні для цього жанру психологізм, гумор, гру слів, побутові деталі і т.д. Як і попередники, Льюїс на рівних спілкується з дитиною-читачем, і адресує свої книги в першу чергу дітям - чого не можна сказати про фентезі, літератури швидше для дорослих або, принаймні, юнацтва. Авторський підхід до створення світу, вибір героїв, специфіка використання фольклорних і міфологічних мотивів також однозначно вказують на те, що «Хроніки Нарнії» продовжують і розвивають традиції Р. Кіплінга, К. Грехема, А. Мілна і інших авторів початку ХХ ст. - «золотого століття» англійської дитячої літератури.

Література

1. Акопова А.А. Образ и художественный перевод. Ереван: Издательство АН АрмССР, 1985. 149 с.
2. Александрук І. В. Твори жанру фентезі у світлі теорії можливих світів. *Літературознавчі студії*. К. : ВПЦ Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, 2008. Вип. 21. Ч. 1. С. 17–24.

3. Жаданова Т.В. Метафоричність мови К.С. Льюїса у “Хроніках Нарнії”. *Іноземна філологія*. Львів : Вид-во ЛНУ, 2007. Вип. 118. С. 71 – 76.
4. Кошелєв С.Л. Философская фантастика в современной английской литературе (романы Дж.Р.Р. Толкина, У. Голдинга, К. Уилсона 50-60-х гг.): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.01.05 / МГУ. М., 1983. 16 с.

Шилова О.Р., студентка
Подвойська О.В., к.філол.н., доцент
Херсонський національний технічний університет

ПРОБЛЕМА НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ НАЗВ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ: ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ТА ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Сьогодні, коли у світі кіноіндустрії панує жорстка конкуренція, адекватний переклад назв фільмів є надзвичайно важливим. Кінематограф – це одна з найпопулярніших і водночас наймолодших галузей мистецтва. Щороку в прокат виходить велика кількість зарубіжних фільмів, а кіноіндустрія в Німеччині стрімко розвивається. Переклад назв фільмів, у першу чергу, виконує атрактивно-рекламну функцію і стає «візитною карткою» будь-якого фільму. Глядач за назвою вирішує своє відношення до кінокартини, тому вміння правильно перекласти назву — надзвичайно важлива задача. За даними досліджень психологів, 80% кіноглядачів звертають свою увагу на ефектний та яскравий заголовок і лише потім на опис сюжету [5, с. 2]. Зважаючи на це, сьогодні, переклад назв фільмів проходить через відділ маркетингу і повинен відповідати принципам реклами, щоб заохотити глядача на перегляд саме цієї кінокартини.

В сучасній лінгвістиці існує термін «фільмонім», який запропонували О. В. Книш та О. О. Димова для позначення назв кінофільмів. За думкою О. В. Книш, "фільмонім – це висловлювання, що репрезентує ситуацію, змодельовану фільмом, її вербально закодованом чином" [4, с. 10]. Проблема його перекладу полягає в умінні перекладача не лише безперечно володіти іноземною та рідною мовами, але й зважати на лінгвістичні фактори, мати багату фантазію та творчі здібності, щоб донести до аудиторії загальний зміст картини, надати інформацію про жанр і зацікавити його подивитися кінофільм [2, с. 2].

Порівняльний аналіз фільмонімів німецьких художніх фільмів та їх перекладу на українську мову дозволяє нам говорити про те, що при роботі з назвами фільмів перекладачеві необхідно адаптувати «створений в

іншомовній дійсності текст в україномовну культуру та звернути увагу на мовні, когнітивні та ціннісні установки масового адресата» [1, с. 32].

Для перекладу фільмів використовують такі перекладацькі прийоми:

1) буквальний переклад;

2) лексичні та граматичні трансформації: транслітерація, калькування, транскрипція, смислова заміна, адаптивний переклад, додавання або вилучення, цілісна заміна назви.

Буквальний переклад вважають найпростішим видом перекладу, але він вживається дуже рідко, через те, що норми мов оригіналу та перекладу різняться у лексичному та граматичному аспектах. Основними вживаними прийомами вважають лексичні перекладацькі трансформації: транслітерацію, калькування і транскрипцію. Зазвичай, до такого перекладу звертаються, коли назва містить в собі неперекладні лінгвокультурні реалії. Так, за допомогою транскрипції або транслітерації можна перекласти географічні назви, власні назви, найменування виробничих компаній, бізнес-організацій, журналів, об'єктів культури, тощо, які не мають фіксованих еквівалентів у мові перекладу. Наприклад: фільм «*Der Himmel über Berlin*» був перекладений «*Небо над Берліном*», а картина «*Berlin Alexanderplatz*» - «*Берлін Александерплац*». Головним правилом, яке необхідно зберігати при транскрибуванні таких назв, є пристосування кінцевої лексичної одиниці до звукових характеристик мови перекладу.

Адаптивний переклад використовують, коли не всі елементи назви можна зберегти, а найбільш вдалий варіант заголовку для прокату кінокартини потребує внесення часткових змін. Як зазначає Н. В. Бочарникова, такий переклад використовують для «підвищення комерційної привабливості матеріалу перекладу та збільшення попиту на художню продукцію». Основними прийомами адаптивного перекладу є лексико-семантичні зміни, а саме додавання, вилучення та заміна слів. Додавання характеризується тим, що в тексті перекладу збільшується кількість слів, вилучення – зменшенням кількості лексем та заміна. У процесі перекладу заміні можуть піддаватися як граматичні одиниці – форми слів, частини мови, члени речення, типи синтаксичного зв'язку, так і лексичні, у зв'язку з чим можна говорити про граматичні і лексичні заміни. Крім того, заміні можуть піддаватися не лише окремі одиниці, а і цілі конструкції (так звані комплексні лексико-граматичні заміни. Ці прийоми вживають, щоб не порушувати норми української мови або для точнішого розуміння інформації, що міститься в заголовку, або ж для підсилення атрактивної функції фільмоніму. Так, наприклад, назва фільму «*Krabat*» передається українською, як «*Крабат. Учень відьмака*».

Також назви фільмів можуть містити власні назви, пов'язані з етносом і культурою іншого народу і невідомі адресату перекладу [6, с. 73].

Українському глядачу така назва може бути не зрозумілою, тому перекладачу необхідно використовувати контекстуальне розширення, наприклад, використовуючи перекладацьку трансформацію додавання: «*Orly*» - «*Аеропорт Орлі*».

Вилучення слів або виразів можуть бути викликані «особливістю мови оригіналу, стилю перекладу, тавтологією або розбіжністю в національних традиціях обох культур [3, с. 224]». Наприклад, кінофільм «*Wir wollten aufs Meer*» був перекладений «*В море!*» з вилученням компонентів фільмоніму для того, щоб зробити його більш лаконічним, атрактивним завдяки формулюванню у виді гасла, спонукання, але водночас і відобразити головну думку фільму.

Цілісна заміна назви – це найважчий спосіб перекладу. Його застосовують, коли ціллю є перейменувати фільм за допомогою смислового розвитку, пристосувати його до реалій мови перекладу. Така стратегія адаптації використовується, коли початкова назва картини не може бути збережена навіть частково. Новий варіант повинен не лише правильно охарактеризувати фільм, але і зробити це в доступній та привабливій формі для глядача. На практиці перекладу назв художніх фільмів така трансформація реалізує виключно комерційну функцію, важливість миттєво привернути увагу реципієнта, викликати інтерес. Так, наприклад, картина «*Poll*» була перекладена як «*Щоденники Оди*». Така назва розгорнуто зображає сюжет картини та дозволяє «продати» фільм глядачу, тому що буквально перекладена назва «*Голова*» або «*Тім'ячко*» не особливо розкриває основну ідею фільму, а тому і не особливо викликає бажання подивитися картину. Також фільм «*Wir sind die Nacht*» дослівно перекладається як «*Ми – ніч*», але така назва навряд чи була успішною для фільму жахів, тому в українському прокаті фільм вийшов під назвою «Смак ночі», тим самим додавши до назви дещо загадкове та містичне.

Отже, в теперішніх реаліях, перекладачі все частіше використовують не лексичні, а прагматичні варіанти перекладу фільмонімів, тому що основною задачею стали адаптація до реалій життя глядача, бажання «продати» фільм глядачу, тому що саме від привабливого заголовку фільму залежить його подальший успіх у широкій аудиторії, а це означає міжнародний успіх та касові збори. Останнім часом дослівний переклад втрачає свою актуальність, а на перше місце стає лінгвокультурна адаптація. Метою перекладача є передати значення назви фільму близько до оригіналу, не втративши при цьому вираження основні ідеї тексту.

Література

1. Бочарникова Н. В. Дезорієнтуючий переклад назв як явище комерційної адаптації. Вісник Челябінського державного ун-ту, 2011. №25 (240). С. 32
2. Вединеєва В. В. Переклад назв англійських та німецьких кінофільмів з англійської та німецької мов. Стратегії адаптації. М., 2012. С. 2-3
3. Виноградов В.С. Вступ до перекладознавства (спільні та лексичні питання). М.: Видавництво університету загальної і середньої освіти РАО, 2001. 224с.
4. Книш Е. В. Найменування кінофільмів як об'єкт ономасії (Текст) /Актуальні питання російської ономасії. Київ, 1988. С. 10

СЕКЦІЯ № 3

**ІНОЗЕМНІ МОВИ ЯК МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО
СПІЛКУВАННЯ**

АНГЛІЙСЬКА МОВА ЯК МОВА ВСЕСВІТНЬОЇ МОРСЬКОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ЇЇ МОЖЛИВІ КОНКУРЕНТИ

For today English is the international language, politics use it on the world sessions, enormous amount of agreements and contracts are provided by means of it. For real English takes the leading position on the world stage, and of course he didn't pass by the maritime sphere. Communication between ships, filling the documents, picking of new employees are also conducted by English. It's worth to mention about regular appliance of various languages to be implemented on the fleet instead of English. The main aim of our article is to define peculiarities of English, and why this language was chosen as international, also we will provide the comparative characteristic between English and other IMO languages.

For the start we would like to analyze the essential parts of English studding process and the difficulties that seafarers can face. The second point is to draw your attention on investigating of other languages, and why they may be more preferable. In conclusion we will point to the language which may take the leading place in maritime communication.

In your opinion there are three main pluses in studding English : [1, c.17]

1. Relative ease while studding
2. High prevalence of Anglophone environment
3. The grammar and time patterns are logical basic and understandable

As far as we are concerned the main problem is increasing amount of maritime courses without license where teachers are not familiar with maritime specialty. Thus applicants competency decreasing to uncompetitive level. Except English, Chinese, German, Spanish and French are commonly used in maritime sphere. We are going to compare the English German and Chinese, as we suppose these two languages may be the main competitors.

Efforts of German[4, c. 61]:

1. Rapid growth of German companies where the communication on that language great demand of
2. Lack of soundless combinations

Negative sides of German:

1. Puzzled pronunciation
2. Rude and sharp speaking

Positive sides of Chinese[3, c.38]:

1. As scientists suppose, all the efforts for studying Chinese should have payback in longer term through contracts and agreements. This makes Chinese convenient for crewing agencies.

2. Fast expansion and development of Chinese-speaking environment.
3. Easy grammar patterns with no prefixes, suffixes and inclinations

The principle drawback of Chinese is the fact that there are four tones (Four main and one toneless sound) as well as difficult-to-learn alphabet for a European applicant.[3, с.41] Thus, we reach the conclusion that English takes the leading position in world maritime communications. Nevertheless owing to the fast expansion of the Chinese-speaking environment, the Chinese language at some point of time may drive it out sufficiently.

Література:

1. Бурлак С. А., Старостин С. А. Сравнительно-историческое языкознание. М.: Издательский центр «Академия», 2005. 432 с.
2. Ruhlen M. A Guide to the World's Languages. Arnold; y First printing edition, 1987. 480 p.
3. Завьялова О.И. Большой мир китайского языка. 2-е изд. М.: Восточная книга, 2014. 320 с.
4. Ольшанский И.Г. Лексикология, современный немецкий язык. Академия, 2005. 416 с.

Burkovskiy A., cadet
Ohorodnyk N., PhD, Associate Professor
Kherson State Maritime Academy

INSTALLING SCRUBBER AS AN INNOVATIVE SOLUTION TO ADHERE TO IMO 2020 STANDARDS

Introduction. Under the International Maritime Organization, or the IMO regulation the amount of sulphur in fuel oil used on board ships – which was 3.5% m/m (mass/mass) – is limited to 0.50% m/m from 1 January 2020. Until now, ocean vessels burned a more cost-effective bunker fuel. Bunker fuel is the by-product of other high-grade fuels being extracted from crude oil, such as petrol and diesel.

It's no matter of fact, that a new rule significantly reduces the amount of sulphur oxides (SO_x) coming from ships. Such a sizable reduction in harmful emissions will undoubtedly provide a positive ecological impact on the world. Above all, it will have health and environmental benefits for people living in port cities or close to ports and coasts.

It should come as no surprise, that the cost of cleaner and more refined fuel is higher. So, there are several options for shipping companies nowadays:

- the first option is to simply burn cleaner premium fuel;

- the second one is to install scrubbers, which clean the exhausts and remove harmful substances, in order to continue using bunker fuel;

- the third option is to convert ships, allowing the use of liquid natural gas.

Using scrubbers or Exhaust Gas Cleaning Systems (EGCS) is considered to be an innovative and effective way for reducing sulphur oxides emissions from ships and implementing pollution control.

Main part. Scrubbers have been developed to treat exhaust gases from engines, auxiliary engines and boilers, onshore and onboard marine vessels, to ensure that no damage is done to human life and the environment by toxic chemicals.

Most scrubbers are cost-effective, fuel-efficient and easy to use. The vessel crew can learn to operate EGCS in a short training period. The working cycle of scrubbers is presented by three steps:

- 1 – exhaust gas is sprayed with sea water to wash out sulphur oxide;

- 2 – sulphur in the exhaust gases dissolves in the process water;

- 3 – wash water is treated and monitored [1].

According to its principle of operation the given type of scrubbers is defined as a wet scrubber because it uses water to remove sulphur dioxide from exhaust gasses. The success result is possible by eliminating toxic agent from exhaust gases through a wet filter.

Wet scrubbers may be different depending on the scrubbing liquid used:

- *Open loop scrubbers* are the most frequently used at open sea. They use the seawater (process water) which is directly discharged back to sea when complying fully with the IMO regulation.

- *Closed loop scrubbers* work with fresh water or sea water which is continuously re-circulated. The closed loops are used at zero discharge areas.

- *Hybrid scrubbers* can run in both *Open* or *Closed* loop mode. The process water is either re-circulated or directly discharged back to sea.

Nowadays between 2,300 and 4,500 ships have already installed scrubbers to meet the regulations on low-sulphur fuel instead of buying the more expensive clean fuel or converting ships for liquid natural gas [2].

Using EGCS technology has its advantages and disadvantages. Among the major advantages, mentioned by experts, are: handling flammable and explosive dusts with little risk; providing gas absorption and dust collection in a single unit; cooling of hot gases; corrosive gases and dusts neutralization as well as its compactness and modifiability into existing collection systems.

There are also some disadvantages to be rectified for providing efficient operation: high corrosivity, inability to recycle collected contaminated particles, need for freeze protection, expensive sludge disposal, and need for makeup water to replace purged liquid and disposed sludge [1].

Fitting out vessels with open-loop scrubbers still remains doubtful because they release pollutants back in the sea after turning the sulphur dioxide into sulphur acid. At the same they are more preferable as they are very easy to install, require less maintenance and don't require storage for waste materials.

To answer the key question whether to use scrubbers or to switch to more expensive compliant fuels some operational experience is required. If it is later discovered that scrubbers in fact cause harm to the marine environment and EU decides to ban scrubber usage, it may result that companies have just wasted millions of dollars. Currently the use of open-loop scrubbers is approved by the IMO. It considers them as an alternative appliance to be fitted on a ship for reducing SOx in fuel oil used on board.

Conclusion. Technical benefits of scrubbers provide the opportunity to reduce using heavy fuel oil on ships and protect environment from chemicals significantly. But to achieve full compliance with IMO regulation the EGCS technology must keep to strict guidelines for wash water discharge.

References

1. Енциклопедія суднової енергетики [Текст] : підручник / В. М. Горбов ; Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. – Миколаїв : НУК, 2010. – 624 с.
2. IMO 2020 Low Sulphur Regulation // [Електронний ресурс]. – 2019. – 09 October. – Режим доступу до джерела: <https://www.cma-cgm.com/news/2767/imo-2020-low-sulphur-regulation>

Dmytro Bushynkin, cadet
Iryna Krasnovska, supervisor
Kherson State Maritime Academy

HISTORY OF INNOVATIONS IN LIFE-SAVING APPLIANCES

Introduction. “The sea does not forgive mistakes” - a battered but truthful saying. At the same time, everyone knows that it is human nature to make mistakes. And on the high seas, mistakes can lead to grave consequences, the most dangerous of which are tipping over a yacht and dropping a person overboard. If someone happened to be in clothes in the water, he knows very well how wet clothes fetter movement, taking away all his strength, and after a while he begins to literally pull to the bottom.

In just ten minutes, a person who has found himself overboard in wet clothes and without individual means of salvation is so weak in the fight against rolling waves that he can't just stay on the water, let alone climb on board the yacht. And this is without taking into account the fact that the temperature of sea water can

be low and in a few minutes can lead to thermal shock from hypothermia and loss of consciousness. According to statistics, more than 90% of deaths at sea occur due to neglect of rescue equipment on the water. Therefore, according to the Maritime Register, any ship is required to have on its board individual rescue equipment in an amount corresponding to the number of crew members and passengers. Small vessels, in particular yachts and boats of all classes, are no exception. Today there are a large number of various individual life-saving appliances of various designs: lifebuoys, vests, bibs, lines [1].

Main body. *Life jackets*

Napoleon Eduard Guerin's life jacket, patented in November 1841 in the United States, was a very relevant invention, since the start of the use of steam engines on ships led to a real boom in commercial shipping. The number of accidents in the oceans has increased. To reduce the number of casualties on the water, the US Congress in 1852 ordered all ships to be equipped with life jackets at the rate of one life jacket per passenger. These requirements are relevant to this day [3].

Currently, from the variety of existing types of lifejackets, two types can be distinguished: inflatable lifejackets and lifejackets with solid filling. Each of these types has its advantages and disadvantages, but human life often depends on the correct choice of a life jacket. How to make this choice? Let us consider more closely all the options.

The difference between an inflatable lifejacket and a hard-filled lifejacket: an inflatable lifejacket has at least two separate chambers that inflate automatically when immersed in water, an inflator is manually driven in one motion. He also has a nipple for pumping the vest with his mouth. In the event of damage to one chamber, the buoyancy and stability of the vest are preserved. Inflatable vests are not large in size and take up little space during storage, but this “plus” on the one hand is a “minus” on the other, and puts forward additional conditions for their storage that must be strictly observed.

Hard-filled life jackets are now equipped with whistles and signal lights in order to give acoustic signals during the day and optical signals at night.

The inflatable vests, like the hard-filled life jackets, are equipped with flashlights, whistles or other signaling devices, for example small torches, which produce orange-colored smoke when burning, red rockets that can be lit directly by hand, powder, which colors the water in a bright color, etc. To facilitate the search work of the rescue teams, vests and bibs, which previously had white or gray color, are now painted in bright orange color, as experiments have established that this color is most striking.

Life buoys

The time of the appearance of new products in the field of individual means of salvation dates back to the Renaissance and is associated with the name of the

great inventor Leonardo da Vinci. The Italian, who created the projects of a submarine, tank, parachute, simply could not ignore such a topic as means of saving sailors. It is attributed to him the invention of the most famous means of salvation on water - a lifebuoy. A sketch of the device, exactly resembling a modern lifebuoy, was created by him about the years of the beginning of the Spanish colonization of America, also known as the conquest. True, Leonardo did not leave a detailed description of his circle, so we do not know what it was supposed to be made from. Alas, Leonardo has to speak about the invention in the subjunctive mood, and in fact many of the lives of sailors it would have saved up to the twentieth century, if it had been taken into service in the Renaissance [3].

The modern lifebuoy, according to GOST, has an internal diameter of 44 cm, an external diameter of 68 - 76 cm, and a mass of 4.5 - 7 kg. It is made in the form of a torus ("donut") with a sheath of polyvinyl chloride and an inner filling of polystyrene foam, cork, polyurethane, etc. The main thing is compliance with buoyancy standards: it must keep a cargo weighing 14 kg afloat for a day. According to the register, yachts less than 30 m long must have a minimum of two lifebuoys, and a length of more than 30 m - at least four. Their color can vary, but, nevertheless, be noticeable on the surface of the water: red, orange, with two to three white stripes. Often the circles are equipped with handguarrails, for which several people can hold. To lift those who have fallen overboard, the circle is attached to the yacht with a strong cable.

Lifeboats

January 30, 1790 in North America on the Tyne River was tested the first ever specialized coastal-based specialized lifeboat. The long small ship was about 10 meters. The experience of using the first lifeboat turned out to be positive and by 1839 more than 30 coastal stations of the British Isles were equipped with similar boats. And the original boat itself was assigned to the coast station at the mouth of the Tyne River, and for forty years of its "career", thanks to it, hundreds of human lives were saved.

The relevance of lifeboats and dinghies has not decreased in our time. Today, the safety of people who have gone to sea is guarded by a several special devices and devices, from dividing a vessel into bulkhead compartments to equipping it with lifeboats and an emergency radio transmitter giving a distress signal. The presence of each of them on board the vessel is mandatory.

The large open lifeboats are equipped with an engine that is driven either manually through a crank mechanism or from a diesel engine. Recently, many lifeboats of new types have appeared. All of them are distinguished by modern forms, have a closed room for the victims and are equipped with a mechanical drive. Some boats are made of fireproof materials.

Lifeboats are placed under the davits. On older ships, boats were suspended from davits that rotated manually. This design can still be found on large training

sailing ships. In order to lower the boats into the water, you need to turn the davits alternately in the direction of the arrow, and the boat will be on the other side of the side. By slowly etching the hoists, the boat descends into the water. From the steel hoop holding the davits, hanging pendants with musings hang down. Passengers of the boat hold on to them when launching the boat or during an emergency launch into the boat from the deck of the boat and lifting from the boat to the deck.

Large and heavy lifeboats are attached to davits, which are rotated overboard using mechanical devices. One of the descent methods is by turning the davit down to the water by means of a cable wound around a drum that is driven by an electric motor. Another way is that the davit is rotated with a spindle driven by a crank mechanism.

For large and heavy boats, davits are used, sliding on casters on special guide beds. On ships with a large number of crew members and passengers (passenger ships, passenger sea ferries, fish processing vessels, etc.), lifeboats are placed in a row along the entire upper deck, as shown in the figure above to the right. In this case, a common boat winch is used for two adjacent lifeboats.

Life rafts

Another group means of salvation is the raft. The rafts are stocked with fresh water and food supplies, medicines and alarms. Rafts, along with lifeboats, serve as additional rescue equipment (warships are an exception). There are rigid and inflatable liferafts. Rigid life rafts are equipped with air boxes. As a rule, a canopy of water-repellent fabric is stretched over the floating base to accommodate the injured. Hard rafts are thrown overboard. Victims from the water climb onto the raft. Inflatable rafts are stored on board in special packaging that looks like a capsule. After being thrown into the water, the rafts are inflated automatically. In this case, the victims must also climb onto the raft from the water. Sometimes on passenger ships it is possible to inflate the raft on the deck, put people there and only then launch it.

Other LSA

A hydrothermal suit is a protective suit made of waterproof material designed to protect the human body from hypothermia in cold water. It should cover the entire body of a person, except the face. Hands should also be closed. In the area of the legs, he should have a device for bleeding off excess air. In certain cases, the thermal suit may be a life jacket (if it is inflated) or used in conjunction with a life jacket.

A heat shield is a bag or suit made of a waterproof material with low thermal conductivity. It should cover the entire body of a person with a life jacket on, with the exception of the face, to work within the air temperature from +20 to -30° C [2].

Conclusion. Summarizing all of the above, we can conclude that life-saving appliances were, are and will be useful for a wide variety of cases. The development of mankind has created more risk factors for people, thereby improving life-saving equipment in order to minimize damage and injuries. Progress in the development of life-saving appliances keeps pace with the times, which allows people with various professions, mainly sailors, to perform their work more efficiently and safely for themselves and others.

References

1. Как устроены морские суда [Электроний ресурс]. – Режим доступа до джерела: <http://www.seaships.ru/resque.htm>
2. Морская библиотека [Электроний ресурс]. – Режим доступа до джерела: <http://sea-library.ru/bezopasnost-plavaniya/218-klassifikacija-spasatelnyh-sredstv.html>
3. Эволюция индивидуальных спасательных средств [Электроний ресурс]. – Режим доступа до джерела: <http://sailroad.ru/article/evolyuciya-individualnyh-spasatelnyh-sredstv>

**Gaitanzi Oleksandr, student
Barzii Y.V., teacher
Kherson State Maritime Academy**

EFFECTS AND SOLUTIONS OF MARINE POLLUTION FROM SHIPS

The effects of marine pollution are enormous, ranging from impairment of surface water quality, disruption of aquatic growth, and reduction of amenities, affecting the health of man. It is a proven fact that the marine industry amasses millions of tons of garbage and waste products from day to day operations each year causing massive marine pollution. Shipping industry, which is wholly accountable for the marine and cargo transportation, is one of the potent sources for pollution at sea. With over 70% water covering our planet, marine industry is booming each passing day. With such rapid industrial growth, the marine ecological system is bound to get perturbed by unwanted issues such as those of the marine wastes and effects of marine pollution. Marine waste and the associated garbage have been proclaimed as being majorly responsible in polluting the world's oceans:

Release of oil and chemicals through accidental spills and operational discharges;

Transfer of invasive alien species through ballast water and on ship hulls;

Release of biocides from toxic chemicals used in antifouling paints;

Dumping of waste such as garbage and sewage;

Air pollution through emission of sulphur dioxide, nitrogen oxides, and carbon dioxide;

Physical and other damage through dropping of anchors, noise and wave disturbances, and striking of whales and other marine mammals;

The environmental consequences of oil spills are difficult to take into account as oil pollution disrupts many natural processes and interactions, significantly alters the living conditions of all living organisms and accumulates in biomass. Oil is a product of long-term decay and very quickly covers the water surface with a dense layer of oil film, which prevents access to air and light. Ten minutes after one ton of oil is in the water, an oil slick is formed with a thickness of ten mm. Over time, the thickness of the film decreases to less than one millimeter, while the slick expands. One ton of oil can cover an area of up to twelve square kilometers. Further changes are caused by wind, waves and weather. The slick usually drifts by the will of the wind, gradually disintegrating into smaller slicks, which can travel considerable distances from the spill site. Strong winds and storms accelerate the film's dispersion.

The International Petroleum Industry Environmental Conservation Association indicates that there is no one-time mass death of fish, reptiles, animals and plants during disasters. However, in the medium and long term, the impact of oil spills is extremely negative. Spills hit organisms in the coastal zone hardest, especially those on the bottom or surface. [2] Birds that spend most of their lives on water are most vulnerable to oil spills on the surface of water bodies. External oil pollution destroys plumage, confuses feathers and irritates eyes. The death is the result of exposure to cold water. From medium to large oil spills usually cause the death of 5,000 birds. The eggs of birds are very sensitive to oil exposure. A small number of certain types of oil may be sufficient to kill during the incubation period.

The wreck of the "Torrey Canyon" tanker in March 1967 near the Land's End in Britain. According to calculations, then about 106 thousand tons of oil got into the sea. The wreck of the tanker "Amoko Cadiz" on the Breton coast of France in 1978, which occurred due to a tanker engine failure, which crashed on a rocky shore. Thousands of migratory birds were killed. In 1989, the "Exxon Valdez" tanker ran aground in the Alaska region, and an oil slick caused by a spill of nearly 11 million gallons about 50,000 tons of oil stretched 1,600 km along the coast. In a criminal case alone, the court ordered the owner, the ExxonMobil oil company, to pay the state of Alaska \$150 million, the largest environmental fine in history.

The ocean remains a place of large and small ecological disasters associated with the transport of extremely dangerous goods. This was the case with the "Karen B.", which carried 2000 tons of toxic waste, and the "Akatsuki Maru",

which carried a large shipment of radioactive plutonium from Europe to Japan for processing [2].

The main solution is MARPOL. The International Convention for the Prevention of Pollution from Ships is the main international convention covering prevention of pollution of the marine environment by ships from operational or accidental causes.

The Convention includes regulations aimed at preventing and minimizing pollution from ships - both accidental pollution and that from routine operations - and currently includes six technical Annexes: [4]

Annex I Regulations for the Prevention of Pollution by Oil

Annex II Regulations for the Control of Pollution by Noxious Liquid Substances in Bulk

Annex III Prevention of Pollution by Harmful Substances Carried by Sea in Packaged Form

Annex IV Prevention of Pollution by Sewage from Ships

Annex V Prevention of Pollution by Garbage from Ships

Annex VI Prevention of Air Pollution from Ships

References

1. <https://www.marineinsight.com/environment/marine-pollution-by-ships-tips-for-reducing-recycling-waste-at-sea/>
2. <https://ru.wikipedia.org/wiki/>
3. https://wwf.panda.org/our_work/oceans/problems/shipping/
4. <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

Demchenko K.V., student
Honcharenko N.V., teaching assistant
Kherson National Technical University

IMPROVING YOUR ENGLISH BY WATCHING MOVIES

English students have a great advantage over students of other languages. Movies that interest translators are filmed in Hollywood, and translators work with them by adding subtitles. But many would agree that finding your favorite movie with English subtitles through search engines – in good quality and without annoying ads – is a tedious business! Recently, a tried-and-true site for this has appeared – english-films.com It has a large number of films of various genres. The catalog presents both classic films and the latest blockbusters. The range of films is updated daily. All films are of excellent quality and are shown without annoying ads – which is quite sufficient for both English practice and a good time!

So, if you know English and love movies – why not just watch movies in English? You can have fun and learn a lot of English at the same time. English-language films are much better in the original, because in the original version, the actors' voices are real. Everything is just like the director imagined. Further, the English spoken in the original movies is very natural. It's also very close to what you'll hear through observing actors in films, you might not only be able to learn new words, but also you will also better understand what they say. The characters might be sad, happy, surprised or angry. And by watching in the original language, you'll better be able to understand this.

Practice Tips to Really Learn English with Movies

- Choose an interesting movie!

- It is best to divide a movie or series into 5-10-minute chunks. You can watch it in-full – but you'll have to do it several times. For the first time you need to watch the movie in Ukrainian or Russian, with subtitles, in order to understand the meaning of the story and the essence of the dialogues. The second time – with English subtitles.

- At this point, you need to learn how to distinguish dialogue and the best practice for learning unfamiliar words. As soon as you encounter an unknown word, pause the video and enter that word into the dictionary. If the meaning cannot be parsed out, then listen to it again and again until there are white spots. You can even set the player to slow motion. You can also find a "cheat sheet" for the film, with the dialogues printed out; they can be easily found on the Internet.

- Repeat short phrases that you like. After saying it out loud a while, you will be able to remember it for a longer time.

It will take more than one day for a complete analysis of one movie or TV series. But your efforts will pay off more than if you just watched your favorite series in English, with almost nothing.

A selection of films to learn English

1) *Forrest Gump* is a film that can be viewed with a lower set of English language skills. In the English-speaking community, this film has become one of the most widely cited, so watching it will not only enhance your language knowledge, but also bring you closer to English-speaking culture as a whole.

This film is very simple and straightforward, characterized in that the protagonist, played by Tom Hanks, speaks slowly enough for everyone to have time to comprehend and translate the phrase into English.

2) *Runaway Bride* is a good family movie that lets you learn a few dozen useful phrases and expressions.

3) *A Little Bit of Heaven* is an upbeat picture will teach you to express your emotions and feelings in English.

4) Fans of all ages will love the *Harry Potter* movie series.

The complexity of the language increases with each film, which will be very useful in improving your vocabulary over time. Dialogues in "British English" will further allow you to prepare for your trip to London, for example.

5) *Home Alone* is a movie can be watched endlessly. The picture is full of humor and useful phrases. There are no eloquent words here – but very useful vocabulary for everyday communication.

In my opinion, listening comprehension in a foreign language is one of the skills most necessary for good communication. Watching movies in English is a great way to improve your listening comprehension skills by enriching your vocabulary – and, most importantly, developing the right accent!

References

1. How to properly learn English from TV series and movies [Електронний ресурс].- Режим доступу до джерела:
<https://www.englishdom.com/blog/yak-vivchati-anglijsku-za-serialami-i-filmami/>
2. Movies for learning English [Електронний ресурс].- Режим доступу до джерела:
<https://redford.ua/ua/yak-legko-vivchiti-anglijsku-za-dopomogoyu-filmiv/>
3. Top 10 English Language Movies & TV Shows [Електронний ресурс].- Режим доступу до джерела:
<https://thepoint.rabota.ua/10-filmiv-i-serialiv-dlya-vyvchennya-anhliyskoyi/>

Довгальов Є.Г., курсант
Огієнко М.Д., ст. викладач
Херсонська державна морська академія

ПРОБЛЕМИ З РОЗУМІННЯМ ТЕХНІЧНИХ ТЕРМІНІВ ПРИ ВИВЧЕННІ СУДНОВОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ НА БОРТУ СУДНА

У теперішній час виникає проблема при вивченні технічної документації на борту сучасного судна. Це проблема з розумінням інструкцій, які постачаються заводом виробником з обслуговування суднового обладнання та механізмів. У роботі моряка головною метою є правильне безаварійне використання суднового обладнання. Важкість перекладу терміну полягає в його багатозначності, тому знайти правильний еквівалент терміну, який відповідає конкретному контексту, можливо лише тоді, коли добре розбираєшся в сутності матеріалу, який перекладаєш. Під

терміном традиційно розуміється слово (словосполучення), яке означає поняття спеціальної області знання або діяльності [2]. Один і той же термін можна застосувати в різних областях науки і техніки, але переклад його буде залежати від тієї області, в якій він застосовується.

Наприклад: Limitswitch - це кінцевий вимикач, який обмежує хід стріли крану візку механізму підйому в ті чи інші сторони[1]. Людина, яка некомпетентна у цьому питанні, не зможе зрозуміти значення цього терміну.

Цей термін, крім галузі кораблебудування, може застосовуватись в машинобудуванні і в будівництві житла. Тому, при перекладі технічних термінів треба враховувати, в якій галузі техніки цей термін використовується. В першу чергу потрібно переконатися, чи вдалося зрозуміти зміст терміну технічної документації, який треба враховувати при подальшому обслуговуванні суднових механізмів.

Довгий час термінологічні системи досліджувалися у відриві від конкретного словесного оточення, ситуації мовлення, жанру висловлювання – словом, від будь-якого тексту. На практиці, однак, застосування такого підходу породжує проблему визначення кордонів термінологічного поля, погіршення багатозначності термінів, що функціонують в різних вузьких наукових областях у різних значеннях.

Наприклад, фраза “on at turning out” з’явилася в судовій схемі з використанням кінцевого вимикача лебідки. Тільки після кропітких пошуків інформації було можливим зрозуміти цей специфічний термін: замикання при вивалюванні шлюпбалки [1].

Більш того, інформаційна функція терміну, його комунікативна активність дозволяють розглядати терміносистему як основу організацію спеціального тексту, в протилежність вивчення сукупності термінів тій чи іншій науковій області, розглянутих у відриві, від особливостей функціонування у мові [3]. У зв'язку з цим можна стверджувати, що основна функція терміну (точно висловлювати спеціальні поняття) поряд з репрезентативно-когнітивним поняттям носить також соціально комунікативний характер [4]. Термін розглядається як одиниця мови та професійно-наукового знання, що забезпечує ефективність міжкультурної комунікації.

Сучасні судна потребують знань у галузі електроніки. Пропонуємо розширити програму підготовки спеціалістів морської галузі, а саме, доповнити новою дисципліною “Основи Електроніки”.

Ми вважаємо, що вивчення нової дисципліни допоможе краще розбиратися у термінології з технічної судової документації на борту судна. Кожному сучасному моряку треба виховувати у собі такі якості, як самонавчання. Судно – важкий робочий механізм, і тому спеціалісти, які

працюють на ньому, мають бути компетентними та постійно підвищувати свій рівень кваліфікації. Ми вважаємо, що це зможе внести свій важливий внесок в розумінні термінології, які викладені в інструкціях заводу виробника.

Таким чином, найважливішою проблемою досягнення еквівалентності перекладу суднової технічної документації є розуміння та передача вихідного змісту тексту за допомогою терміносистеми. Відмінність терміносистем є причиною найбільших труднощів при перекладі суднової технічної документації. Адже якщо людина, а саме моряк не зможе правильно оцінити документацію та зрозуміти термін, то це може привести до тяжких наслідків при експлуатуванні та ремонті.

Проблема дослідження термінології є однією з ключових у дослідженні відповідності англійських термінів українським в текстах суднової технічної документації.

Література

1. Manual of wiring diagram of monorail crane. Nishishiba Electric, 1995. 50 p.
2. Бархударов Л.С. Мова та переклад: питання загальної та приватної теорії перекладу . М.: Міжнародні відносини, 1975. 240 с.
3. Гринев С.В. Введение в терминоведение. М.: Московский лицей, 1993. 309 с.
4. Лотте Д.С. Основы построения научно-технической терминологии. М.: 1961. 158 с.

**Каравай В.В., Шопін І. А., курсанти
Гришко Ю. В., викладач
Херсонська державна морська академія**

КОМУНІКАТИВНІ ПРОБЛЕМИ В ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИХ ЕКІПАЖАХ

Each day communication is one of our main activities, and every aspect of our lives is affected by our communication with other people. Human beings depend on some form of communication in order to conduct their daily activities, or routines. Merchant ships throughout the world have been known to employ multinational crews ever since the second half of the 20th Century. Thus, a ship's crew includes seafarers from various nationalities and cultures. Sometimes the officers may be from the shipowner's country, junior officers from a third world country and ratings from another third world country. So, we decided to take such topic due to existence of communicational problems.

People who are involved in maritime activities have heard, and surely more than once, that most accidents are caused by human factor. All problems proceed from language barrier that usually lead to misunderstanding among crew members. Even though statistics are not accurate with regards to language issues, there are indeed a large number of accidents that give clear advice and justify the fact that language difficulties might be considered to be a serious threat for the maritime safety. So, main problems of communication are low communication level, variety between languages of different cultures, speech delivery and body gestures [1, p. 24].

One of the most frequent causes for problem on board are poor understanding of manuals. For instance, 3rd engineer couldn't understand scheme of maintenance of separator and the work for its cleaning wasn't done. Moreover, there are a lot of rules how to operate with all auxiliary machines in manuals, and all engine department must know how to deal with any type of problem. Also we have many cases of misunderstanding in deck department due to lack of knowledge of English language. It can lead to improper mooring. All sailors must know that mooring can be really dangerous and we have a lot of accidents of deaths during this operation. Also all officers must operate English fluently. Lack of knowledge can lead to incorrect filling of documents about the bunkering operations, cargo operations etc. Also on board of the ship we have a lot of dangerous work like: working in enclosed or confined spaces and all commands must be understandable and correct. For instance, we have a lot of accidents on board when crew couldn't understand each other about amount of Oxygen in cargo holds and it can lead to death. What's more, on the sea a lot of accidents regarding fighting with fire. Unfortunately, a lot of sailors die because they couldn't cooperate together due to bad English knowledge. For preventing all these accidents all sailors must improve their English skills, be involved for cooperating with multilingual crews, conduct drills etc.

Multicultural crews have been the basis of the shipping industry during the last 50 years. Many shipowners preferred to hire seamen from poor countries working for lesser salary instead of their own nationalities. It helps to save money and keep stable economical level of company, but it also generates problems in communication. Also, such way of employment has problem of lack of knowledge and employment of seamen from different nationalities brings different standards of training onboard ship [3, p. 543].

In some countries, language is spoken rapidly. Crews from such countries can adapt to each other's rapid speech. They can interrupt each other or finish each other's sentences. However the problem arises, when some crew members come from countries where a slower pace of speech. A fast speaker might think the slow one is irresponsive, while the slow speaker might think that the fast one is selfish and not interested in what others have to say. The information conveyed

about each person is not intentional, and quite separate from the words that are spoken.

Communication is the act of transferring information through verbal messages, written word or non-verbal signals. As it is well known, maritime communication manifests itself on three levels: onboard communication, ship-to-ship communication and ship-to-shore communication.

Speech delivery and body gestures are the metamessage of the words being spoken. It gives the words their full meaning by providing a context. Often it is these nuances that are the barriers to communication across cultures. When the cultural background of seafarers is different the nuances are also different. Consequently, communication barriers will exist between the seafarers and would affect the efficiency and safety on board ships [2, p. 9].

Rhythm of the language will have an effect not only in the work environment on board ships, but also in the maritime student/instructor environment. Instructors who speak too fast can fail to give students from slower paced language groups time to understand the lessons [2, p. 7].

Communication is a message that is used all the time in organization. The difficulty is that, this message used without too much thought, to describe very different issues. The problem lies in the fact that people usually interpret communication in the context of their own culture. Most of them are not able to stand back from their conversations with people from other cultures.

Література

1. On board communication problems due to the lack of a common language /Miguel Enrique Clements/ World Maritime University, 1996. – 104 p.
2. Maritime communication: The Problem of Cross Cultural and Multilingual Crews / Essam El Sayed Ahmad Badawi, Ashraf Mohamed Halawa / Arab Academy for Science, Technology and Maritime Transport Alexandria, Egypt. – 109 p.
3. Is maritime English the key is solving communication problems within multilingual crews? [Електронний ресурс] / Raluca Apostol-Mates, Alina Barbu / Maritime University of Constanta, 2015. – 544 p. – Режим доступу до джерела:
https://www.researchgate.net/publication/284812950_Is_Maritime_English_The_Key_In_Solving_Communication_Problems_Within_Multinational_Crews

PROS AND CONS OF AUTONOMOUS AND UNMANNED SHIPPING

The discussion on autonomous and unmanned ships has created a lot of emotions, enthusiastic feelings, sometimes fears, among general public. Innovations which take place in shipping now will change the way the goods move from the place of manufacturing to the consumer. Modern shipping includes cooperation between logistic companies, shippers, ship owners and ships' crew. Such cooperation needs a new vision of an advance technology and human resources combination.

According to statistic researchers based on the amount of accidents happened at sea, human being has always been and still is the weakest link in this chain. The human factor is said to be the most unpredictable one, as each individual has different situation awareness and behavior pattern. People's ability and capability to deal effectively and safely with the complexity, difficulty, pressures and workload of their daily tasks, not only in emergency situations but also during routine operations, can differ.

Autonomous and unmanned shipping is aimed to provide an alternative way to do the things we used to. To have a close look at this question we need to clarify and distinguish some issues. The term 'autonomous ship' is mainly used to describe a self-sailing crewless vessel. But there are actually various autonomy levels – from traditionally manned ship to a fully autonomous ship with the operating system being able to calculate all the consequences and risks, and make decisions by itself, without any human interference. This means that, an autonomous ship does not have to be fully unmanned, like the remote control of an unmanned ship means, it is not, in fact, autonomous.

Autonomous and unmanned shipping technology has been tested for years in both shipping and airline industries. One of its components - the dynamic positioning system was introduced 40 years ago. What is pretty new, it is a combination of all these innovations together (sensors, cameras, an autonomy brain) onto a vessel to create a new situation awareness, replacing the human situation awareness, and as a result, reduce an environmental impact and increase safety. According to statistics 75% of accidents happened at sea are due to human error, fatigue, lack of attention or poor communication.

However, the idea of this technology implementing is not supported by everyone. The opponents of autonomous and unmanned ships may claim that there are no regulations on such vessels, and industry is not ready technically or financially.

Moreover, there seems to be bigger and more pressing challenge; it is how to gain public acceptance, especially concerns about technologies eating up the jobs. The industry employs as estimated 1.6 million people on ships and on land, who currently are the protagonists of 90 per cent of world trade. According to a study published by the International Transport Federation (ITF) and the International Federation of Shipmasters' Associations (IFSMA), more than 80 per cent of seafarers voiced their anxiety about possible job losses with the advent of automation ships, as the new technology has already surpassed certain human capabilities. According to World Maritime University, the introduction of autonomous ships will potentially decrease the demand for seafarers, leading to a reduction of 22 per cent by 2040.

Again, it is necessary to distinguish the difference between autonomous and unmanned ships. Autonomous means that some or all operations are automated. In this case the ship is fully manned, and technology provides a better decision support. The unmanned vessels, are fully remotely controlled, operated by an artificial brain, need longer period of testing and monitoring for a safe operation before introducing it into a working practice.

The autonomous ships project will impact a maritime education too. It rises the questions of what knowledge and skills future seafarers need, and how to apply the current knowledge and competences to succeed in the future. If not to start the changes in maritime universities' curriculum right now, it will pose a serious threat on many economic and social issues.

Despite the foregoing, the attractive benefits of such ships are increasingly being identified and discussed among maritime businesses. It is no doubt that such kinds of ships will give possibilities for headcount savings, eliminate human error, and allow for more efficient use of space in ship design. Autonomous ships would also optimise maintenance activities and fuel consumption, consequently leave a smaller carbon footprint.

The advantages of autonomous ships are plentiful, and autonomous shipping is not just a fanciful idea that could happen in the future, or at least not anymore. It is being developed now by a number of initiatives set up worldwide.

The autonomous ships market size is predicted to grow from EUR5.5 billion in 2018 to EUR12.5 billion by 2030, at a Compound Annual Growth Rate (CAGR) of 7.00% during the forecast period.

The researches on the human side of autonomous ships suggest different possible carrier path changes for seafarers. They can still be engaged in shipping industry to use their seagoing experience and develop new skills by working in a security sector or logistic company.

Autonomous ships are the future that we cannot avoid, but would the unmanned ships become a solution, we are not so certain. However, the industry still needs to act in order to prepare our current and future workforce - such as

reforming education, boosting training programs that support seafarers to work with automation.

So, instead of removing human factors and replacing completely with technology, shipping businesses should elevate human potential through technology by using available tools to predict operational risks, provide better navigation solution and voyage optimization, and as a result to increase shipping industry sustainability.

References

1. Callum O'Brien. Key advantages and disadvantages of ship autonomy. URL: <https://safety4sea.com/key-advantages-and-disadvantages-of-ship-autonomy/> (Last accessed: 14.02.2020).
2. Nautix Report on Marine Insight. Unmanned Ships – The Good, The Bad And The Ugly. URL: <https://www.marineinsight.com/shipping-news/unmanned-ships-the-good-the-bad-and-the-ugly/> (Last accessed: 20.01.2020).
3. Oskar Levander. In Depth: Unmanned Ships – Are We There Yet? URL: <https://worldmaritimeneeds.com/archives/247204/interview-unmanned-ships-are-we-there-yet/> (Last accessed: 24.01.2020).
4. Raunek Kantharia. Can Futuristic Unmanned Cargo Ships Sail Without Seafarers? URL: <https://www.marineinsight.com/future-shipping/rolls-royces-futuristic-unmanned-ships-will-sail-without-seafarers/> (Last accessed: 24.02.2020).
5. Ricardo J. Aitken. Unmanned Cargo Ships: Pros, Cons and Next Steps. URL: <http://unmannedcargo.org/next-generation-unmanned-short-sea-cargo-ship/> (Last accessed: 17.01.2020).

Kravchenko Y., student
Barzii Y.V., teacher
Kherson State Maritime Academy

EXXON VALDEZ OIL SPILL IS A HORRIBLE MANMADE DISASTER

The Exxon Valdez oil spill was a manmade disaster that occurred when Exxon Valdez, an oil tanker owned by the Exxon Shipping Company, spilled 11 million gallons of crude oil into Alaska's Prince William Sound on March 24, 1989. It was the worst oil spill in U.S. history until the Deepwater Horizon oil spill in 2010. The Exxon Valdez oil slick covered 1,300 miles of coastline and killed hundreds of thousands of seabirds, otters, seals and whales. Nearly 30 years later, pockets of crude oil remain in some locations. After the spill, Exxon Valdez

returned to service under a different name, operating for more than two decades as an oil tanker and ore carrier. One of those areas that was oiled but never cleaned is a large shoreline boulder called Mearns Rock. Scientists have returned to Mearns Rock every summer since the spill to photograph the plants and small critters growing on it. They found that many of the mussels, barnacles and various seaweeds growing on the rock before the spill returned to normal levels about three to four years after the spill.

Various reports following the accident have identified a number of factors that made Exxon Valdez run aground on the reef under the command of Captain Joseph Hazelwood. It was reported that the captain was not at the helm of the tanker when it met with the accident in a route that is known for its navigational hazards.

According to reports, before handing over the ship's control to the Third Mate, Hazelwood had apparently altered the vessel's course to avoid icebergs. The Third Mate, unfortunately, failed to maneuver the vessel properly and the vessel left the shipping lane to end up colliding with the reef, chiefly due to broken radar. In fact, the radar was not working for more than a year before the oil spill accident.

Reports also said the accident occurred as the ship took a route which was not prescribed under the normal shipping route. Because of this violation by the Exxon Valdez, owner Exxon Mobil charted out a clause which spoke about the strict following of the prescribed shipping routes and lanes so as to avoid any further marine accident of a magnitude like the Exxon Valdez Oil Spill. [1]

After a year-long investigation and trial, Hazelwood was acquitted of being drunk during the voyage. However, the captain was convicted of misdemeanor negligence; fined \$50,000 and sentenced to serve 1,000 hours of community service.

In the months after the Exxon Valdez oil spill, Exxon employees, federal responders and more than 11,000 Alaska residents worked to clean up the oil spill.

Exxon paid about \$2 billion in cleanup costs and \$1.8 billion for habitat restoration and personal damages related to the spill.

Cleanup workers skimmed oil from the water's surface, sprayed oil dispersant chemicals in the water and on shore, washed oiled beaches with hot water and rescued and cleaned animals trapped in oil.

Environmental officials purposefully left some areas of shoreline untreated so they could study the effect of cleanup measures, some of which were unproven at the time. They later found that aggressive washing with high-pressure, hot water hoses was effective in removing oil, but did even more ecological damage by killing the remaining plants and animals in the process.

One of those areas that was oiled but never cleaned is a large shoreline boulder called Mearns Rock. Scientists have returned to Mearns Rock every

summer since the spill to photograph the plants and small critters growing on it. They found that many of the mussels, barnacles and various seaweeds growing on the rock before the spill returned to normal levels about three to four years after the spill. Exxon payed about \$2 billion in cleanup costs and \$1.8 billion for habitat restoration and personal damages related to the spill. As a result of the Exxon Valdez oil spill, the U.S. Congress passed the Oil Pollution Act of 1990, which president George H.W. Bush signed into law that year.

Prince William Sound had been a pristine wilderness before the spill. The Exxon Valdez disaster dramatically changed all of that, taking a major toll on wildlife. It killed an estimated 250,000 sea birds, 3,000 otters, 300 seals, 250 bald eagles and 22 killer whales.

The oil spill also may have played a role in the collapse of salmon and herring fisheries in Prince William Sound in the early 1990s. Fishermen went bankrupt, and the economies of small shoreline towns, including Valdez and Cordova, suffered in the following years.

Some reports estimated the total economic loss from the Exxon Valdez oil spill to be as much as \$2.8 billion.

The ship was repaired and returned to a service a year after the spill in a different ocean and under the different name. [3]

According to several studies funded by the state of Alaska, the spill had both short-term and long-term economic effects. These included the loss of recreational sports, fisheries, reduced tourism, and an estimate of what economists call "existence value", which is the value to the public of a pristine Prince William Sound. The economy of the city of Cordova, Alaska was adversely affected after the spill damaged stocks of salmon and herring in the area. The village of Chenega was transformed into an emergency base and media outlet. The local villagers had to cope with a tripling of their population from 80 to 250. When asked how they felt about the situation, a village councilor noted that they were too shocked and busy to be depressed; others emphasized the human costs of leaving children unattended while their parents worked to clean up. Many Native Americans were worried that too much time was spent on the fishery and not enough on the land that supports subsistence hunting. In 2010, a CNN report alleged that many oil spill cleanup workers involved in the *Exxon Valdez* response had subsequently become sick. Anchorage lawyer Dennis Mestas found that this was true for 6,722 of 11,000 worker files he was able to inspect. Access to the records was controlled by Exxon. Exxon responded in a statement to CNN: After

20 years, there is no evidence suggesting that either cleanup workers or the residents of the communities affected by the Valdez spill have had any adverse health effects as a result of the spill or its cleanup.

References

1. <https://www.nature.com/news/exxon-valdez-laid-to-rest-1.11141>
2. <https://response.restoration.noaa.gov/oil-and-chemical-spills/significant-incidents/exxon-valdez-oil-spill/never-ending-history-life-rock.html>
3. <https://www.nationalgeographic.com/environment/2019/03/oil-spills-30-years-after-exxon-valdez/>

Криволап І.О., студент
Овчиннікова О.М., асистент
Херсонська державна морська академія

ЗНАЧЕНИЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА ДЛЯ РАБОТЫ НА СУДНЕ

Проблема английского языка стоит очень остро, и не столько остро среди крьюинговых компаний, как среди моряков, которые будучи в своей специальности хорошими профессионалами, не могут пройти тестирование по английскому языку и получить работу [3].

Вопрос английского языка уже неоднократно и активно поднимался на собраниях Ассоциаций «Всеукраинское объединение крьюинговых компаний» и «Украинский морской союз», однако видимых результатов улучшения еще нет. Не секрет, что более 90% украинских моряков нацелены на работу на подфлажных судах иностранных судовладельцев и должны знать английский в объеме, позволяющем выполнять свои должностные обязанности на судне. Я считаю, что качественный подход к английскому языку – это не только выполнение требований Конвенции STCW, но это еще будет большим стимулом для моряков для того, чтобы у них действительно была мотивация изучения языка, и чтобы они смогли найти себе работу на достойную зарплату [3].

Моряки всех стран и народов стремятся английский выучить, знать и говорить. Как правило, делают они это с привнесением в изучаемый язык колорита собственных национальных языков, что выражается в особенностях произношения, интонациях и в грамматическом (чаще – неграмматическом) построении фраз. Для языка, как средства морского межнационального общения, этого вполне достаточно и даже хорошо. Во-первых, оно существенно разнообразит английский язык, а во-вторых – делает говорящего легко различимым по национальной принадлежности.

Заслышав друг друга, земляки могут легко и без прелюдий переключиться на родной язык [4].

Так же есть особенность в том, что общаются его посредством люди самых разных национальностей. Зачастую, далекого от оригинала суррогата при этом оказывается вполне достаточно для взаимопонимания; даже если один из говорящих владеет языком неизмеримо лучше, чем другой, он «опустится» до уровня собеседника, снизойдет до косноязычия – чтобы только быть понятым. Так же человек с высоким уровнем интеллекта порой вынужден опускаться до примитивного уровня своего оппонента, единственно ради взаимопонимания [4].

Из-за работы в многонациональном экипаже английский язык для моряков является важным требованием к их работе. Профессия предполагает решение огромного количества профессиональных вопросов, а во время длительных плаваний будет возникать необходимость регулярно поддерживать беседу с коллегами. Английский для моряков – это возможность общаться во время работы и в период отдыха в порту [1].

Независимо от узкой специальности, очень важно знать английский язык для моряков. Это связано с текучестью кадров и колоссальной конкуренцией для получения хороших вакансий. Несомненно, главное требование для работы на корабле – это наличие навыков. Но не менее важную роль играет знание разговорного английского и минимальное понимание письменного языка [1].

Как же овладеть морским английским на достаточном уровне?

Сейчас существует огромное количество различных способов для изучения английского языка моряками, но к самым распространенным можно смело отнести курсы. Чтобы ускорить процесс обучения, необходимо изучать профессиональную лексику и практиковать живое общение, особенно если это касается изучения английского с нуля [2].

Прохождение курсов английского для моряков можно также дополнить самостоятельным изучением языка. Сюда можно отнести:

1. Чтение книг на английском языке. Это может быть затруднительным процессом при уровне ниже среднего, а значит – для такого изучения потребуется мотивация. Если изучать книги уже после прочтения на родном языке, то это облегчит понимание слов и выражений.
2. Просмотр фильмов на английском с субтитрами. Этот способ станет идеальным для тех, кому тяжело воспринимать английский на слух. Спустя время можно продолжить просмотр без субтитров. Это сделает курсы английского для моряков еще более продуктивными.
3. Самостоятельное ведение списка слов для запоминания.
4. Наполнение словарного запаса по морской тематике, запоминание однотипных слов.

5. Чтение книг с большим количеством диалогов.
6. Поиск информации в интернете исключительно на английском языке. Это не только поможет повысить навык чтения, но и даст доступ к огромному количеству сайтов [1].

Литература

1. Какие преимущества дает английский язык для моряков? [Электронный ресурс] Режим доступа до джерела: <https://yappi.com.ua/posts/read/chto-daet-anglijskij-yazyk-dlya-moryakov>
2. <https://moryakukrainy.livejournal.com/3648356.html>
3. Зачем моряку нужен английский язык и в каком объеме? [Электронный ресурс] Режим доступа до джерела: <http://mtelegraph.com/why-do-seafarers-need-english.html>
4. Английский для моряков [Электронный ресурс] Режим доступа до джерела: <https://www.seaman.com.ua/lib/stories/almarov/english/>

Nesterovych V.A., student
Honcharenko N.V., teaching assistant
Kherson National Technical University

DEVELOPMENT OF AN ADVERTISING STRATEGY

Business Advertising is an unchangeable tool designed to prepare your potential customer / buyer to buy or view a product. To put it mildly, no company can do without advertising, it is designed to promote more and more new products. I think it has existed since the beginning of the trading times. Even in ancient times the merchant needed to show that his goods were better than those of his neighbor. Let go of his goods and he was not like that, but the right words were always done. In our time, advertising has reached a whole new level, and it takes months to create a small commercial. Potential buyers, their habits, marital status, income, status in the society are studied, then it is necessary to present the goods correctly to induce them to action. Advertising in our world at every turn and whether you like it or not you are exposed to it [1].

Just as a marketing strategy is implemented through the formation of a marketing mix (4p functions), a communication strategy is through a communication mix, so an advertising strategy has its own structure.

The main components of an advertising strategy are:

1. Definition of the target audience.
2. Clarification of the subject of advertising, development of the concept of goods.

3. Formation of channels of advertising communications.

4. Development of advertising appeal.

The target audience is the addressee of advertising communication. As a rule, it rarely does not coincide with the target market in a marketing strategy. At the same time, advertising managers should not limit their reach to consumers only. It is also necessary to influence those who make a purchasing decision. It is known, for example:

- that more than half of all men's shirts are bought by women (for their husbands, sons, etc.), therefore, in the advertising of men's shirts this target audience should be appropriately taken into account.

When forming an advertising strategy, the manager must not only clearly understand what is the subject of advertising, but also develop his concept. [2]

The concept of the advertised product in this case is a simple statement of how the advertisement will present the product to the target audience. This is one of the most difficult elements of an advertising strategy, having a huge impact on all its other elements.

A simple wording will require answers to many questions. First of all: how is the product positioned in the market?

What is his place in the marketing mix?

What is the life cycle of a product?

Which product group does it belong to?

What are the packaging, quality, brand? And so on [3].

The advertising strategy in structure can be considered from two perspectives:

1) in a broad sense - as a strategy of advertising activity (advertising campaign) associated with the organization of creating advertising, with the management and media planning of advertising campaigns;

2) narrow - as a creative strategy for creating an advertising message.

There are two best-known approaches to the strategic management of advertising activities (campaigns) [3].

1. Market approach. A distinctive feature of market orientation is that the advertiser's advertising activity is determined by the specifics of sales markets.

Particular attention is paid to the attractiveness of the advertising space as an indicator of the growth of sales of goods, the quality of advertising, as well as the advertising positioning of the product in relation to the advertising of competitors.

2. Thus, the essence of the market approach to advertising is to establish the relationship between the sales market and the marketing goals of the advertiser. The advertiser's market strategy is revealed in the activities of the system "sales market - advertising - marketing result"

The problems of positioning as one of the most important marketing technologies require a separate thorough discussion. We restrict ourselves to two definitions of this concept given by the classics of marketing [4].

The positives of advertising

1. Impact on the economy
- Contributes to the growth of the economy, capital investment and the number of jobs

-Supports competition

-Informs consumers and facilitates competition

2. Impact on industry

-Expands markets for new goods to market

-Supports competition between firms

3. Impact on the firm

-Provides revenue growth in proportion to volume

-Reduces risk and uncertainty in marketing activities

4. Impacts on consumers

- Provides information

-Serves as a product quality control tool

-Promotes increase, support or stabilization of demand

-Provides a lifeline

The negative side of advertising

-Leads to monopolization

-Creates cost-less competition

-Creates barriers to exit

-Eliminates competition between firms

-Increases costs and prices

-Provides unnecessary revenue

-Misleaves information by differentiating products by inflating small differences.[5]

Bottom line, planning is a management process for determining goals and ways to achieve them. The system of advertising goals is an integral part of the marketing planning system of the company. Must be: the planning process is subject to the logic of the hierarchy of goals of the company. Also, the communication policy should be a system of general guidelines, criteria, guidelines adopted by the organization for action and decision-making in the field of communications, which ensure the achievement of its marketing goals. Since the advertising strategy is part of the marketing strategy of the company. The main components of an advertising strategy are: target audience; subject of advertising, product concept; development of advertising communication channels; advertising appeal [5].

References

1. The role of advertising in business [Электронный ресурс].- Режим доступа до джерела: <https://novainfo.ru/article/12553>
2. Development of an advertising strategy [Электронный ресурс].- Режим доступа до джерела: <https://studfiles.net/preview/5022869/page:35/>
3. Advertising Services [Электронный ресурс]. – Режим доступа до джерела: <https://repinabrading.ru/services/reklama>
4. The advertising strategy in structure can be viewed from two perspectives [Электронный ресурс]. – Режим доступа до джерела: https://studme.org/34893/marketing/ponyatie_strategii_reklamnoy_deyatelnosti
5. The role of advertisements in the minds of the market [Электронный ресурс]. – Режим доступа до джерела: <http://ua-referat.com/>

Ojedapo A. A., student
Frolova O. O., candidate of pedagogical sciences
Kherson State Maritime Academy

REVOLUTION OF UNMANNED VESSELS AND POSITION OF SMCP

Introduction. The increasing level of technology around the world is undeniable or evident as technological intelligence as even now taken another dimension, tilting towards the territory of autonomous shipping. It no longer news that autonomous transportation has been spreading and finding its way to various parts of the world transportation system such as vehicles, planes, helicopters and even trains.

This is not to run down or against the technological advancement in the world today, particularly Autonomous shipping but to enlighten by unravelling the possible effect that may come with this development and how to kill the possible danger it may present before it starts living at all.

Main text. A critical component of seafaring, regardless if on manned or unmanned ship is communication.

Dr. Midel in his book "Our Robots, Ourselves: Robotics and the Myths of Autonomy" (2015) says that "we have myth of full autonomy, the utopian idea that robots today or in the future can operate entirely on their own. Yes, automation can certainly take on parts of the tasks previously accomplished by humans, and machines do act on their own in response to their environments for certain period of time. But the machine that operates entirely independently of human direction is a useless machine. Only a rock is truly autonomous and even a rock was formed by its environment" [3].

Before SMCP was adopted or came on-board, one of the critical factors that brought about this change is language barriers that led to avoidable accidents and in some cases even death of seafarers. It is important to note that effective communication not only in maritime but in all areas of life does not only help in avoiding unnecessary accidents but also makes work (tasks) easier and effectively done on time. This led us to asking some questions that we think needs answer(s), such as:

1) Though autonomous ship would be cost effective in terms of reduction in the payment of salary to seafarers, purchase of life-saving appliances, personal protective equipment and provisions but how would it go about handling successful communication from ship to ship, ship to shore and vice-versa?

2) How would it communicate unforeseen or sudden danger to other ships and vice-versa?

The maritime industry is such that brings different nationalities together and in this there are or can be communication challenges that are liable to lead to misunderstanding or simply miscarriage of instruction and in most cases the results are always fatal.

There are few problems connected with the effect of English proficiency on successful marine communication within a ship, ship to shore and vice-versa have been researched by some foreign scientists and one of such is A. Kataria. She focuses on "conversation" in the performance of the organizational roles and the role of language in the achievement of professional task of safe navigation of marine traffic. She states that the use of closed loop communication, repetition, brief standard questions and the use of the radio alphabet helps communication to run on familiar expected lines. She also discusses issues that relate with the maritime standardization of training and certification for the maritime professionals and Vessel Traffic Service (VTS) operators.

We also think it should be pondered upon that what will happen when technology fails because there is no infallible technology or when ships would be attacked by cyber criminals which their potential hazards are not even visible yet. These are just a tip of an iceberg out of the challenges autonomous ship poses but it is important to note that the primary solution to them is communication first (SMCP) before anything else.

Conclusion. Maritime English in general and the IMO SMCP in particular is the internationally agreed medium for verbal communication among people performing their duties on-board vessels, in ports and in maritime administrations such as VTS centers.

The idea of technology totally replacing human input sounds good but there is more to it than just sounding good. How realistic and reliable would it be? If it is reliable, how long has it been tested in order to prove its effectiveness beyond a shadow of doubt.

References

1. Chirea-Ungureanu C., Trenkner P. The Ship Intelligence versus the position of the IMO SMCP in maritime practice: Future or Futuristic? *Proceedings of IMEC-30*. Manila: MAAP, 2018.
2. Kataria A. Maritime English and the VTS. *Proceedings of IMEC-23*. Constanta: Constanta Maritime University, 2011. P. 25-33.
3. Mindell D. *Our Robots, Ourselves: Robotics and the Myths of Autonomy*. Viking, 2015. 260 p.

Puhachov A., cadet
Usova Y.O., teacher
Kherson State Maritime Academy

MARITIME ENGLISH FOR SEAFARERS CAREER

Introduction. Mariners has been needed at all times because marine ways there is one of importance carriage goods and that is why marine profession is one of needed not only in Ukraine but also in the world. If you are going to take a decision to become a seafarer, you have to be prepared to number of difficulties that you will need to get over to achieve your purpose. Today I am going to talk about one of these, English. This language could seem difficult to study for most people around us. But it just seeming opinion. Nowadays it is an important thing to know basics of English language, not only in marine sphere but in general. Maritime English gives more opportunities in carrier onboard and ashore.

Most sailors would like to work at sea “under flag”, as a result they have to know English language, to adequate communication with crew members, foreigner people and also not to be loss in unknown places such as ports, airports. Benefit of working “under flag” is a well-paid job. The English was recognized as an international language.

What for do seafarers need English language? As practice shows, it is very important for sailors of any specialties to master the knowledge of the international language as quickly as possible. This is due to staff turnover and huge competition in obtaining good vacancies. Of course, the main requirement when applying for a job on a ship is professional skills, and in second place is knowledge of spoken English and at least minimal written knowledge in the field of the chosen maritime profession. Today, there are hundreds of ways to learn English, but the most acceptable for sailors with an intensive way of learning are language courses.

How should taking more comfortable ways to study? The main emphasis on such courses is on the study of living spoken marine English, but much attention is paid to grammar and phonetic rules. Naturally, a ship-mechanic who studies

English for seafarers must necessarily learn the basic terminology and names of the technical devices of the ship in English, and the stewards and waiters must master the language of everyday communication with passengers. Usually, each lesson in the courses has a specific situational theme: the ship's parking at the port, departure and arrival, work during unloading and loading of cargo, repair work, emergency situations on the ship. A separate topic is the main team captain. Intensive language learning is done through dialogue building, verbal memorization of popular phrases, and knowledge testing through testing. It also helps to quickly learn English by direct communication with native speakers, which is also possible when attending language courses. To get well-paid job seafarers must not only pass the interview with superintendent, but prior to it they have to pass English tests, and special professional competency tests. Difficulties – tests only English.

Main body. In order to protect sailors, the International Maritime Organization was established in 1949. This organization is a specialized agency of the United Nations (UN) and is responsible for regulating shipping. The organization's primary and most important goal is to develop and maintain a comprehensive regulatory structure for shipping, and its area of competence today includes safety, environmental issues, legal affairs, technical cooperation, maritime safety and shipping efficiency. The International Maritime Organization is governed by a meeting of participants, and material matters are decided by the council of participants elected from the meeting. The work of the organization is carried out through five committees, which are supported by technical sub commissions. UN member organizations can watch the International Maritime Organization hearings. At present, the organization has a staff of about 300 people. IMO can be called a specific forum in which the member states of this organization exchange information, discuss legal, technical and other issues related to shipping, as well as pollution from ships of the environment, especially the marine environment. More than 40 conventions and agreements, as well as about a thousand codes and recommendations are being implemented on a global scale. And all the original publications of these documents are issued in English. In 1973, at its 27th session, the Maritime Safety Committee agreed that, where linguistic difficulties arise in communication, a common language should be used for navigational purposes and that the language should be English. As a result of this, the Standard Marine Navigational Phrasebook (SMNSR) was developed, adopted in 1977 and amended in 1985. This phrasebook is intended to establish contact between ships and as a result to increase the safety of navigation; in order to standardize vocabulary used on the ship, at port approaches. Naturally, this phrasebook cannot replace the International Rules for Preventing Collisions at Sea (MPPS) or special local Rules or Recommendations developed by the International Maritime Organization. The dictionary is not intended for

mandatory use, it is assumed that as a result of the constant use of the dictionary on ships and in coastal educational institutions, phrases and terms will become universally accepted by sailors. Therefore, it is recommended to use phrases and terms of the dictionary as often as possible, preferring them to other phrases of the same meaning. The dictionary is based on the English language. [4, p. 7]. Currently, compulsory knowledge of standard phrases is controlled by the provisions of the International Convention on the Training and Certification of Seafarers and Watch keeping (STCW). Knowledge of English is required for certification of officers in many countries. To work effectively in any position, a sailor must have not only basic knowledge of the English language, but also knowledge of ultra-specialized vocabulary and terms that are used on board the vessel every day. That is why in modern maritime educational institutions a large bias is being made in teaching English.

Also I would like to notice "English in Kherson state maritime academy", to preparing good officers in future. As a separate structural unit, the English language department in ship energy was established in accordance with the order of the rector No. 264 of September 29, 2011 "On the reorganization of the English language department" on the basis of the decision of the KSMA Academic Council of September 22, 2011 No. 1 in order to optimize the formation of communicative the competencies of future marine engineers and electricians in the process of studying the disciplines "Professional English", "Business English", "English language of scientific research" and "English for academic purposes".

During 2014-2019, all the department's research and development projects worked on the research topic "Competency-based approach in communicative learning of professional English" approved at the meeting of the KSMA Academic Council No. 3 dated 10.29.2014.

During this period, the authors of the department developed teaching aids for cadets of two specializations, "Operation of ship power plants" (Full Ahead, Ship's Heart, Smart Control, Shipshape Operation) and "Operation of ship electrical equipment and automation equipment" (Power the Ship, Increase the Power, Control the Power). In 2019, the department's work was aimed at continuing the best traditions of the communicative-competency-based approach to teaching English with the gradual introduction of modern technologies in this process on the MOODLE virtual training platform while cadets studying the disciplines of the department "English language of a professional orientation", "Business English".

On December 20, 2019, at a meeting of the KSMA Academic Council, a new terms of reference for the research work "Introduction of deep-sea learning English technologies in an interdisciplinary approach", which will be carried out by the department throughout 2020-2023, were approved.

Conclusion. Getting well-paid job, be safety, have good communications between crew members-English. Working in a dangerous environment under constant stress and work overload contributes to the occurrence of error. The current tendency to speed up goods transportation by reducing the time for cargo operations in ports, and get the shipping industry more profitable by shortening the crew, leads to the risk of emergencies growing and necessity of thorough training during learning process. To develop professional communicative competence, trainees need to interact and simulate professional tasks, implement their knowledge to develop ability to converse: anticipate hazards, maintain situation awareness, prioritize tasks and distribute duties. Careful training combined with communication and adherence to the International Safety Management Code is able to improve safety at sea.

References

1. <https://propostuplenie.ru/article/rabota-v-more-kem-mozhno-stat-i-gde-uchitsya/>
2. IMO Seafarers' Training, Certification and Watchkeeping Code (STCW Code). –London: International Maritime Organization (IMO), 2001.
<http://kma.ks.ua/obrazovatelnye-struktury/fakultet-sudovoj-energetiki/kamvse>

Serov K.A., cadet
Liashenko U.I., candidate of science
Kherson State Maritime Academy

MARITIME ENGLISH AS A WORKING TOOL FOR FUTURE SEAFARERS

Introduction. The development of science is constant and very important, because the humanity is changing constantly in its needs and requests. And it is so necessary to exchange information between different nations and cultures. To provide this exchange the humanity needs to master different languages and to be more efficient in this process. One language has been chosen as common for different spheres – the English language.

The International Maritime Organization (IMO) [1] has set English as the working tool for marine seafarers. It is connected with the necessity of not only communication between the crewmembers but also with the need to read different manuals, professional regulations, follow various instructions, etc. According to IMO report the larger part of accidents at sea was due to human errors (among which a certain part belongs to misunderstanding between the members of

multilingual crew). For avoiding such errors future seafarers must have very high level of maritime professional English that's why the **aim of the article is to prove the importance of professional English mastering by future seafarers**

Main body. To get a better carrier promotion a person needs to work hard and be more efficient in his or her profession. To get a better job and carrier promotion for seafarer means to master both his or her profession and the English language. In this way it will be possible to sail on board modern ships with multilingual crew and have better salary. Speaking about “professional language” we mean “maritime English”. Maritime English is “an umbrella term which refers to the English language used by seafarers both at sea and in port and by individuals working in the shipping and shipbuilding industry. Maritime English lies in the domain of workplace English” [2].

It should be said that there is a great difference between ordinary English and maritime English as examples we can take such words as:

hold (ordinary) – to keep something somewhere;

hold (maritime) – a special place for transportation dry bulk cargoes;

part (ordinary) – a piece of something;

part (maritime) – miss with someone;

bow (ordinary) – to bend or a type of weapon;

bow (maritime) – it is the front part of the ship;

current (ordinary) – money or that is happening now;

current (maritime) – electrical stream of organized charges;

deck (ordinary) – a log;

deck (maritime) – a place on board the ship (there are several decks on board).

Also, it should be mentioned that there are many words in maritime English which can be peculiar only to the seafarer profession such as: ratings, petty officers, an oiler, a wiper, portside, starboard side, amidships etc.

Professional English also relies on the knowledge learnt at professionally oriented subjects due to the subdivision into three main departments: engineering department, electrical engineering department and navigational department. Thus, at the lessons of professional (maritime) English future seafarers can apply the skills and experience had learnt before, enrich them and learn something new, practice them in real-life situations using the same words but speaking English as a professional tool.

At electrical engineering department, for example, they can discuss how to provide troubleshooting of brushless alternators or how to put generators in parallel; as for engineering department future seafarers can discuss the principle of purifier and clarifier work, their construction and differences or centrifugal pumps troubleshooting; at navigational department future seafarers try to plot the

route and define the location of their ships, they speak about flags and lights which are used in a certain country (due to the given situation), etc.

Moreover, teachers can create different real-life situations for future seafarers to prepare them for avoiding misunderstanding. Learning English in these interactive forms the learners are shown the importance and necessity of mastering English skills, understanding and evaluating the risks of wrong decisions due to misunderstanding and their consequences. For instance, crewmembers who don't know English well can not read and translate warning signs on board a ship correctly and this can lead to the injury or, even, death of the crewmember, etc.

Conclusion. Taken into consideration all mentioned above it is possible to make a conclusion that these discussions, situations, role-plays, questions-answers help future professionals to understand peculiarities of their profession, master English skills and competencies, adequately react in emergency situations and get a good and well-paid job; avoid misunderstanding and dangerous situations which can be caused by this misunderstanding.

As Ludwig Wittgenstein said: "If we spoke a different language, we would perceive a somewhat different world."

References

1. IMO <http://www.imo.org/en/Pages/Default.aspx>.
2. Bocanegra-Valle, Ana. (2013). Maritime English. 10.1002/9781405198431.wbeal0746.

Чаплигін О. В., курсант
Швецова І. В., к. пед. н., доцент
Херсонська державна морська академія

THE ENGLISH PROFICIENCY OF MARITIME STUDENTS AS BASIS FOR ENHANCEMENT

Introduction. One of the challenging issues encountered by many of marine industries nowadays is regarded to assigning the seafarers and their competence to best suit and meets the position offered in the trading industries. On the basis of most maritime accidents are caused by human error, notably breakdowns in communication or cooperation, the legislation nowadays accentuates the importance of the English language proficiency in relation to safety at sea. The important element of marine education is the training and practice of marine English for communication and cooperation.

Recent research and publications. In recent decades, a lot of important researchers have reviewed some aspects of the need to learn Maritime and General

English for future navigators. The problems connected with studies the effect of those on the future Maritime English syllabus has been studied by Boris Pritchard. The author shows that two approaches to the syllabus are highlighted: (a) the minimalist approach oriented to meet the minimum requirements the STCW Convention 1978/1995 (basically ensuring safe communication using appropriate parts of SMCP 2001), and (b) the extended approach within which Maritime English becomes a comprehensive educational subject within the overall Maritime Education and Training (MET) curriculum and ensures the future holder of a maritime academic degree efficient competence in English for conducting both sea and shore-based duties [2]. According to Taner Albayrak, Osman Kamil Sag, “existing Maritime English standards and curricula are adequate to cover multinational and multicultural competency issues as a ‘Lingua Franca’ to develop leadership skills, reveal and develop management styles, achieve efficient communication, produce effective teamwork, understand situational awareness, use standard operating procedures & checklists, understand mental abilities and limitations to focus on the significance of human capital in the sustainability and development of the shipping industry in view of STCW2010 amendments” [3]. Particular attention is drawn to standard Maritime communication phrases as a training need. The authors focused on the need to respect the safety of work on the ship, by reproducing standard phrases for communicating at sea in appropriate situations as accurately as possible in order to avoid doubtful understanding of information during communication [1].

Thus, the scientist seriously pursues the goal of the quality of marine education for all students. Efforts are needed to ensure that all graduates of maritime universities develop the ability to communicate effectively in English to achieve global competence.

The purpose of the research is to analyze needs for knowledge of English for future navigators.

Presentation of the main material. Maritime English is the working language of the shipping industry. One of the requirements how to achieve the competence level of the Marine English is that the standard performance is fully achieved as well as the standard of training certification and watch keeping (STCW)[4].

In maritime industry, the English proficiency is considered as an important tool to maintain safety of life and property at sea. It is clear that marine schools today are developing sailors with high standards of competence and professionalism in their duties:

- It is given the international character of the maritime industry,
- The particular ship can be composed of a diverse set of crew where understanding daily on-board and external communication is a must.

- Companies, employing seafarers must be assured that they will be able to demonstrate English language proficiency that is adequate for professional and safety purposes.

- It is to ensure safety of life and property at sea.

- Each seafarer must have a broad knowledge of English and good communication skills to be able to respond as the situation demands.

A survey conducted by our cadets III-IV courses of navigation faculty, as well as experienced sailors testifies, English language proficiency at the not proper level can lead to certain consequences. First of all, it depends on the company's policy. If a person is incompetent in English, the first person who can take action is the captain. There is also a type of verification such as Company Internal audit. These are representatives of the company who come to check the performance of work and duties in English. The third kind of checking is External third party inspections, Port State Control etc. The last kind of verification is only for those who work on tankers. It is a Vetting inspection (check knowledge of duties and equipment and the vessel at least every four months). During the inspection, the sailor must be clearly aware of the inspector. The comments of such inspectors seriously and affect the reputation of the company.

By increasing the competence of future sailors by introducing new forms of training and identifying and closing gaps in the knowledge of future professionals, the consequences and penalties will be avoided. So that students can apply the rules and act as much as possible to these rules.

Conclusions. An attempt is made at analyzing needs for knowledge of English for future navigators. Efforts are needed to ensure that all graduates of maritime universities develop the ability to communicate effectively in English, to work with documents to achieve global competence.

References

1. В. Ф. Кудрявцева, І. В. Швецова. Стандартні фрази для спілкування в морі як навчальна потреба. URL: https://rep.ksma.ks.ua/jspui/bitstream/123456789/635/1/Kudryavtseva_Standartni.pdf. (Last accessed: 04.01.2020).
2. Boris Pritchard. Maritime English syllabus for the modern seafarer: Safety-related or comprehensive courses? URL: <https://link.springer.com/article/10.1007%2F978-94-007-5041-1#citeas>. (Last accessed: 02.02.2020).
3. Taner Albayrak, Osman Kamil Sag. Maritime English in view of STCW 2010. URL: https://www.anmb.ro/buletinstiintific/buletine/2012_Issue1/FCS/128-132.pdf. (Last accessed: 04.03.2019).
4. STCW Convention and STCW Code. URL: <https://navlib.net/wp-content/uploads/2018/06/STCW-2017.pdf> (Last accessed: 04.03.2020).

Valeria Shtabna, Mykyta Yakovlev, cadets,
Iryna Afanasievska, senior teacher,
Kherson State Maritime Academy

CADETSHIP: BENEFITS AND CHALLENGERS

Introduction. The most recent ISF/BIMCO Manpower Report based on global seafarer supply and demand in 2015 states that, at the time of the survey, there was a shortage of 16,500 officers which is estimated to increase continually to over 145,000 by 2025. It is therefore clear that unless there is significant investment in the recruitment and training of Officers during the forthcoming years, the industry will reach a crisis point very rapidly. It is also clear, that with increasingly complex ship systems and more stringent regulatory requirements, the levels of training required for ships' Officers needs to be enhanced and enforced. That is why there is a reason to start career from early age to become experienced seafarer [1]. The industry therefore faces a two-fold challenge, to attract young people to the opportunities of serving at sea, and to ensure that these personnel are trained to the highest levels to support the operation of technologically advanced vessels in a safe and efficient manner.

The aim of the article is to analyze present challenges and benefits of cadetship for marine cadets.

Main body. The shipping industry offers the chance of an adventurous lifestyle packed with exciting and well-paid career prospects in a dynamic and growing industry, as well as challenges and responsibility for those who want more from a career than the usual 'nine to five' routine.

The ultimate rank on a ship is captain or chief engineer. There's a clearly-defined career path to achieving this which begins by training to become a deck, engineer or electro-technical officer by enrolling on an officer cadet training programme. This is a fully sponsored three-year programme that involves academic and practical training

Studying at our academy gives students a real opportunity to start their career earlier than other students in different educational establishments are able to perform that. ea time is arranged by the academy with the very shipping companies that will be a future source of employment for our graduates. Due to cadetship program in many crewing agencies the young men can get real experience on board.

The word "cadet" has several meanings, such as 1) a student in a national service academy or private military school or a raining ship, 2) cadet is a trainee in a business or profession.

Our cadetship may start at the end of the second year of education at the academy.it is designed to give young students all necessary skills for mariners-freshmen and academic underpinning knowledge required for professional

certification by the MCA and to operate safely at sea. Training takes place at sea to gain practical shipboard experience. Deck officer cadets will work alongside ratings and under the supervision of qualified officers, developing practical navigation and other ship operation skills. Engineer and ETO cadets will learn from qualified engineering and electro-technical officers who'll help them put their academic theory into practice. Training alternates between shore-based studies for underpinning knowledge and specialist short courses, and work at sea for professional development. Greater responsibility is given as training progresses.

No matter what kind of vessel you join, you're about to experience life in a completely different way. Officer cadets will be working at sea within a few months of joining their sponsoring company, as soon as the initial introductory training phase is completed.

Ships operate 24 hours a day, seven days a week, with crew members rotating on leave after their vessel appointment has been completed. While technical officers and crew often work a system of watches each day, normally in a pattern of four hours on and eight hours off, the working hours of most hotel operations personnel on cruise ships and ferries are dependent on their guests' routines.

The lifestyle at sea will depend on the type and trading pattern of each ship but there are usually great opportunities for global travel. The food and accommodation on board is excellent, with single cabins and en-suite facilities for officers on many vessels. Holiday, pay, welfare and benefits vary from company to company but are generally very good.

KSMA cooperates with many crewing agencies in Ukraine, but the main partners are Marlow Navigation and Columbia Shipmanagement LMD. Let's analyze the benefits proposed by both companies the cadets at our academy.

Let me learn more about the specifics of the work of a member of the command staff, in accordance with its level of competence. Goals is to give maritime academy cadets the opportunity to familiarize themselves with the specific functions that a ship officer performs. To ensure that future officers understand the safety standards and rules on board, provide a chance to practice naval affairs. The main criteria for the Columbia Shipmanagement Ukraine LTD cadet program are accessibility, transparency and stability. The main requirements were and remain knowledge of the English language, a good theoretical base (the average grade for a specialty is at least 4), a healthy lifestyle, and a desire to get a job on a modern vessel from one of the leading shipping companies in the world [2].

Target group

Students of maritime academies and universities who continue their studies or are currently completing the process of obtaining higher education in an educational institution approved by the CSM Ukraine Maritime Agency and MN Ukrainian Maritime Agency.

Career history

As part of the cadet program, the cadet has been aboard the CSM, PD, or TCM vessels for 6 months. The contract for a period of 6 months gives cadets the opportunity to accumulate sufficient experience and obtain appropriate licenses after completing the internship. If, based on the results of the practice, the cadet receives a positive characterization and recommendations, he may be offered the position of junior officer with further advancement and future work. At the same time, a swimming qualification and relevant certificates are required.

Cadets get acquainted with the work of various departments of the vessel, the corporate environment and culture of the company. They receive the necessary training in order to continue to work on board crewing companies vessels. Cadets receive comprehensive support from experienced officers and mentors who help them get training and get comfortable at the workplace.

Among cadetship challenges we can name the following:

CSM gives the advantage to cadets after the 4th year of study, but for students with very good theoretical training we can offer junior cadet positions after the 3rd year of study [2].

Cadet's contract is prolonged to 8 months.

Only MN ship «Warnow Jupiter» arranges a group consisting of 8 members under the supervision of experienced training-officer (officer in command).

Practical knowledge experience is often overstated.

Conclusion. Whilst the number of crew serving on board vessels has decreased steadily over recent years, in parallel with the adoption of new technology and automated systems, the workload and responsibility placed on officers has increased within a tighter regulatory framework. Cadets are recruited locally. It is only through the recruitment of cadets and ensuring they have the opportunity to serve on board vessels during their training, followed by the offer of continued employment once qualified, that can manage shipping internal requirements for well-trained and competent officers in the future. However it is possible to change some pinpoints or exact facts – practicing on board should be held under the supervision of training-officer, practical studies have to be started early to give cadets an opportunity to get familiar with practical skills for the first position on board.

References

1. <https://www.bs-shipmanagement.com/en/media/highlights-crew-supply-and-training-an-industry-challenge>
2. <https://www.columbia-shipmanagement.com/services/crew-management-training/>
3. <https://marlow-navigation.com/en/marlow-ukraine.asp>

ЗМІСТ

Секція № 1 Проблеми розвитку та функціонування мовних систем

<i>Авдєєва Д.С., Радецька С.В., Херсонський національний технічний університет</i> «Метафора як визначний елемент ідіостилю Джека Лондона (на матеріалі оповідання «Біла тиша»)».....	5
<i>Аганієв В.Д., Петренко Є.М., Херсонський національний технічний університет</i> «Лінгвістична відносність».....	7
<i>Антоненко Т.О., Цапів А.О., Херсонський державний університет</i> «Лінгвокультурна специфіка австралійських літературних казок».....	9
<i>Базенко К.Г., Цапів А.О., Херсонський державний університет</i> «Лінгвостилістична специфіка відтворення чарівної картини світу (на матеріалі казкових нарративів Р. Дала)».....	12
<i>Балабух В., Радецька С.В., Херсонський національний технічний університет</i> «Статті у глянцевого видання як окремий підстиль публіцистики».....	14
<i>Галадим М.В., Вінниченко М.Ю., Херсонський національний технічний університет</i> «Запозичення у німецькому публіцистичному тексті: функціональний аспект».....	17
<i>Дворянська А. І., Радецька С.В., Херсонський національний технічний університет</i> «Особливості функціонування та класифікації обценної лексики та її лінгвістична суть зокрема».....	19
<i>Кравець А. В., Петренко Є.М., Херсонський національний технічний університет</i> «Розвиток значення мови. Метафора та метонімія».....	22
<i>Кравчук А.В., Петренко Є.М., Херсонський національний технічний університет</i> «Проблема співвідношення мови і мислення».....	24
<i>Лапіцька Н. С., Гончаренко Н.В., Херсонський національний технічний університет</i> «Лексико-семантичні та граматичні особливості наукових текстів (на прикладах з підручника з патологічної анатомії)».....	27
<i>Ликова І.І., Цапів А.О., Херсонський державний університет</i> «Наративне конструювання казок Лаймена Френка Баума».....	30
<i>Лім Л.О., Вінниченко М.Ю., Херсонський національний технічний університет</i> «Поняття та виникнення парадигматичних відношень в лексиці».....	32
<i>Ліпська Ю.Д., Вінниченко М.Ю., Херсонський національний технічний університет</i> «Реалія у системі безеквівалентної лексики».....	34
<i>Лучко К., Карпенкова Н.Ю., Херсонський національний технічний університет</i> «Джерела поповнення сленгу в німецькій мові».....	37
<i>Павперова Т.О., Петренко Є.М., Херсонський національний технічний університет</i> «Проблема походження мови».....	39
<i>Пойкан Т.Є., Петренко Є.М., Херсонський національний технічний університет</i> «Розвиток і функціонування мов у різні історичні епохи».....	42
<i>Пухальська Є.Г., Петренко Є.М., Херсонський національний технічний університет</i> «Питання про прогрес у розвитку мов».....	44
<i>Сенчук І.М., Петренко Є.М., Херсонський національний технічний університет</i> «Роль мови у процесі пізнання».....	47

<i>Скібчик А., Радецька С.В., Херсонський національний технічний університет</i> «Фразеологічні одиниці та їх класифікація».....	49
<i>Тихоненкова Д., Карпенкова Н.Ю., Херсонський національний технічний університет</i> «Лінгвістичний статус торгових марок».....	51
<i>Хмільовська А.В., Петренко Є.М., Херсонський національний технічний університет</i> «Проблема граматичної категоризації світу».....	54
<i>Шаповалова Г. О., Карпенкова Н.Ю., Херсонський національний технічний університет</i> «Особливості творення та семантики іменників жіночого роду (на прикладі німецьких публіцистичних текстів)».....	58
<i>Шелемеха В.В., Подвойська О.В., Херсонський національний технічний університет</i> «Фразеологізми на позначення рис і якостей людини в німецькомовних публіцистичних текстах».....	62
<i>Шишко І.М., Стеценко Н.М., Херсонський національний технічний університет</i> «Вплив мови комп'ютерних ігор на сучасний молодіжний сленг».....	65
<i>Шупрудько Д.В., Петренко Є.М., Херсонський національний технічний університет</i> «До питання проблеми походження мов».....	67

Секція № 2 Актуальні проблеми перекладу

<i>Аджигельдієв Н. А., Подвойська О. В., Херсонський національний технічний університет</i> «Німецькі технічні терміни та засоби їх відтворення у текстах автомобільних інструкцій».....	71
<i>Багинська Д. А., Крилова Т. В., Національний авіаційний університет</i> «Явище деперсоналізації в аспекті англійської медіа-мови».....	73
<i>Бараненко К. С., Подвойська О. В., Херсонський національний технічний університет</i> «Лексичні особливості політичних промов (на прикладі промов Ангели Меркель)».....	76
<i>Голінко В.А., Кудрявцева Н.С., Херсонський національний технічний університет</i> «Особливості перекладу заголовків у публіцистичних текстах».....	80
<i>Гречана В.С., Цапів А.О., Херсонський державний університет</i> «Особливості відтворення гумору у кінофільмах».....	82
<i>Маслова А. О., Крилова Т. В., Національний авіаційний університет</i> «Емоційні граматичні засоби в сучасному англійському газетному тексті».....	84
<i>Мицик А. О., Козоріз І. С., Херсонський національний технічний університет</i> «Відтворення засобів комічного у перекладах німецькомовних анімаційних фільмів українською мовою».....	87
<i>Пашук А. Р., Радецька С.В., Херсонський національний технічний університет</i> «Специфіка перекладу текстів публіцистичного стилю».....	89
<i>Пащина К. С., Крилова Т. В., Національний авіаційний університет</i> «категорія кореляції як лакунарна категорія (на матеріалі твору Ш. Бронте «Джейн Ейр»)».....	92

<i>Перецьолкіна Д. В., Мазур О. В., Херсонський національний технічний університет</i> «Відтворення образу шляху в українських та російських перекладах вірша-притчі Р. Фроста «Необрана стежина»».....	94
<i>Петрова В.О., Козоріз І. С., Херсонський національний технічний університет</i> «німецькі лакуни та засоби їх відтворення українською мовою у романі Патріка Зюскінда «Парфуми»».....	97
<i>Петях О.О., Мазур О. В., Херсонський національний технічний університет</i> «Поняття «ідіостиль» в перекладознавчому прочитанні».....	99
<i>Попова М.Д., Цанів А.О., Херсонський державний університет</i> «Особливості аудіовізуального перекладу анімаційних фільмів».....	102
<i>Сухенко М.С., Карпенкова Н.Ю., Херсонський національний технічний університет</i> «Складні речення в німецькій мові на прикладі роману Генріха Манна «Вірнопідданий»».....	104
<i>Тесля В., Радецька С.В., Херсонський національний технічний університет</i> «Аналіз труднощів юридичного перекладу».....	106
<i>Тітова О. В., Кудрявцева Н.С., Херсонський національний технічний університет</i> «Відтворення комічного в кіноперекладі (на матеріалі англо-українського перекладу серіалу «Спільнота»)».....	108
<i>Токаренко К.Р., Цанів А.О., Херсонський державний університет</i> «Стратегії і тактики перекладу кінотексту».....	111
<i>Шилова О.Р., Подвойська О. В., Херсонський національний технічний університет</i> «Проблема німецько-українського перекладу назв художніх фільмів: лінгвокультурний та прагматичний аспекти ».....	113

Секція № 3 Мовна картина світу в аспекті професійної комунікації

<i>Буренін В., Ярошевський А., Гришко Ю. В., Херсонська державна морська академія</i> «Англійська мова як мова всесвітньої морської комунікації та її можливі конкуренти».....	118
<i>Burkovskiy A., Ohorodnyk N., Kherson State Maritime Academy</i> «Installing scrubber as an innovative solution to adhere to IMO 2020 standards».....	119
<i>Bushynkin D., Krasnovska I., Kherson State Maritime Academy</i> «History of innovations in life-saving appliances».....	121
<i>Gaitanzi O., Barzii Y., Kherson State Maritime Academy</i> «Effects and solutions of marine pollution from ships».....	125
<i>Demchenko K., Honcharenko N., Kherson National Technical University</i> «Improving your English by watching movies».....	127
<i>Довгальов Є.Г., Огієнко М.Д., Херсонська державна морська академія</i> «Проблеми з розумінням технічних термінів при вивченні суднової документації на борту судна».....	129
<i>Каравай В.В., Шонін І. А., Гришко Ю. В., Херсонська державна морська академія</i> «Комунікативні проблеми в інтернаціональних екіпажах».....	131
<i>Korolov N., Barsuk S., Kherson State Maritime Academy</i> «Pros and cons of autonomous and unmanned shipping».....	134

<i>Kravchenko Y., Barzii Y., Kherson State Maritime Academy</i> «Exxon valdez oil spill is a horrible manmade disaster».....	136
<i>Криволап І.О., Овчиннікова О.М., Херсонська державна морська академія</i> «Значение английского языка для работы на судне».....	139
<i>Nesterovych V., Honcharenko N., Kherson National Technical University</i> «Development of an advertising strategy».....	141
<i>Ojedapo A., Frolova O., Kherson State Maritime Academy</i> «Revolution of unmanned vessels and position of SMCP».....	144
<i>Puhachov A., Usova Y., Kherson State Maritime Academy</i> «Maritime English for seafarers career».....	146
<i>Serov K., Liashenko U., Kherson State Maritime Academy</i> «Maritime English as a working tool for future seafarers».....	149
<i>Чаплицін О. В., Швецова І. В., Херсонська державна морська академія</i> «The English proficiency of maritime students as basis for enhancement».....	151
<i>Shtabna V., Yakovlev M., Afanasievska I., Kherson State Maritime Academy</i> «Cadetship: benefits and challengers».....	154

Наукове видання

Іноземні мови у сучасному комунікативному просторі

Матеріали

Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

(16 квітня 2020 року)

Українською, російською, англійською та німецькою мовами

Комп'ютерна верстка – Колосова С.О., асистент кафедри теорії та практики галузевого перекладу факультет МЕВ, УІБ ХНТУ
Каліщак Т.Т., асистент кафедри теорії та практики галузевого перекладу факультету МЕВ, УІБ ХНТУ.

Відповідальний за випуск – Колосова С.О.

Надруковано у видавництві ХНТУ
73008, м. Херсон, Бериславське шосе, 24
редакційно-видавничий відділ, т. 32-69-93

Підп. до друку 02.04.2019 Формат А5х90/16. Папір офсетний
Друк: різнограф. Умовний друк. Арк.9,5
Наклад 100 прим.

Херсонський національний технічний університет
73008, м. Херсон, Бериславське шосе, 24

**КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ГАЛУЗЕВОГО ПЕРЕКЛАДУ
ХЕРСОНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЗАПРОШУЄ НА СПЕЦІАЛЬНІСТЬ «ФІЛОЛОГІЯ»**

Наша кафедра:

- готує філологів-перекладачів з двох іноземних мов: англійської та німецької;
- представлена висококваліфікованими та досвідченими викладачами, які володіють інноваційними методами навчання;
- має обладнані найсучаснішими технічними засобами мультимедійні класи, лінгафонний кабінет та електронну бібліотеку;
- співпрацює з міжнародними організаціями та іноземними навчальними закладами, серед яких: Гете-Інститут (Німеччина), Британська Рада, Німецька служба академічних обмінів (DAAD), Корпус Миру (США), Riverland Technical Community College та ін.

Наші студенти мають можливість:

- поглиблено вивчити дві іноземні мови;
- опанувати різні типи письмового та усного перекладу художніх та технічних текстів;
- набути необхідних для перекладача навичок роботи на персональному комп'ютері;
- опанувати сучасні методи лінгвістичних досліджень;
- взяти участь у студентських, регіональних, обласних, всеукраїнських та міжнародних конференціях;
- спілкуватися та співпрацювати з носіями німецької та англійської мов;
- підготуватися до складання міжнародних екзаменів (TOEFL, DaF, OnDaf, ZDF та ін.);
- взяти участь у міжнародних студентських програмах (IREX, Work & Travel, Working Guest in Norway та ін.);
- випробувати свої сили в творчих конкурсах, що проводяться на факультеті (конкурс з лінгвокраїнознавства, конкурс на кращий переклад, фонетичний конкурс та ін.) та в конкурсах, що проводяться на всеукраїнському рівні.

Вимоги до вступу у 2020 році:

- атестат про середню освіту;
- сертифікати ЗНО з дисциплін: «Українська мова та література», «Іноземна мова», «Історія України», «Географія», «Математика».

**Зарахування до університету проводиться на бюджетній
та контрактній основах**

**м. Херсон, Бериславське шосе, 24
Тел.: (0552) 51 82 71, 32 69 48**

<https://www.facebook.com/groups/364128097464882/>

<http://kntu.net.ua/ukr/content/view/full/31183>

